

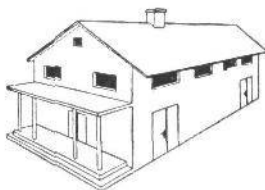

1964

planinski vestnik

planinski vestnik

Glasilo Planinske zveze Slovenije | Letnik XX | April

GRADBENO PODJETJE

»OBNOVA«

IZOLA

Telefon 42-44, 41-17

Izjava:

strokovno in po konkurenčnih cenah vsa
gradbena dela

in gradbeno obrtniška dela
solidno in kvalitetno

PRIPOROČA SE ZA NAROČILA
GRADBENIH DEL
OB SLOVENSKI OBALI

VSEBINA:

TOV. VIDA TOMSIČ, PREDSEDNICA GLAVNEGA ODBORA SZDL JE SPREJELA PREDSTAVNIKE PLANINSKE ZVEZE SLOVENIJE VIA - TAU, 3820 m	145
Dr. Miha Potočnik	146
MATI JAGODA	
Ludvik Zorzut	152
IZ PREDZGODOVINE SLOVENSKEGA PLANINSKEGA DRUŠTVA	
Dr. Dušan Kermavner	153
DO PEKLA IN NAZAJ	
Tone Škarja	159
POT JE NAS CILJ	
Dr. Lev Baebler	167
V POLJSKIH VISCKIH TATRAH	
Ing. Pavel Segula	173
SEM IN TJA PO PLANINSKIH DOMOVIH	
Ing. Friderik Dogen	177
DRUŠTVENE NOVICE	178
OBCNI ZBORI	179
NOVICE IZ MLADINSKIH ODSEKOV	182
ALPINISTIČNE NOVICE	184
IZ PLANINSKE LITERATURE	186
RAZGLED PO SVETU	188

NASLOVNA STRAN:

GORA V SENCI - NAD VELIM POLJEM

Foto: Viktor Soštaric

PRILOGA:

SKEDNJEVC S HRIBARICE

Foto: prof. Janko Ravnik

»Planinski Vestnik« je glasilo Planinske zveze Slovenije / Izdaja ga PZS - urejuje ga uredniški odbor. Odgovorni urednik: Stanko Hribar; glavni urednik: Tine Orel. Revija izhaja dvanaajstkrat na leto. Članke pošiljajte na naslov: Tine Orel, Planinska zveza Slovenije, Ljubljana / Uprava: Planinska zveza Slovenije, Ljubljana, Dvoržakova 9, p. p. 214, telefon 32-553 / Tu se urejajo: reklamacije (ki se upoštevajo dva meseca po izidu številke), naročnina, honorarji, oglasi, razvid naslovov / Tiska in klišeje izdeluje Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani / Letna naročnina je din 900.-, ki jo morate plačati tudi v starih obrokih po din 225.- (naročnina za inozemstvo din 1600.-) / Tekoči račun revije pri Narodni banki 600-14-608-10 / Spremembo naslova javljajte na Upravo Planinskega vestnika, pri čemer navedite poleg prejšnjega vedno tudi novi naslov, po možnosti s tiskanimi črkami.

Odповedi med letom ne sprejemamo. Upoštevamo pa pismene odpovedi, ki jih naročniki izročijo upravi do 1. decembra za prihodnje leto.

Tov. Vida Tomšič, predsednica glavnega odbora SZDL, je sprejela predstavnike Planinske zveze Slovenije

18. 2. 1964 je delegacija PZS pod vodstvom predsednika tov. Fedorja Koširja (člani delegacije so bili: tov. dr. Miha Potočnik, Tone Štajdohar kot zastopnik PD Ljubljana-matica, Franc Klojčnik kot predstavnik koordinacijskega odbora gorenjskih planinskih društev in France Pengal kot zastopnik koord. odbora Ljubljana) obiskala predsednico Glavnega odbora SZDL tov. Vido Tomšič in podpredsednika tov. Žigo Kimovca. Delegacija je obrazložila organizacijsko, gospodarsko, vzgojno in kulturno problematiko slovenskega planinstva, predvsem vprašanje modernizacije planinskih objektov in njihovo vključitev v turistično gospodarstvo, vprašanje turistične eksploatacije naših gora, najpotrebnejše turistične literature in planinske literature s Planinskim vestnikom vred, vprašanje naše športno-alpinistične afirmacije v inozemskih gorah in njenega finansiranja, dalje potrebe GRS in ne nazadnje vprašanje planinskih društvenih kadrov, ki jim novi časi nalagajo v drugačnih okoliščinah vedno nove naloge, problematiko varstva narave, maloobmejnega prometa, ki je za normalen razvoj našega planinstva izredno važen, in končno pomen planinske organizacije za kulturno in patriotično vzgojo mladine in za telesno ter duhovno osvežitev delovnih množic. Blizu 60 000 članov planinske organizacije, blizu 6000 naročnikov PV pomeni, da je planinstvo zares zakoreninjeno v našem ljudstvu, v resnici srčna zadeva Slovencev.

Tov. Vida Tomšič, ki sama rada izrabi svoj skopo odmerjeni prosti čas na letnih in zimskih gorskih potih, je ob navedeni planinski problematiki pokazala, da obstoječe težave planinske organizacije zelo dobro pozna. Mnogo ji je na tem, da bi jih čim uspešneje premagali. V nadaljnjem razgovoru s predstavniki PZS je k vsakemu od vprašanj imela pripravljen stvaren odgovor ali pa je nakazala smer, kako naj se rešuje: Planinstvo je naš nacionalni šport, je prava ljudska rekreacija, ki je zajela že veliko število delavcev in mladine. Zato se mora planinska organizacija aktivno in enakopravno vključiti v razpravo o 7-letnem planu za napredek turizma, v katerem je planinstvo pomemben in enakovreden činitelj. Modernizacija planinskih objektov je nujna, to terja naš družbeni razvoj, vsa naša gospodarska politika. Preurediti je treba tudi oskrbnišтво. Tudi tu je treba uvesti dejansko samoupravo, prelivanje sredstev iz ene v drugo postojanko destimulira napore vseh, vsak planinski objekt naj bi se gospodarno vzdrževal in oskrboval. Kontrola in evidenca res ni povsem mogoča, je pa zato treba zaupati oskrbniku, ga primerno nagraditi, da se bo s svojim delom boril za to, da bo investicijo v svoj planinski objekt opravičil. Brez dvoma je treba omogočiti tudi dolgoročna posojila za modernizacijo, cene v domovih in kočah pa naj se močno diferencirajo po gostih (člani, nečlani, tujci) in po prodajnih artiklih ter uslugah. Če se visokogorska postojanka ne more preživljati sama, naj dobi družbeno dotacijo, ne pa interno društveno. Vse to bi morale komune upoštevati v 7-letnem planu, planinstvo je treba tesneje povezati s turizmom, saj posebno za domači turizem s svojimi 4500 ležišči ogromno pomeni, uveljavlja pa se vedno bolj tudi z obiskom inozemskih turistov.

Socialistični zvezi je mnogo na tem, da se planinstva oprimejo najširše množice. Naj bi še bolj postalo splošni ljudski šport in najintimneje zbližalo z naravo delovnega človeka in oblikovalo našo mladino. Planinska propaganda naj se poslužuje najpestrejših oblik in vseh tehničnih sredstev. Šole naj svoje izlete čimbolj usmerjajo v gore, prirejajo naj

planinski vestnik

se skupne akcije planincev, tabornikov, prijateljev mladine, počitniške zveze.

Kot za vse družbene organizacije naj velja tudi tu načelo, da družba finansira delovne programe planinskih društev, ki naj jih upravni odbori skrbno sestavijo s čutom za realnost. Če bodo programi zares delovni, bodo brez dvoma organizacije SZDL podpirale predloge za sredstva, potrebna za njihovo izpolnitev.

Tov. Žiga Kimovec se je v razgovoru omejil na doprinos planinske organizacije pri vzgoji mladine, saj je v njej precej zlasti še mladih delavcev iz naših industrijskih središč: Jesenice, Tržič, Kranj, Celje itd. Ob dobrih mentorjih je viden napredek in rastoče zanimanje za planine. Med drugimi organizacijami je Akademsko planinsko društvo na ljubljanski univerzi lahko tudi pomembna kadrovska baza za nadaljnji razvoj planinstva, ker ima lepo progresivno tradicijo. Živ stik z delovnimi ljudmi in naravo je že v preteklosti formiral celo vrsto napredno usmerjenih izobražencev, ki so povsod, kjer so se zaposlili, razvijali interes za planinstvo. Pri iskanju najboljših materialnih in drugih pogojev za razvoj te vrste telesne in duhovne rekreacije je predvsem važno, kako gledajo na to v občini. Ker gre pri stvari za to, da bi našemu delovnemu človeku olepšali in obogatili vsebino življenja, je treba primere životarjenja planinskih organizacij ob najskromnejših sredstvih postaviti na nove sodobne osnove ustvarjanja pogojev za rekreacijo. Cilji in dolžnosti planinske organizacije so take, da bo ob smotrnem vključevanju v programe skrbi za delovnega človeka našla razumevanje gospodarskih in drugih činiteljev v občini, seveda če bo njen program prilagojen danim razmeram. V tem smislu organizacija lahko upravičeno pričakuje večji razmah svoje dejavnosti in uveljavljanja v družbi, če bo vključila v svoje vrste čimveč mladine in ji odprla možnosti za delo v njej.

Izrečene misli obeh predstavnikov GOSZDL so jasno napolnile naši vrhovni organizaciji in našim društvom: Planinstvo ne sme biti obrobni pojav družbenega življenja, vključiti se mora v gospodarstvo komune, udeleževati se ga mora z vsemi svojimi možnostmi, saj odpira delovnemu človeku pot v gore, ki so v turističnem abecedniku dragocenejši osnovni naradni pogoj kot pa morje, ker omogočajo

dvojno sezono. Zajeto v strujo družbenega življenja se bo planinstvo znebrilo občutka izolacije, zaradi česar je sem in tja trpelo. Kot množični ljudski šport, kot najbolj demokratski oblika rekreacije lahko računa na družbena sredstva, potrebna za svoje gospodarstvo in ostale obširne in pestre dejavnosti, če jih bodo društva znala v skladu in harmoniji s cilji naše socialistične družbe aktualizirati z realnimi delovnimi programi. Planinstvo je bolj kot kdaj potrebno za zdrav, aktiven oddih delovnega človeka: približuje ga prvobitni naravi in njenim dobrinam, ga sprošča in osvežuje, obenem pa vzgaja in plemeniti s svojimi izobrazbenimi in kulturnimi kapacitetami. Intimnejši stik z naravo je ena izmed dobrin, brez katere si ne moremo zamisliti srečnega življenja.

Via-Tau, 3820 m

Dr. Miha Potočnik

»Serbskij privet!«

Ne da bi se obrnil, sem v trenutku vedel, da je to lahko en sam človek v širni Sovjetski zvezi! Vrgel sem brivske priprave po polici taborne umivalnice, ki leži na prostem ob vhodu v tabor »Elbrus«. Še kar takemu, namiljenemu, se mi je zagnal okrog vratu. Da, to je bil Vitold Aleksandrovič Radelj. Z njim smo leta 1956 v dveh navezah preplezali Bžeduh. Izredno živahen, šegav in nabrit. Ta jih ima nekaj za ušesi! Takrat nas je vso pot zabaval z zgodbami iz svojega partizanskega in športnega življenja. S šalami in anekdotami je vzdrževal dobro voljo in nam krajšal čas v treh zaporednih nočnih bivakih. Ta mojster športa zdaj že nekatera leta vzgaja mlade ljudi na katedri fizične vzgoje na Baumanovem inštitutu v Moskvi. To mu je toliko lažje, ker je najprej končal medicino, potem pa se je posvetil športu in posebej alpinizmu.

Leta 1956 je Radelj v naši srbohrvaško-makedonsko-slovenski družbi med tritedenskim

skupnim bivanjem v taboru »Lokomotiva II.« seveda nič kolikokrat slišal znano srbsko psovko. Resno so mu tovariši pojasnili, da je to »srbski pozdrav — serbskij privet«. Nekaj dni je s to besedo važno pozdravljaj svoje in naše. Ko so mu potem povedali, da z njo Srbi »častijo« sonce, boga in sorodnike, je psovko opustil in nas potem pozdravljaj le še s »serbskij privet!« Kakor vidimo, ga tudi po dolgih sedmih letih ni pozabil.

Takoj sva se zmenila, da greva proslavit vsaj zame povsem nepričakovano svidenje na kak zanimiv, a pohlevnejši vrh. Prišlo mi je ravno prav, ker itak nisem hotel ovirati naših naglih fantov, ki so te dni šli na Šheldo in na prečenje Baš-Kare. Nisem tiščal z njimi. K sreči mi je moj bližnji šesti križ in položaj vodje odprave to brez sramote tudi dovoljeval. Doma se pa tudi nisem hotel dolgočasiti.

Radelj je imel v načrtu, da popelje deseterico svojih študentov, ki so se pod njegovim strokovnim vodstvom seznanjali z vsemi skrivnostmi alpinizma po gorah nad dolino Baksana, na *Pik Vojno-inženirske akademije*, ki ga tam vsi skrajšano imenujejo in pišejo kar *VIA-TAU*. Tako je vpisan tudi v avstrijsko grebensko karto. Pičlih 1000 metrov je višji od Triglava (3820 m), mu je pa v vrhnjem delu za čuda kar precej podoben. Prvič so ta vrh menda obiskali šele leta 1938 gojenci omenjene akademije na nekem skupnem pohodu. To niti ni tako čudno, saj je pionirska zgodovina alpinističnega odkrivanja Centralnega Kavkaza še zelo mlada, vrh pa leži tudi nekoliko za krajem. Kot nekoliko zahtevnejši vrh ga radi uvrščajo med resnejše ture ob koncu tečajev prvega alpinističnega letnika.

17. avgusta zvečer 1963 smo se »Gorenjci« vrnili z Ulu-Kare. Dobil sem pošto, da me Radelj s svojimi drugovi čaka v improviziranem šotorišču nad nekdanjim taborom »Lokomotive« — Džan-Tugan. Ta tako prijazni in brez dvoma najbolj alpinistični višinski tabor rajona Adyl-Su je zadnja zima s silnimi plazovi skoraj docela uničila. Tam smo taborili leta 1956 vse tri tedne. Kakšna razlika! Plaz, ki je pomendral skoro vse naprave in zgradbe tabora, je moral biti strahoten, saj je posnel v širini 200 do 300 metrov vse drevje in pljusknil na drugi strani reke Adyl-Su še svojih 100 metrov v breg ter polomil stavbe, šotore, delavnice, stoletne borovce in breze, le pritlikavo gr-

movje je ostalo. Tudi most čez Motno reko in steza na Kaškataš sta brez sledu izginila. Nam pa se je takrat zdelo, da vse stoji v povsem varnem zatišju. Kar nekam stožilo se mi je, ko sem ubiral samotne večerne korake mimo zverženega in razcefranega ogrodja šotora številka 3, v katerem smo onkrat tako mehko in varno stanovali Tone, Igor in jaz. Kolikokrat smo od tam strmeli na ledeni raz pod bleščečo kupolo »našega« Bžeduha!

Radelj je ležal vrh štirimetrskega granitnega bloka na ovčjem kožuhu in srkal dremaje sončne žarke poznega poletnega večera. Pod njim so po taboru treh, štirih šotorov brkljali njegovi študentje in se pripravljali za drugi dan. Zdelo se mi je, kot da srečujem znanca iz romana »Pod svobodnim soncem«. Uta-boril se je prav nad izviro mineralne vode, »narzana«, ki tu teče na dan v rahlem curku in rdeče barva bližnje skale in pesek ob prelivu z brega v reko Adyl-Su.

Škoda, da je bila ta moja zadnja noč na planem pod stoletnimi borovci v gorah Kavkaza tako kratka.

Komaj uro po polnoči smo se že opotekali med koreninami in ledeniški grobljami proti »Zeleni gostinici«. Bila je še noč, ko smo jo dosegli. Z vseh strani so se začenjale ob prvem motnem svitu utrinjati zaspane jutranje postave. Ta kraj je namreč najbolj znana in množično obiskana, prostrana, med ledeniki in ostrimi vrhovi ležeča, travnata krnica, kjer so na steku ledeniških moren idealni prostori za šotorjenje in izhodišče za vzpone na bližnje gore ter za prehode v sosednjo dolino reke Adyr-Su (Bistra voda, Bistrica). Z zateglimi otožnimi žvižgi so se začele oglašati in sklicevati skalne kotorne. Z dnevom smo bili že ob spodnjem jeziku mogočnega ledenika Džan-Kuat. Tu nas je prehitela skupina kakih 30, 40 tečajnikov, ki so bili namenjeni na isti vrh, samo z druge, lažje strani. Oni so jo ubrali po sipinah in drobljivih morenah naravnost na ledenik, nas pa je Vitold popeljal na levo po neki bližnjici. Pri preskakanju ledeniškega potoka, ki v širnem sunku vre naravnost iz obokanega ledenega predora, nam je do pasu spodletela v vodo edina lastnica kratkih nog in dolgih las. Vsi so mislili, da bom v drugi točki nastopil jaz. Za potokom smo namreč morali čez širši strmi ledeniški jezik. Pričakovali so, da bom brez podkovanih čevljev, kakor jih imajo oni, samo v vibram podplatih, že po

УССР

Украинский Совет профсоюзов
Центральный Совет добровольного спортивного общества
„АВАНГАРД“

Высокогорный альпинистский лагерь „ЭЛЬБУС“

24 Августа 1963 г.

ОТ РУКОВОДСТВА АЛЬПИНИСТСКОГО
ЛАГЕРЯ "ЭЛЬБУС" ДСО "АВАНГАРД"

Спортивная делегация Югославии в составе десяти человек провела в альпинистском лагере "Эльбус" 20 дней, с 6-го по 24 августа 1963 г.

В течении этого времени члены делегации провели вместе с Советскими альпинистами тренировки по скальной и ледово-снежной технике, а так же восхождения на вершины:

1. Эльбус - западная вершина - 5633 м.
2. Эльбус - восточная вершина - 5595 м.
3. Накра-Тау - 4-Б к.т.
4. Донгуз-Орун / траверс / - 4-А к.т.
5. Уллу-Кара - 3-А к.т.
6. Шхельда - вост. верш. с сев. - 5-А к.т.
7. Пик Шуровского - 2-А к.т.
8. Виа-Тау - 2-А к.т.
9. Башкара-Гадыл-Лекзыр/трав/ - 4-А к.т.
10. Дзан-Туган по С-З ребру .. - 3-Б к.т.
11. Вольная Испания по стене . - 5-Б к.т.
12. Бзедух - 2-Б к.т.

Категории трудности вершин указаны в соответствии с классификацией, принятой в СССР.

Начальник альплагеря
"Эльбус"

Мастер спорта СССР

В. Марков
/В. Марков/

Начальник учебной
части лагеря "Эльбус"

Заслуженный тренер СССР

Мастер спорта СССР -

А. Балабанов
А. Балабанов/

Кавказ, ущ. Адыл-Су.

П Л А Н

работы врославских альпинистов в альплагере "ЭЛЬБРУС"
на период с 5 августа по 24 августа 1963 г.

Дата	Что проводится	Где провод	Примечание
5/УИ			
6/УИ	Приезд. Размещение. Проверка собственного снаряж. Получение лагерного снаряжения. Медосмотр.	Лагерь.	
7/УИ	Скальная тренировка. Подготовка к восхождению.	Уч. скалы. Лагерь.	
8/УИ	<i>Тренировка на ледо-снежной стене</i>		
9/УИ	Восхождение на Эльбрус.	с "Пр.11"	
10/УИ			
11/УИ	Отдых. Подготовка.	Лагерь.	
12/УИ	Выход на восхождения - в 16-00		1 гр. Накря-Тай 4б
13/УИ	Восхождение.		2 гр. Донгуз-Орун 4а
14/УИ	Восхождение и возвращение в лагерь.		
15/УИ	Резервный день. День отдыха. Подготовка.	Лагерь.	
16/УИ	Выход на восхождения - в 16-00.		1 гр. Шхельда вост. 5-а
17/УИ	Восхождение.		2 гр. Уллу-Кара 3-а
18/УИ	Восхождение.		1-я гр. после Уллу-Кара идет на Ушбинск. плато на
19/УИ	Возвращение в лагерь.	VIA ТАУ	встречу 2-й гр. /если будет время/.
20/УИ	Резервный день. Отдых. Подготовка.	Лагерь.	
21/УИ	Резерв. При условии благоприят-		
22/УИ	ной погоды - одно легкое восхождение.		
23/УИ			
24/УИ	От"езд.		

РУКОВОДИТЕЛЬ ГРУППЫ

Смирнов

/ М. ПОТОЧНИК /

НАЧ. УЧ. ЧАСТИ в/л "ЭЛЬБРУС"

Алиев

/ БАЛАБАНОВ А.С. /

"У Т В Е Р Ж Д А Ю"

.. августа 1963г.

НАЧАЛЬНИК в/л "ЭЛЬБРУС"

Марков

/ МАРКОВ В.Г. /

nekaj korakov šel »na tobogan«. Vendar so vibramke na hrapavem in delno z okruški posutem ledu odlično prestale preizkušnjo in vse kritične poglede. Nekateri so celo s svojimi trikuni imeli več težav. To je sprožilo živahno razpravo o sodobni gorniški obutvi in opremi. Čeprav se tam krčevito in trdovratno še drže s trikuni okovanih usnjenih podplato, ob obiskih iz Alp le prodira tudi tam želja, preizkusiti gumaste podplate. Ti so po drugi svetovni vojni brez dvoma povzročili pravo revolucijo v Alpah in so v veliki meri šele omogočili razmah modernih plezalnih vzponov najtežjih stopenj in zahtev. Razmeroma nagli plezalni vzponi mojih tovarišev so to tudi v Kavkazu prepričljivo dokazali.

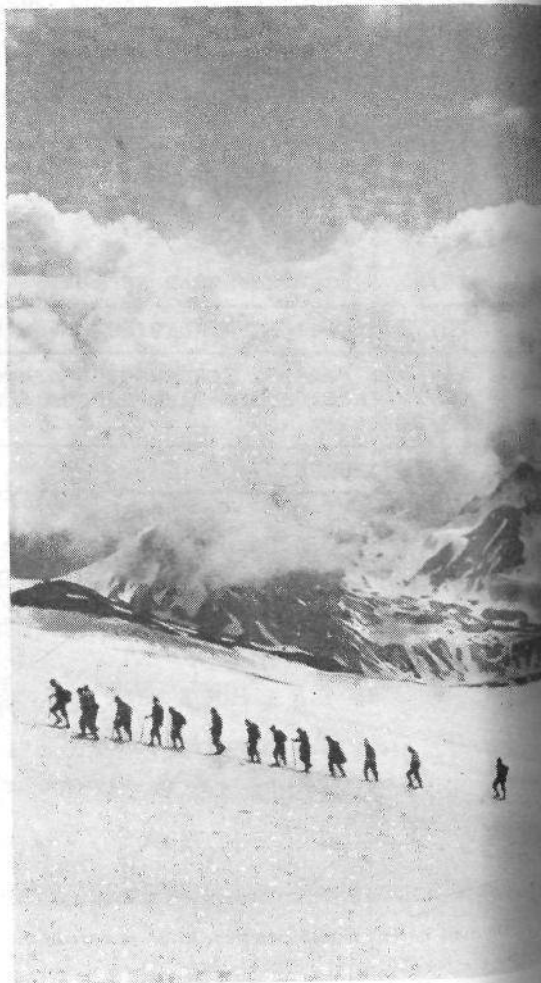
Po travnatih pobočjih in prodiščih smo se dvignili do manjšega grbastega ledenika v kotlu med ostrimi grebeni. Sonce, ki se je že razkošno paslo po širnih belih planjavah Elbrusa, nas še ni doseglo. V sencih nas je ob počitku kar pošteno zeblo. Prečili smo ledenik in po strmi vesini dosegli greben na prevalu Kojovgan-Auš na 3499 m. Sonce nas je brž ogrelo.

Od tu naprej gre smer ves čas po ostrem grebenu v smeri s severa na jug. Pot je na vso moč podobna poti s Kredarice čez Mali na Veliki Triglav. Le da je tu še vse v prvobitnem stanju, brez stopenj, klinov in vrvi. Zato smo se za vsak primer tudi navezali in vsaj na nekaterih nekoliko težjih in bolj izpostavljenih mestih tudi bolj skrbno varovali. Z Vitoldom sva se navezala skupaj. Večino poti je prepustilo vodstvo meni, ker je moral od blizu paziti na svoje novince in jih od časa do časa naravnati. Ta pristop je nekoliko težji in daljši kot oni z juga ali z zapada, ki jih običajno uporabljajo tečajniki. Plezaš ves čas v kopni ognjeniški in granitni skali po rezu grebena ali tik ob njem. Pogled na obe strani v globino je čudovit, pod seboj imaš strme prepade, globoke doline, med gore stisnjene krnice in razklane ledenike. Vrh Via-Taua je nenavadna razgledna točka. Pred teboj na zapad in proti jugu je vsa dolga, nazobčana in v led okovana rajda osrednjega Kavkaza od Elbrusa prek Donguz-Oruna, Šelde, Užbe, Bžeduha, Ulu-Kare, Baš-Kare in Džan-Tugana, za seboj in na levi proti vzhodu pa so novi in novi bližnji snežniki nad dolino Adyr-Su, med katerimi posebno ponosno in košato vlada 4533 m visoki Džailik. Še bolj na vzhodu pa štrle iznad šte-

vilnih snežnih opasti po raztrganih grebenih znameniti pettisočaki Bezengov: Koštan-Tau, Dyh-Tau in Šhara s svojimi sosedi in podložniki.

Res je, da je razgled z vrha Elbrusa veličasten in daljnosežen. Vendar opazuješ s tega vrha ves svet in vso okolico pod seboj dobesedno »zviška«. Druge gore so — razen Užbe, ki ohranja svojo veličino in drznost tudi odtod — majhne in odmaknjene ter zato kot posameznice kar nekam zabrisane. Z vrha Via-Taua pa je pogled drugačen. Vrh je prav toliko odmaknjen od drugih gora, da jih lahko dobro in vsako posebej podrobno pregledaš. Vse so precej blizu in vendar ne tako, da se tudi celota mogočne rajde ne izgubi.

Naša ekspedicija na Kavkazu 1963, v ozadju glavni greben Kavkaza

Levo Pik Ščurovskij, desno Mala Užba

Zraven tega je Via-Tau prav toliko nižji od drugih, da njihova višina obdrži svoj pomen. Tako ta vrh v svoji skromnosti in zadržanosti daje imenitnejšim sosedom pravi sijaj in dimenzijo. Človeku se zdi, kot da z najbolj prave, primerno odmaknjene opazovalne točke motri izredno uspelo in skladno umetnino mojstra impresionista. Zato je tudi vtis veličasten in nepozaben. Bolj me je prevzel kot pogled z Elbrusa in celo bolj kot z Ulu-Kare, ki stoji nekako preveč »in medias res«.

Dobil sem vtis, — morda zato, ker nisem srečal ustreznih ljudi, kajti težko je verjeti, da tu ni pesniških in estetskih duš — da se v teh krajih in po alpinističnih taborih preveč enostransko govori in sanja samo o »petorkah« in »četverkah« obeh težavnostnih stopenj. O lepoti razgledov, oblik, prijaznih krnic in samotnih kotičkov mi ni nihče govoril. Morda je to zaradi tega, ker v teh krajih alpinizem velja samo za šport in ker predvsem štejejo športni uspehi in dosežki. Vsekakor pa je tu vsaj meni nekaj manjkalo: želel sem si, da bi me kdo med našimi odmorov večkrat opozoril na kakšno lepoto in mi

pokazal kako intimnost narave izven običajnih tehničnih in čisto plezalskih problemov in dejanj. Zato sem bil toliko bolj hvaležen Vitoldu, da me je zvalil v ta nepopisno lepi predel nad znamenito Zeleno gostinico, kjer je mogoče tudi sanjariti in uživati, ne samo garati.

Ko smo se razgledovali in počivali, so na vrh druga za drugo prihajale skupine in naveze alpinistov z vseh strani. Nabralo se nas je več kot sto. Pogled na to množico, ki je dobesedno »zasedla« in prekrila vrh, je bil prav svojstven. Taki in podobni množični vzponi tu niso tako redki. Največji je bil brez dvom tisti, ko je bilo v enem dnevu 21. julija 1960 ob štiridesetletnici Kabardino-Balkarske sovjetske socialistične republike na obeh vrhovih Elbrusa kar 1395 (da, entisočtristopetindevetdeset!) ljudi! Pri nas jih komaj v kino pride toliko.

Sestopili smo po lahkem pečinah zapadnega grebena. Bolj kot plezalske sposobnosti je bilo treba napeti vid in posebno sluh, kajti gibanje množice na gori neprenehno proži krušljivo kamenje, čeprav vsakdo pazi, ko-

Alpinistični tabor »Bezengi«

likor more, in vrhnje skupine tudi čakajo, da spodnje pridejo vsaj kolikor toliko na varno.

Po travnih vesinah in snežiščih, kjer smo na več krajih sledili mogočne kavkaške, našim kozorogom podobne ture, ki se jim po teh višinah križajo nemirne stečine, smo se spustili na ledenik in čezenj k Zeleni gostinici. S tovarišem Vitoldom sva se ob »Narzanu« v dolini Baksana pri dobrem kavkaškem vinu in sašliku (ražnjiči) dogovorila še za turo na 3821 m visoki Kugutaj-Baši v sosesčini Donguz-Oruna. Žal na dogovorjeni dan taborni zdravnik ni dovolil njegovim študentom vzpona, češ da so še preveč izdelani od ture na Via-Tau. Proti temu tudi Vitold s svojo medicino vred ni nič dosegel. Namesto tega mi je načelnik osrednje gorsko-reševalne točke tega predela Oleg Trojicki razkazal organizacijo in opremo C. S. P. (centralno spasateljni punkt) in me popeljal še po turističnih krajih doline Baksana in Azaua, kjer grade več hotelov, turističnih oporišč in

žičnic in kjer se razvija prvovrstno turistično in zimskošportno središče, o katerem bomo na prihodnjih zimskih olimpiadah brez dvoma že kaj več slišali.

No, to pa je že drugo poglavje, ki bolj sodi v Turistični Vestnik.

Ludvik Zorzut

Mati jagoda

*Mati jagoda si polna,
kapljico rodila boš,
sóde napolnila boš
v sladkem moštu zadovoljna.*

*Mati jagoda boš pela,
boš kípela iz srcá,
lájšala nam boš gorjá,
vzradovála rodna sela.*

*Mati jagoda, ne joči —
biserov prežlahtnih sij
v zdravje, v upanje prelij
in prijateljem natoči.*

Iz predzgodovine slovenskega planinskega društva

Dr. Dušan Kermavner

Bohinjski »Triglavski prijatelji« so se lotili samo ustanavljanja svojega društva, ki ga pa niso spravili niti do ustanovitve niti do kakršnega koli pravnega dejanja v zvezi z napravami, ki so jih dali zgraditi ljubljanski planinci-investitorji. To jim je preprečila birokracija, kateri so prišla v roke šele dne 24. septembra 1872 vložena pravila. Že referent, ki jih je prvi proučil, je predložil prepoved ustanovitve društva zaradi — po njegovi sodbi bistvene — pomanjkljivosti v čl. 4, ki navaja kot sedež društva Bohinj, t. j. dolino z več kraji, ne pa določen kraj, kakor je zahteval društveni zakon; o drugih pomanjkljivostih, ki jih je v pravilih našel, je menil, da niso tako tehtne narave, a če bi deželna vlada že zaradi tiste poglobitve izrekla prepoved, potem bi lahko navedla še druge kot dodatne razloge svoje prepovedi. Referentovemu predlogu se je v vsem obsegu pridružila komisija, ki je obstajala iz takratnega kranjskega deželnega predsednika grofa Alexandra Auersperga in treh vladnih svetnikov: kneza Metternicha (sina tistega avstrijskega kanclerja Metternicha, ki ga je odpihnila z oblasti revolucija marca 1848), dr. Schöppla in von Höfferna. Zasedala je 27. septembra 1872 in sklenila odklonilni odlok, ki poleg poglobitve prve točke v nezadostno določenem sedežu društva navaja še drugo, da v čl. 8 pri tam navedenem »10. delu vseh tukajšnjih članov navzočih« ni zadostno opredeljen izraz »tukajšnjih« in da v čl. 8 in 10 ni določen »način, kako člani v odločajo z glasovanji na občnem zboru in v odboru«, in pa tretjo točko, ki ni določen »način, kako društvo pridobiva sredstva za

dosego svojih ciljev«. Pravni poduk na koncu odloka je opozoril predlagatelje pravil, da se lahko v roku 60 dni pritožijo na notranje ministrstvo.

Ne vemo, ali je poleg te negativne rešitve kranjskega deželnega predsedstva, ki jo je po njegovem navodilu sporočilo predlagateljem radovljiško okrajno glavarstvo pač brž po 27. septembru 1872, oblast še kako namignila bohinjskim podpisnikom, naj pustijo zadevo pokopano. Ne vemo, kakšne so bile zakulisne »mahinacije« proti rojstvu tega društva in ali so sploh bile. Ne vemo, ali je nemara tudi Žanova planinska dejavnost kaj pomagala sprožiti cerkveni disciplinski postopek zoper njega, ki mu je ljubljanski škofijski ordinariat vsekakor iz nekih drugih, v spisih nadškofijskega arhiva²⁶ neomenjenih razlogov ukazal, da mora v šestih dneh oditi iz Srednje vasi v svoj rojstni kraj, t. j. Šentvid pri Ljubljani in tam počakati nadaljnjih navodil. Naj v zaključku te »celotne zgodbe o društvu »Triglavski prijatelji« omenim, da je Bohinjec »J. Š....č« 1. decembra 1872 »Novicam« sporočil, da so »Iz podnožja Triglava« tisto leto množice gosenic napadle sadno drevje in da »so za pokončavanje teh škodljivih mrčesov naš gospod kaplan J. Žan iz svojega žepa šolskim otrokom plačevali, da so jih bolj pridno obirali,« in nasploh presodil: »Kar se tiče ravno omenjenega gospoda, naj opomnim le to, da tako dobrega dušnega pastirja še nismo imeli; oni nam dajejo dobre poudke in svete pri obrtniji in poljedelstvu, so nam oskrbeli več sort semen, med katerimi se nam je posebno ruski lan izvrstno obnesel — Bog jih živi!«²⁷ A mi lahko pripomnimo, da so Bohinjci z Žanom izgubili tudi poglobitvega »Triglavskega prijatelja«.

2. Slovenska udeležba pri kranjski sekciji Nemškega in avstrijskega planinskega društva

Poldrugo leto po pokopu društva-mrtvorojenčka »Triglavski prijatelji« ali natančno pred devetdesetimi leti so se lotili ustanavljanja novega planinskega društva za vso

²⁶ Iz letnih šematizmov duhovščine je bilo razvidno, da je bil Žan v letu 1873 kaplan v Šentvidu nad Ljubljano, a ker njegove preместitve iz bohinjske Srednje vasi v Šentvid ni objavila »Zgodnja Danica«, sem zaprosil za pojasnitev zadeve nadškofijski arhiv v Ljubljani, ki se mu zahvaljujem.

²⁷ Novice, list 50 z dne 11. decembra 1872, str. 403.

Kranjsko po zgledu obeh sosednjih sekcij prav takrat združenega »Nemškega in avstrijskega planinskega društva«, ki so ju ustanovili na Koroškem (v Beljaku) in na Primorskem, ljubljanski planinci, ki so se zbrali v ta namen 7. marca 1874 v vrtni sobi gostilne »Pri zlati zaponki«. Sklicati sta jih pomagala oba nemška ljubljanska dnevnikarja²⁸, ki potem o tem predustanovnem sestanku nista poročala. Obširneje pa je obvestil slovensko javnost v »Slovenskem Narodu«, takrat že dnevniku v Ljubljani, o ustanavljanju novega društva za inicialko P. skriti prijatelj planinstva v naslednjem dopisu »Iz Ljubljane«, napisanem 11. marca pod naslovom »Kranjsko planinsko društvo«. »Kolikokrat me je srce bolelo, ko sem pred dvema letoma po Švici potoval ter se na tujem svoje lepe slovenske domovine spominjal. Tudi naša Slovenija ima — tako sem premišljal — veličastne gore i romantične doline, prijazna gorska jezera i cvetoče planine, a gdo je pozna, gdo se briga zanje? Niti domači sinovi ne! In če tuj turist zaide v naše lepe pogorske kraje, koliko neprilik ima, predno se mu posreči, da najde zanesljivega vodnika, človeško postrežbo, borno bivališče. Večkrat mu niti za drag denar ni mogoče dalje priti in če po dolgi, trudapolni, zanemarjeni stezi pripleza na vrh veličastne gore, potem mora vesel in zadovoljen biti, če mu boječ in zarobljen pastir hoče dati prenočišča v nesnažnem planinskem stanu, kruha in kislega mleka. Take primitivne razmere po naših gorskih krajih pač ne morejo mikati in vabiti tujih turistov, da bi po naši deželi potovali in svoj denar v njej puščali. Vsak gre raji na tuje, v Švico, gder zapravi tisti denar, katerega bi pri nas potrosil, pa vse drugače in lepše živi. Tam nahaja polno zvestih, zanesljivih vodnikov, ki človeka za mal denar spremljajo po najvišjih gorah, tam najde postrežljivih ljudi in dobre postrežbe, tam najde lepo obdelane in izpeljane steze na vsako kolikaj spomina vredno goro, n. pr. na Pilatu... lahko prenoči v prijaznem hotelu, na Rigi-Kulm... se lahko pelje po dveh — železnicah in na vrh dospevši se lahko okrepča — ne s kislim mlekom in črnim kruhom, nego z ognjenim šampanjcem in najboljšo pečenko. In ta komfort, katerega v Švici povsod nahajaš, privabi vsako leto na

stotisoče tujih turistov v lepo deželo, ki lep denar v njej pušča.

Pri nas se ve, da ni upati, da bi se tak komfort kedaj vpeljal, a nekaj se vendar-le da storiti. Zatorej mislim, da so gg. prof. Valenta, dr. Mošè, Ottomar Bamberg v Ljubljani pravo zadeli, da so preteklo soboto zvečer ‚k zlati zaponi‘ nekoliko ljubljanske gospe povabili v posvet, kako bi se dalo ustanoviti planinsko društvo za naše kraje. Shoda se je udeležilo blizu 30 gospodov. Sklenili so soglasno, da se za vso kranjsko deželo osnuje ‚planinsko društvo »Kranjska« s sedežem v Ljubljani‘. Namera društvu je: spoznavati Alpe sploh, posebno pa v domači deželi; skrbeti za dobre vodnike, ki bi morali po določeni ceni popotnike po gorskih krajih spremljevati; skrbeti dalje za to, da se na gore, od koder se uživa lep razgled (Snežnik, Nanos, Javornik, Blegaš, Triglav, Mangrt, Stol, Storžič, Zaplata, Kočna, Grintovec, Velika planjava itd.) napravijo dobre steze, da se postavijo na njih kočice za prenočišča in da se na ta način razširi poznanje naše domovine mej njenimi lastnimi sinovi in da se privabi kaj tujih turistov v deželo.

Osnovni odbor (prof. Valenta, dr. Mošè in Ottomar Bamberg) se je pooblastil, da naj kar najhitreje v tem zmislu sprejeta pravila vladi predloži in potem, ko vlada pravila potrdi, takoj osnovalno skupščino skliče.

Ker bi pa ‚Kranjsko planinsko društvo‘ tudi potem, ko bi si na deželi še veliko družabnikov pridobilo, vendar ne imelo dovolj dohodkov, da bi moglo svoje namene na polnem izpolnovati, zategadelj se je dalje tudi sklenilo, da stopi v zvezo z ‚Nemškim in avstrijskim planinskim društvom‘, ki je osnovano na federalni podlagi ter ima uže 3000 družabnikov in torej toliko dohodkov, da svoje sekcije lahko zdatno podpira. ‚Kranjsko planinsko društvo‘ bode torej na eni strani samostalno društvo s svojimi pravili, na drugi strani bode pa kot sekcija ‚Kranjska‘ v zvezi z nemškim in avstrijskim ‚Alpenvereinom‘. Tako bode od dveh strani dobivalo pomoč, da bode svoje naloge laže izpolnovalo. Ker pa to društvo s politiko nema prav čisto nič opraviti, zatorej se ga vsak bodisi Slovenec ali Nемец z dobro vestjo lahko udeleži. Združite se v njem vsi gorski prijatelji v slavo in čast naše lepe domovine!²⁹

²⁸ Laibacher Zeitung št. 53 z dne 6. marca in Laibacher Tagblatt št. 54 z dne 7. marca 1874.

²⁹ Slovenski Narod št. 59 z dne 13. marca 1874.

Pred peščico za planinstvo vnetih Slovencev v Ljubljani se je pojavilo tedaj vprašanje, ali naj bi »Kranjsko planinsko društvo« dočela prepustili tistim »ljubljskim nemškim in ponemčenim meščanom«,³⁰ ki bi se bili zbrali v njem v vsakem primeru, ali pa naj bi jih tudi s svojo prisotnostjo v društvu spominjali slovenskega značaja dežele. Odločila se je za udeležbo, kakor izpričuje poleg P.-jevega apela v »Narodu«, ki ga gotovo ni

Dr. Alfonz Moschè

objavil samo iz ozira do pisca, ampak glede na takratno »realno« stanje, tudi okolnost, da je bil med tremi predlagatelji pravil novega društva in nato skozi tri leta njegov blagajnik dr. Alfonz Moschè, Slovenec po narodni zavesti, od leta 1872 član nadzorstva, od leta 1873 upravnega odbora »Narodne ti-

skarne«, ki mu je bil pozneje podpredsednik, še v istem letu skupni slovenski kandidat v Ljubljani pri deželnozborskih volitvah, od leta 1882 dalje predsednik društva za gradnjo Narodnega doma v Ljubljani in zlasti zaslužen kot izdajatelj ter urednik »Slovenskega pravnikarja« v letih 1881—1883 in po štiritletnem presledku v letih 1888—1889. Tudi dr. Alojza Valento, profesorja porodništva, organizatorja Društva zdravnikov na Kranjskem, pozneje šefa ljubljanske bolnišnice, ki je bil doma z Moravskega, je tista leta pritegnila slovenska družba v Ljubljani, saj je bil tedaj član nadzorstva Narodne tiskarne in upravnega odbora banke »Slovenije«. Nemara med člani kranjske podružnice Nemškega in avstrijskega planinskega društva ni bilo dosti več ko prstov na eni roki takšnih ljubiteljev planin, ki bi jih po njihovi zavesti in družbeni vključenosti mogli imeti za Slovence, ob nekaj tucatih Nemcev in nemškutarjev, vendar slovenskega deleža, najsi je bil še tako majhen, ne smemo izbrisati, marveč ga moramo z razumevanjem takratnega družbenonarodnostnega stanja »priznati«.

Za čas, ko se je ustanavljalo prvo planinsko društvo v Ljubljani, moramo ugotoviti, da v njem nikakor še ni bila presahnila možnost »kranjskega« sodelovanja sodeželanov obeh narodnostnih orientacij, slovenske in kranjsko-nemškutarke, v okviru nepolitičnega društva. Na Goriškem je npr. bilo takrat še povsem mogoče tudi skladno politično drugovanje Slovencev in Italijanov, kakor kaže »velikanska ovacija liberalnih Goričanov... Italijanov in Slovencev« dne 8. aprila 1874 grofu Franzu Coroniniju, ki so ga šli pozdravljati v Št. Peter pri Gorici z godbo in baklado, z »mnogobrojnimi barvami«, med katerimi »je bilo tudi mnogo trobojnic slovenskih«, s klici »Evviva!« in »Slava!« ter »Živio!« za govor v državnem zboru za uvedbo italijanskih in slovenskih srednjih šol v Gorici.³¹ Takšno skupno manifestacijo bi marsikdo po krivem imel za nemogočo tudi v preteklosti, kolikor ne bi upošteval, da se je laško-slovenska narodnostna nestrpnost v Gorici šele postopoma razvila. Tudi na Kranjskem in drugje ni bila izhodišče nemško-slovenska nestrpnost, marveč je do nje šele prišlo v teku naraščajočega slovenskega narodnega prebujanja in stopnjujočega se nemškega odpora proti njemu. Oba ta dva pojava sta se bila že močno razvila do leta

³⁰ M. M. Debelakova v PV 1948, str. 300.

³¹ Slovenski Narod št. 81 z dne 11. aprila 1874.

1874, a še nista popolnoma zatrla »družabno« strpnost med pripadniki obeh narodnosti, kakor lahko vsakdo spozna tudi iz uvodnika »Naše socialno življenje in politika« v »Slovenskem Narodu« spomladi 1874, ki je še označil kot »velik greh, da smo preveč vajeni politično protivnost tudi v družbinsko osebno življenje prenašati«, kar je mestoma »naravnost smešno« in »v dvojnem oziru škodljivo: prvič ovira porazumljenje, do katerega (naj si bode kakoršno koli) bomo nekaj morali priti, ker se v 19. stoletju hvala bogu med seboj uničiti ne moremo, drugič pa...postruje strasti v politiki...«³² Takrat je glasilo naših liberalnih narodnjakov še odklanjalo kot »narodnega fanatikusa« tistega, »ki te bo sans phrase za nezanesljivega narodnjaka obsodil, ako boš šel v kazinsko restavracijo [med Nemce in nemškutarje] guljaž zavžit; prej ko v desetih letih pa sta takšen »narodni fanatizem« in takšna narodnostna nestrpnost postala pravilo v smislu gesla »Svoji k svojim!« in že je takrat doraščajoči mladenič še komaj mogel razumeti dovčerajšnjo strpnost, o kateri so mu pripovedovali starejši malo verjetne »bajke« in ki so jo poznejši zgodovinopisci kar zanikali!

Med takšne zgodovinopisce je npr. spadal prizadevni dr. Jože Rus, ko se je preskočil s trditvijo, češ da je z ustanovitvijo »Kranjske planinske družbe«, v katero je — kakor smo videli — »Slovenski Narod« priporočal Slovencem vstop, »nemška kolonija v Ljubljani izvesila na beli dan frankfurtarsko trobojnico«, in ko je presodil še, da »je bilo društvo vsem količkaj zavednim Slovencem nedostopno tudi že« zaradi tega, ker »je sedel prva leta v njegovem odboru celo J. Vesteneck, rabelj slovenskega naroda«.³³

Tudi k ustanovnemu občnemu zboru »kranjske sekcije Nemškega in avstrijskega planinskega društva«, kakor se je »Kranjska planinska družba« imenovala, je poleg obeh nemških dnevnikov vabil »Slovenski Narod«,³⁴ ki je nato še poročal o izvoljenem odboru, v katerem so bili vsi trije predlagatelji pravil (dr. Valenta, dr. Moschè in Bamberg) in pa dr. Julius vitez Vesteneck ter Christian Klausner.³⁵ V slovenskem dnevniku najdemo nadalje tudi napovedi društvenih izletov (prvi v aprilu je bil na Nanos

skupen s primorsko sekcijo Nemškega in avstrijskega planinskega društva, drugi v maju na Javornik) in pa društvenih sestankov,³⁶ o poteku katerih pa izvemo le iz obeh nemških listov in ki si jih moramo predstavljati tako, da so se redki slovenski udeleženci kar izgubljali v nemški oziroma nemškutarski »množici«. Iz »Slovenskega Naroda« npr. ni bilo moč izvedeti, da je drugemu zboru društva dne 12. maja 1874 predložil odbornik Vesteneck izdelan načrt »vodniškega reda«,³⁷ ki je bil nato osnova deželni vladi za uradni vodniški red z dne 27. junija 1874. Pozneje tako zloglasni Vesteneck dotlej še ni pokazal svetu svojih germanizatorskih krempļjev, s katerimi pa je še v istem letu 1874 vodil kot uradni komisar volitve v kranjsko trgovinsko in obrtno zbornico, tako da je zmagala — v neki meri to organizirano volilno goljufijo — vladna nemško-nemškutarska stranka, in je pozneje vodil tudi tisto dejavnost te stranke, s katero je pri deželnozbornih volitvah leta 1877 osvojila vse mestne mandate in postala tako večinska stranka v osrednji slovenski deželi; ta deželni zbor z nemško-nemškutarsko večino so zaradi tega imenovali »Vesteneckov deželni zbor« in je sploh ime Vesteneck veljalo za simbol germanizatoričnega pritiska proti slovenski narodni stranki, toda ne že spomladi 1874!

Po spremembi vladnega režima na Dunaju leta 1879 od nemškoliberalne vlade grofa Adolfa Auersperga do konservativne vlade grofa Taaffeja, ki se je opirala na manjšino nemških poslancev in na slovenske poslance v poslanski zbornici, so dr. Juliusa viteza Vestenecka, ki je bil litijski okrajni glavavar, po stopnjevanju kampanji slovenskih časnikov aprila 1881 prestavili iz dežele, v kateri je zapustil tako slab spomin nase, in tako mož ni mogel več sodelovati pri obnovi med tem zaspale kranjske sekcije Nemškega in avstrijskega planinskega društva konec 1881. Pač pa najdemo tudi še takrat med obnovitelji sekcije našega dr. Moschèta in je »Slovenski Narod« to obnovno takole pozitivno ocenil v notici pod naslovom »Sekcija alpinskega planinskega društva«: »Pretečeni petek se je nekdanja sekcija avstrijskega alpinskega društva za Kranjsko po večletnem prenehanju zopet rekonstituirala. Mi ne tajimo važnosti tega društva za naše alpinske raz-

³² Prav tam št. 198 z dne 12. aprila 1874.

³³ Dr. Jože Rus: Nacionalna stran v začetkih SPD, PV 1933, str. 357 in 358.

³⁴ Slovenski Narod št. 71 z dne 29. marca 1874.

³⁵ Prav tam št. 74 z dne 2. aprila 1874.

³⁶ Prav tam št. 87 z dne 18. aprila, št. 93 z dne 25. aprila, št. 106 z dne 10. maja in št. 115 z dne 22. maja 1874.

³⁷ Laibacher Zeitung št. 108 z dne 13. maja 1874.

mere, posebno zaradi tega ne, ker so mu vsled zveze z nemškimi alpskim društvom velike denarne pomoči na razpolago in ker se s politiko čisto nič ne peča. Pristopila sta k temu društvu tudi gospoda dr. Kapler in dr. Moschè.«³⁸ Tokrat pa je nemška večina tako »pokazala zobe«, da ni več izvolila v odbor Slovenca dr. Moschèta, ki bi bil vsakakor še sprejel izvolitev, marveč so Nemci in nemškutarji hoteli biti »med seboj« in so si pod predsedstvom svojega tudi političnega vodje Karla Deschmanna iz obnovljenega planinskega društva ustvarili svoje osrednje izobraževalno in zabavno društvo v Ljubljani, ne da bi bili pri tem kaj zanemarili izpolnjevanje njegovih planinskih nalog.

Drugih planinstva se tičočihotic ali sestavkov v »Slovenskem Narodu« tistega časa nisem našel, pač pa v »Slovincu«, kjer se je izrazilo dvojno gledanje na planinstvo pri takratni duhovščini. Docela negativen odnos do te novotarije je izpovedal v tem listu njegov bohinjski dopisnik »Izpod Triglava« v dveh dopisih poleti 1875. V prvem je pod naslovom »Nesrečen padeč« potožil: »Kar dovaža gorenjska železnica čedalje več ptujcev v naše kraje in so že tudi potje (!) nekoliko boljši, hodijo ptujci gospodje radi po hribih in gorah, na mali in veliki Triglav, na Črno prst itd. in najrajši se vé da ob nedeljah in praznicah. Gospodo je posnemati jel že tudi kmet in rokodelec, in tako je 8. t. m. šla z Bistrice precej velika družba mladenčev na Črno prst. Vračali so se že z gore, kar leze 25leten mladenec (!) za rožami planinskimi po strmini, mu opesne in pade v globino, kjer obleži na pol mrtev, pajdaši njegovi pa se prestrašijo in pobegnejo. Bilo je to v nedeljo, kedar se v cerkvi bere in razlaguje evangelij ob človeku, katerega so na potu od Jeruzalema v Jeriho razbojniko popustili oropanega, vsega v ranah, napol mrtvega (semivivo relicto). Tudi do tega so pozneje še le prišli sosodje ter ga spravili na neki stan, kamor je po noči dospel, da ga je del v sveto olje — Samarijan. Pobil se je ves po glavi, rebrih, zlomil si nogo, s ktere so zrezali mu škorenj, in brez zavednosti (!) trpi grozne bolečine. Ako tudi okreva, kar je zelo dvomljivo, ostane pohabljen in v svarilo vsem, kateri o Gospodovih dnevih sprehajajo se po gorah in ob jezerih tolikrat brez službe božje, celo brez sv. maše. — Tudi nekega ljubljanskega naravoslovca prof. W., je neki

[= baje] te dni na Triglavu kmetiški spremeljatelj le še za škric vjel, da ni šel v prepad, iz katerega bi ne bil mogel nikdar več v šolo, temuč moral bi bil koj pred božji stol sam k — maturi — na veke osodnji.«³⁹ V naslednjem dopisu »Izpod Triglava« izvemo pod naslovom »V svarilo planinarjem« in »Judje in protestanti po Slovenskem«, da je nesrečni »mladenec, kateri je po Črni prsti lazil za planinskimi cveticami (zvezdicami) in padel«, po šestih dneh umrl, razen njega pa »se je raztolkel« do smrti še neki 13leten mladenič, prav tako »v gorah lazeč za cvetkami«. Dopisnika sta ti dve nesreči čisto razvneli proti planinstvu: »Pač grozno svarilo domačim in tujim planinarjem! In ravno letos prihajajo ptujci prav pogostoma na gore in planine, pa tudi po ravnih in dolinah, moški in ženske, iz raznih narodov, raznih ver, nekteri menda brez vere, vsaj po njih vedenji priprosto ljudstvo sklepa tako.«⁴⁰ Nato dopisnik preide k drugi temi svojega dopisa — o »Judih in protestantih« — kamor mu ne bomo sledili. Kajpada s takšnim pisanjem o planinstvu niso bili zadovoljni vsi »Slovenčevi« bralci. Tako si lahko razložimo, da je enajst dni pozneje objavil ta list notico: »Na Triglavu je bil v nedeljo naš znani hribolazec gosp. Fr. Kadilnik z majhno družčino, vendar vreme ni bilo ugodno za razgled.«⁴¹ Vsak bralec je lahko sklepal, da planinstvo sploh in tudi ob nedeljah ne zasluži obsodbe!

Naslednje leto jeseni je objavil »Slovenec« v dveh nadaljevanjih listek »Na Triglav« pisca J. A., t. j. Janeza Ažmana, prednika Jakoba Aljaža kot župnika na Dovjem. Ažman se je v družbi »z ljubim sošolcem in prijateljem M. J. [župnikom] iz Sorice« povzpel na vrh Triglava. V opisu vzpona se za nadelano pot »slavni planinski podružnici zahvaljuje« in omenja, da »bo kmalu 100 let, kar je prvičkrat človeška noga stopila Triglavu na vrh«, namreč »slavnega Haqueta« leta 1778, ter daje pobudo: »Kaj bi bilo, ko bi sl. planinska družba za stoletnico kaj aranžirala?« Poseben prispevek k naši planinski »triglavologiji« je Ažmanovo neodobranje, da »zdaj [1876] na kranjski planini nekoliko nižej [od prejšnje, ki se je sesula] koč v skalo sekajo«; zlasti mu »je popolnoma nerazumljivo, da je vhod nad strašnim breznom«, a sploh meni: »Škoda, da ta skalnata votlina že toliko stane in

³⁹ Slovenec št. 96 z dne 17. avgusta 1875.

⁴⁰ Prav tam št. 99 z dne 24. avgusta 1875.

⁴¹ Prav tam št. 104 z dne 4. septembra 1875.

³⁸ Slovenski Narod št. 272 z dne 29. novembra 1881.

da morebiti nazadnje še za rabo ne bo«. Po njegovem »bi planinska družba boljši storila, ko bi raje zgornjo že obstoječo kočo bolj razširila in vtrdila, bolje pokrila, kar bi bilo toliko bolj prijetno, ker se od tukaj prav lepo vidi Triglav!«⁴² Ažmanu so očitno dali prav, kajti votlina za »kočo« ni bila do konca izsekana, pač pa je bila naslednje leto dograjena druga triglavska koča. Pisec je omenil tudi še »bližnjo, pa še bolj težavno pot za Cmirom« na triglavske pode. Osem let pozneje pa je poslal »Slovincu« daljši planinski spis z zanimivim odstavkom, ki ga navedem šele na koncu tega razdelka.

Prej moram omeniti prvi naš opis Trente izpod peresa takratnega trentskega vikarja Antona Červa v goriškem tedniku »Glasu« jeseni 1874. Takrat Trenta še ni bila »odkrita«, Červ ne omenja, da bi bil v njej opazil že kakšnega gorohodca. Navesti moram najprej spodbudne uvodne stavke: »Ali pogledava malo dragi čitatelj, v bovški elizij, v rajsko Trento? Huj! Kako prestrašeno buliš oči! Ti pa že kobacajo po živi domišljiji kosmati medvedje, zijajo brezdnova grla, gromijo visoko vkrojene skale! Ne boj se! Medvede so pobili, brezdnov se ogneva, skale je večni mojster precej trdno priklenil. Malo si že vbrusiva podplate po robatem kamenju, tudi znojne kaplje bodo curkale; pa, kar dava čevljarju za podšivnike, pa apotekarju utrgava, ker ne bode treba potilnih čajev variti.«⁴³ Tudi mimo njegovega opisa Triglava ne morem iti: »Log (ali spodnja Trenta) je od treh strani z velikanskimi pečinami ograjen; oče Triglav ponosno gospodari nad vsemi temi fantastično ošpičenimi, razklanimi, zobčastimi in kopastimi golovci; vso svojo gorostasno rast od podnožja pa do meglenastih dveh glavá predstavlja primorskej strani; z vsemi tremi glavami pa le Kranjce pozdravlja, morda iz hvaležnosti, ker ga pogosteje opevajo.«⁴⁴ Ko je v drugi polovici 18. stoletja zmanjkalo železne rude, se je dotdanja trentska naselbina »oglarjev, drvarjev in rudokopov razkropila na vse strani«. Trentarji so potomakem potomci tistih nekaj družin, ki »so zamenjale rudarsko kladivo s pastirsko palico«.⁴⁵ Trentarja redi le živinoreja: »Življenje Trentarjevo je tedaj navezano zgolj na kozo in na ovco; še najbolj

pa na kozo... Ta velika sovražnica gozdov je njegova dobrotnica.« Červ, ki se je podpisal »Job«, se je takole lotil označevanja Trentarja: »Z jekleno strpljivostjo poganja svoje ‚blago‘ po kamenitih planinah, visoko gori pod snežnike pleza ter žanje s srpom izmed skalá v vedni smrtni nevarnosti čopiče trave, da ima pozimi živalci kaj položiti.«⁴⁶ Zaključil pa je to označevanje takole: »Opisana dosedaj krajeva pustota in divjina, ter tim [= temu] primerno trudapolno preživljanje vtisnili so Trentarju poseben značaj. Neumorno vojevanje z gromečimi plazovi in globokimi zameti, smelo preplezovanje vseh strmin po orlovih visočinah napolnili so mu srce z burnim pogumom, nenavadno srčno-stjo, da, slepo drznostjo.« Job ni omenil trentarskega divjega lova — če se prav spominjam (tega »Glasa« namreč v Ljubljani ni, moral sem si ga ogledat na Dunaju!) — pač iz previdnosti, da mu ga ne bi bilo treba niti grajati niti opravičevati. Na koncu svojega feljtona je preprosto povabil »potrpežljive čitatelje, da obišejo enkrat osebno originalno primorsko Švico.«⁴⁷

Devet let za Červom je drug trentski vikar — Šimen Gregorčič (pesnikov soimenjak) — čutil potrebo, da nekaj napiše za bližnji slovenski svet v goriški tednik »Sočo« o Trenti, v katero so med tem že začeli zahajati iz velikega sveta ljubitelji gorske narave, ki jih Červ še ni bil srečal. V listku »Trenta in njeni obiskovalci«, ki ga je signiral »ar« (t. j. pač Trentar), je sporočil, da »Trento tujci uže radi obiskujejo«, da je tistega leta — 1883 — bilo »največ vojaških ‚turistov‘«, poleg njih pa tudi nekaj pravih »drugih turistov«, med katerimi »je posebno priden tajnik planinskega društva primorske skupine, g. K., ki uže osem let zaporedoma dohaja gledat našo ‚romantično‘ Trento«. O tem K.-u, v katerem seveda takoj slutimo Kugyja, izvemo še: »Letos je bil tu kar štirikrat uže; najprvo [na] velikonočni ponedeljek, ko je prav pošteno snežilo. Mislil si je menda: Videl sem uže večkrat Trento, kako je opravljena poleti in jeseni, i čem jo videti jedenkrat, kaka je pa pozimi in spomladi. Ta gospod išče tu uže več časa neko rastlino Scabiosa Trenta... [tu sledi opis s podatki po Hacquetu, kje naj bi rasla]... a dozday je še niso dobili.« Takšno je bilo prvo srečanje slovenske javnosti s Kugyjem, čigar imena

⁴² Prav tam št. 103 ali 104 z dne 5. oziroma 7. septembra in št. 105 z dne 9. septembra 1876.

⁴³ Glas št. 42 z dne 16. oktobra 1874.

⁴⁴ Glas št. 43 z dne 23. oktobra 1874.

⁴⁵ Glas št. 47 z dne 20. novembra 1874.

⁴⁶ Glas št. 49 z dne 4. decembra 1874.

⁴⁷ Glas št. 50 z dne 13. decembra 1874.

pa v tem listku pisec ni izpisal. Poleg tega »pridnega« obiskovalca Trente je pisec omenil še »pana Havlička, Čeha, slikarja«, ki so ga bili »še najbolj veseli« in ki je prebil v Trenti skoraj mesec dni, naslikal vrsto »planinskih podob« in se je nameraval drugo leto spet vrniti »in si ogledati posebno stran, za podnem⁴⁸.« Šest tednov za tem je izšel v »Soči« naslednji planinski podlistek »Moj sprehod« z opisom izleta na Plešivec nad Trento, brž nato pa v treh številkah kar precejšnje razpravljanje pod naslovom: »Julijske planine. Vzhodni del. Trentarske gore. Op[is]al dr. Julij Kugy v Trstu.« Pred nami je recenzija Kugyjevega sestavka v junijski številki »Zeitschrift des deutschen und österreichischen Alpenvereines« tistega leta 1883. Pisec pravi, da »ima njegov [Kugyjev] spis nekatere nedostatke«, na katere hoče opozoriti. Nato strese pred bralca cel kup nazivov za trentske vrhove in prehode, pri katerih se nam tu ni treba ustavljati, kakor tudi ne pri znanih rečeh, npr. pri »Kugyjevi poti« na Triglav, ki sta jo odkrila skupaj z Andrejem Komacem, niti pri Kugyjevi pohvali trentarskih vodnikov.

(Se nadaljuje)

⁴⁸ Soča št. 37 z dne 14. septembra 1883.

Do pekla in nazaj

Tone Škarja

I.

»Kaj če do jutra počakamo tu?«
»Tu ne bom čepel vse popoldne,« pravi Metod,
»nekam je treba iti.«
»Obrnili smo že lani. Vreme se ne more kar tako poslabšati, jutri bo še čas za spust!«
Za vsak primer plezamo ob steburu. To je edino upanje za nas, če ne bo ostalo samo pri oblakih. Led in kosi krušljivega skalovja drse v globino, varujemo pa vendarle spet v skalah in to daje vzponu optimističen ton.

Mrak nas obenem s prvimi zrni toče ujame pri velikem rdečem stolpu sredi stebra. Imamo srečo, prvič v tej steni naletimo na poličko, kjer bomo lahko sedeli.

Nekaj klinov za varovanje in opremo v skalo in brž pod bivak vrečo. Po najlonski tkanini zaropota kot iz strojnice.

»To je pa že drugače kot v Walkerju.«

Tolažimo se s tem, da hitro poslabšanje vremena nikoli ne traja dolgo. Točo zamenja sodra, po steburu pa začno plesati bliski.

»V kotu smo in najbrž nas strela ne bo dočila.«

Vse, kar olepša položaj, nam pride prav.

Kakšen sijajen izum sta bivak vreča in kuhalnik. Brez njih bi nas sedaj zasipal led, tako pa lahko kuhamo in še za nekaj stopinj toplejše okolje imamo.

Potrebujemo energijo, če hočemo kljubovati mrazu.

Grmenje je ponehalo, pa tudi šum sodre se je stišal.

»Posveti ven, gotovo mora vsak čas prenehati.«

Snop žarkov se že nekaj metrov od bivaka izgubi v belem migotanju snežink. Usiplje se kot v najhujši zimi.

»Sedaj gre pa zares. To ni več poletna nevihta, to je resno poslabšanje.«

Ničesar ne moremo. Če ne bi bilo noči, bi se lahko še spustili, sneg je šele dobro začel. Toda čakati moramo jutra, prilepljeni na steno.

»Deset je ura. Do jutra ga je lahko pol metra.«
Ob enih se zbudim. Voda mi curlja po hrbtu in zadnjica je že vsa otrpla od mraza. Vedno bolj nas odkriva pršič, ki se gvozdi med steno in naše hrbte. Tlačimo ga, z nogami porivamo navzdol. Vedno manj je prostora, vedno manj zraka pod vrečo. Vsakih nekaj minut jo moramo dvigniti, da vderejo podnjo snežinke, z njimi pa tudi kisik.

Z dnem pridejo nove skrbi.

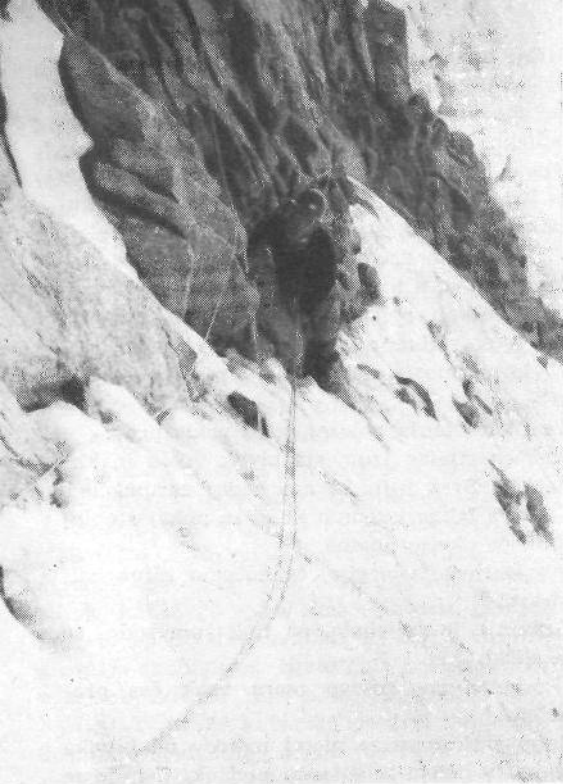
Sestop nam prvi pride na misel. Ne gre več za vzpon, gre samo še za troje življenj, troje človeških bitij v snežnem viharju sredi tisočmeterske ledene stene.

»Prepozno. Spodaj nas bodo pobrali plazovi.«
Skozi šum vetra slišimo plazove, ki se spuščajo po severni steni. Tam bi nas sedaj izbrisalo, kot da nismo nikdar vstopili v steno.

»Samo naprej gremo lahko. Na steburu ni plazov.«

»Koliko časa je Couzy plezal steber?«

»Dva dni. V dobrih razmerah.«

Grandes Jorasses – Walkerjev steber (1962)

Foto Tone Škarja

»In sestop na Talèfre?«

»Ne vem. Toda po južnih grebenih se bomo že spustili na ledenik, potem bo v redu.«

Pavle se prvi loti zaprnega opravka. Vsak oprimek je treba izkopati iz snega z rokami, iz vsake špranje izpraskati led. Novi pršič na ledu spodnaša stopinje, snežinke zbadajo v oči. Mokri smo do kože in platno vetrovk je trdo kot pločevina.

Na razu je veter močnejši, zato je pa tudi sneg precej spihan. Stena se deset metrov od nas izgubi v megli in metežu. Le mi in nekaj kvadratnih metrov pobeljene skale tvorimo svet.

Spet se bliska. To je poleg nas, ker ne ločimo časa med bliskom in pokom. Smrdi po ozonu, na robovih ušes nam prasketa. Grmenju kot odmev odgovarjajo plazovi.

Kaj se je res stena zaklela, da nas ne spusti? Samo navzgor, to je edino upanje. Rešitev je v hitrosti, zato zanemarjamo varovanje. Eden varuje za kakim rogljem ali pri na hitro zabitem klinu, dva plezata. Ne moti nas višina, nočemo priznati, da nam mraz in vlaga pijeta kri. Naprej, na Couvercle!

Ob enim ne moremo več. Sneg pada tako silovito, da nam sproti zalepi oči. Oprimek, ko da ga nisi očistil. Vidimo dva, tri metre ostrega raza, kako se dviga v belo zmedo megle, snega in zraka, drugega nič. Občutno popuščamo. Nemogoče je tu sploh še obstajati, ne samo plezati.

»Moramo počakati, tako ne gre več!«

Leden odlom razkopljemo v polico z zavaranim hrbtom. Dva klina v led, enega v skalo in že nam bivak vreča s svojo varljivo barvo daje občutek, da zunaj sije sonce.

»Na vrh moramo, od tod nas nihče ne izvleče v takem.«

»Na čokolado in kavo. Daj kuhalnik!«

Spet toplota in z njo voda po hrbtu. Pa nič zato, da smo le pod platnom.

Vsake četrte ure otresemo vrečo, da nas sneg ne odrine.

»Do večera moramo biti zunaj, več kot dve sto metrov ne more biti do zahodnega vrha.« Dve uri čakamo, dremljemo. Svetli se.

»Manj sneži in megla se trga!«

Na isti višini z nami se desno od stebra prikažejo stolpi na sedlu. Samo še slabih dve sto metrov!

»Prav v vršnem delu smo že. Danes bomo na vrhu. Še en bivak, potem pa koča, toplota, suhe odeje.«

»Menda ne bo kdo od naših v takem rinil po ledeniku Géant na Couvercle!«

Lotim se strmega ledenega raza. Vse zamete, ki jih je napihal veter, je treba spraviti stran, da lahko sekam stopinje. Mora iti, mora!

Dvajset metrov višje je zadnjega upanja in optimizma konec. Stebriček se prisloni k ogromni plošči. Levo in desno ima vsaj po petdeset metrov, tu je stebriček prekratek samo za borih šest metrov. Samo... Toda teh šest metrov je navpična gladka plošča, prevlečena s centimeter debelim ledom. Niti za ped visoko se ne morem več povzpeti, sploh v ploščo ne morem vstopiti. Nekje pod ledom se skriva razpoka ali dobri oprimki, toda kje? Udarci s cepinom ne odkrijejo ničesar. Niti levo niti desno ničesar. Le gladka polede-nela skala. Če bi kakih dve sto metrov nižje prečkali pod sedlo, bi nas pobrali plazovi. Niti za trenutek ne prenehajo grmeti.

Za nas stena nima izhoda. Spust? Pred tem že ves dan bežimo. Naj čepimo na mestu in jokamo za lastnim pogrebom?

Že stitič, toda sedaj v obupu, premlevamo vse možnosti. Navzgor ne gre, levo in desno nas pobere takoj, ko zapustimo steber, v

takem vremenu reševalcev še s topom ne bi mogel priklicati. Kljub vsem razlogom proti, je spust navzdol edina možnost, ki ni popoln samomor.

»Spuščati se moramo ves čas po stebru. Potem, morda...!«

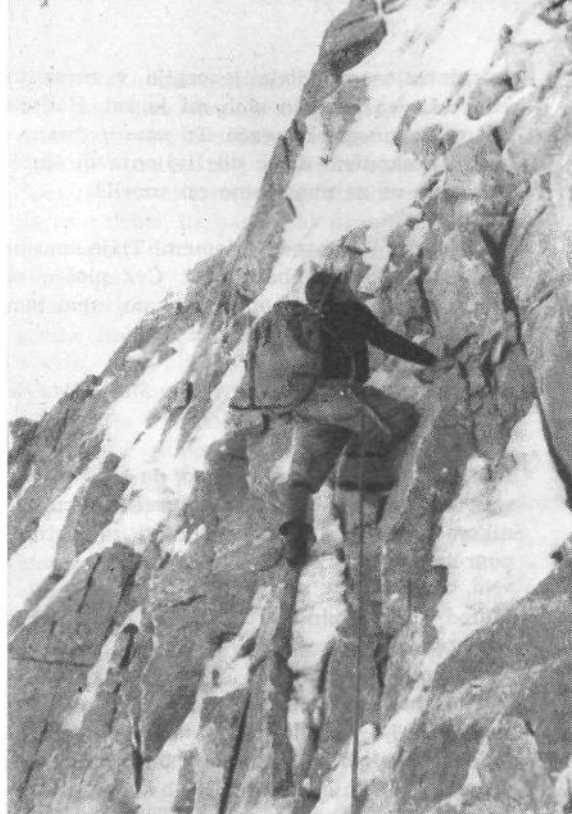
Prvi klin za kilometrski spust zapoje. Ne, vremena ne bi pričakali. Snežinke so se spet zgostile, vrvi izginjajo v meglo. Po dveh se spuščamo, tretja je za varovanje in prečnice. »Danes moramo priti do našega bivaka, sicer je po nas.«

Prvi se spuščam sam kot najtežji za preizkus, toda varovan od zgoraj, potem Metod — nevarovan, nazadnje Pavle, spet na vrvi. Spust za spustom poteka po belem razu. Pavle je tisti, ki mora nazaj, kadar se zaledenele vrvi zataknejo. V Dülferjevem sedežu gre komaj, komaj. Vrv se zažira v mokro obleko in ne teče. Spust je napornejši od plezanja. Gre pa le, čeprav počasi. Večkrat se lovimo, kod moramo. Sneg je že zdavnaj zabrisal vse sledove vzpona.

Ob rdečem stolpu je najhuje. Obenem s spustom je treba po poledenem granitu še močno v desno. Dvakrat, trikrat zdrsnem nazaj, preden dosežem majhen zob, tri metre nad zasneženim kotom.

»Naš bivak!«

Imeli smo srečo. Kvečjemu še en spust bi lahko naredili v nastopajočem mraku. Čez četrto ure smo vsi trije na edinem mestu, kjer bomo lahko skupaj sedeli. V globino zmečemo cel kubik snega, da dobimo prostor. Sedaj je v redu. Kot bi prišli domov. Domov? Kje je še to, če bo kdaj. Noč razsvetljujejo slepeči bliski. To nas ne moti, preveč jih je že bilo, da nas bi bilo strah. Spet nas tanka najlonska stena loči od snežnega meteža. Metod se jezi, ker ne maram jesti čokolade, pa ne morem. Le suhe smokve spravim v usta, sicer bi pa samo pil, pil... Po hrbtu pa mi spet teče leden potoček, v čevljih mi žvrklja voda, le pod čelado sem suh. Vžigalice so mokre in vžgo le, če jih damo več skupaj. Potem dvignemo vrečo, da se ne zadušimo v cigaretnem dimu in da pride vsaj nekaj kisika za zamirajoči plamen butana. Kuhamo na kolenih, drugje ni prostora. Zoprno je držati kuhlalnik po pol ure čisto pri miru, toda jesti moramo. Če še do tega zgubimo voljo, bo konec. Upira se nam, najraje bi spali, pa ne smemo. Jest, to je živeti. Minute so kot večnost. Ko mi je že vsega dovolj, vprašam Me-

V Walkerjevem stebru (1962)

Foto Tone Škarja

toda, ki ima levo roko prosto, koliko je ura. »Tričetrto na enajst.«

Moralo bi biti že jutro, če hočemo vzdržati. Pogrezam se v spanec, v svet brez ledu, mraza in vode po hrbtu. Pa ne smemo zaspati. Kuhati, jesti, pogovarjati se, kaditi, samo spat ne.

»So noge v redu, fanta?«

»Mokre so, pa jih čutim!«

Z rokami je težje. Rokavice so se pri spuščanju zdrgnile in koža na prstih in dlaneh je razžrta in bela. Stiskamo jih med noge in tako grejemo.

»Čas bi bil, da nemo s takimi vzponi.«

»Če bi se dalo, kar sedajle!«

»Dovolj dolgo smo plezali najtežje, naj še mlajši kaj poskusijo.«

»Plezal bom z ženo raz Skute ali greben Planjave, pozimi pa smučal. Kdo bo vedno zmrzoval v stenah!«

Žena in sin! Ju bom še kdaj videl? Saj, drugače je vse v redu. Dovolj sem se klatil po hribih, enkrat smo pač tudi mi prišli na vrsto. Takole je torej to. Ne zmrzujejo mi noge, roke tudi čutim, toda enakomerno in s silno

vztrajnostjo mi odteka energija v mraz in vihar. Le za ženo in sina mi je žal. Rad ju imam. Pa ne gre drugače. Tu smo v drugem svetu, neskončno daleč od življenja in ljudi. Nihče ne ve za nas. Bomo res umrli?

Res?

Na dnu duše tega ne verjamem. Trije smo in dobro smo delali oba dneva. Čez ploščo bi ne prišel nihče, ne samo mi. In po vsem tem naj bi umrli? To ne sme biti res!

»Daj čokolado in kavo!«

Spet je v redu. Tudi Pavle in Metod sta se zbudila in vrnila.

»Fantje, moramo...!«

Pol škatlice vžigalic porabimo, da končno ena zagori. Kuhati! Jest! Greti vrečo s kuhalnikom! Samo ne sedeti in hoditi za lastnim pogrebom!

»Na, tablete!«

Metod deli B in C vitamin kot čudežno sredstvo.

»Dan bo!«

»Danes moramo biti v koči!«

In bomo. To vem, ko pogledam v obraz Metoda in Pavleta. Podnevi ne bomo umrli. Na plazove, kamenje, strele in slabe kline ne računamo. To spada k plezanju. Do noči pa bomo v koči.

Lep čas traja, da poravnamo pomečkane in zmrznjene vrvi. Potem steče.

Spuščamo se po zajedi sredi ogromne plošče.

»Sonce!«

Kot bi rekel »koča«, tako je slišati klic. Snežink je vedno manj, skozi sivi strop se prebije prvi žarek. Spodaj je še megla, pa to je vseeno.

Štirikrat prevlečemo vrv skozi kline, preden smo pod ploščami. Mokri smo vedno bolj, plaziči, ki se odlepljajo od plati, nam vsipajo mokro kašo za vrat in v rokave. Pa nič zato. Samo navzdol.

»Glej krajno poč!«

Kje je še, pa dan je dolg. Sonce se hitro loti svojega posla. Po ploščah curlja, kot bi deževalo, ves čas se spuščajo na nas majhni plaziči snega in ledu, ki se je prilepil na plošče. Glas plazov v stenah postaja močnejši in nižji, sneg se je ojužil. Za plazove se bomo pobrigali popoldne, ko spet pridemo v led.

Še dvakrat se spustimo po rogljičih, ki na meji ledu in skale gledajo iz snega, potem se ustavi. Zajeda nas je s stebra pripeljala spet v steno in treba bo popraviti umik. Kratko prečnico pod plošče preplezamo brez težav, naprej pa ne gre. Treba bi bilo vodoravno

prečiti cel raztežaj in prišli bi na rogljičast raz, kjer bi se lahko brez težav spuščali, pa nam poledenele skale to onemogočajo.

»Poskusimo se spustiti in potem prečkati, če bo bolje!«

Na dobrem klinu se spuščam po ledeni plošči in prožim majhne plazove novega snega.

Z nogami se odrivam od ledu proti desni. Tik pred skalovjem mi spodrsne in zaniham nazaj. Drugi poskus uspe. Nihalna prečnica v ledu je dobljena. Stojim na roglju sredi ledu. Z enim spustom bomo že dosegli skale. Metod se pridrsa ob napeti varovalni vrvi, Pavleta pa potem oba privlečeva k sebi.

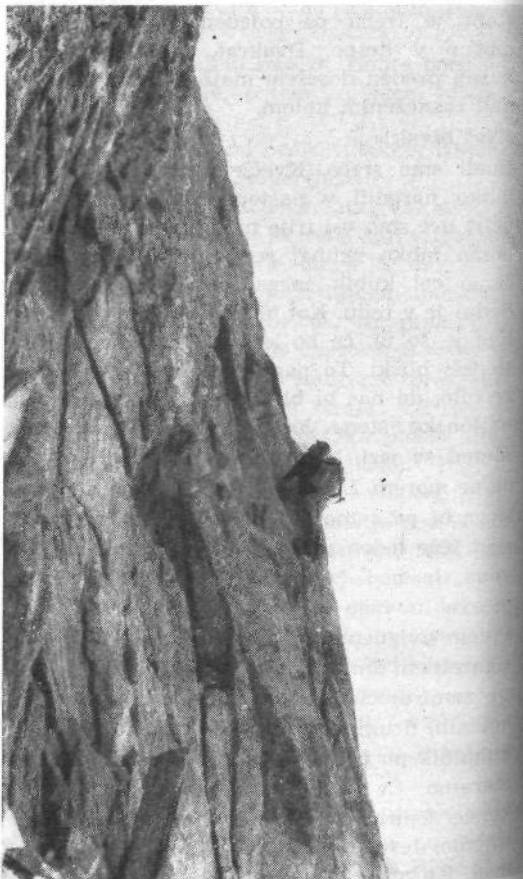
Vlečemo na vso moč, pa nič. Prej bi jo utrgali. Tokrat je Metod tisti, ki gre nazaj. Prosto po vrvi, z nogami na drsečem snegu.

»Zvile so se, sedaj bo šlo!«

In res gre. Nižje spodaj še mene doleti usoda žrtve, ki mora nazaj reševati najlonsko solato,

Spomin iz Walkerja

Foto Tone Skarja

je na lepšem terenu. Spet potegnemo in vržemo vrv okrog novega roglja.

»Glej, reševalna!«

»Niso pozabili na nas!«

»Kdo bo pa to plačal?« je Pavletova prva skrb.

Od ledenika se proti krajni poči pomika vrsta drobnih pik. Po treh dneh, dolgih celo življenje, prvi ljudje. Zaradi nas!

Zaderemo se, kar nam dajo grla. Odgovor priplava komaj slišno, kot odmev.

»Sedaj pa naprej, hitro!«

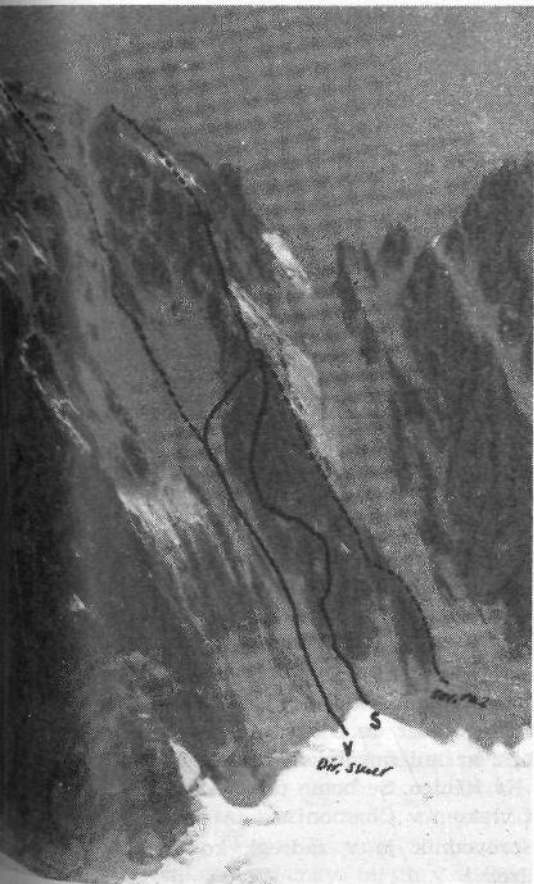
Nobenega zatikanja ni več, nobenega obiranja. Gre nam od rok kot v plezalni šoli. Špranjo za klin ali rogelj, to ni več vprašanje najti. Dülfer nam gre prepočasi, vrv v roke in samo po rokah. Enkrat si vrvi oviješ okrog zapestja in delaš tri, štiri-metrške skoke, kot bi se spuščal po stopnicah.

Les Droites (4000 m) – severna stena:

O – 1. in 2. bivak X – najvišja točka vzpona

V – smer vzpona S – smer sestopa

(Foto pred poslabšanjem vremena) Foto Tone Škarja

Nismo tako zanič. Hitro! V kratki zajedi zrušim zagozden sneg in slap vode, ki se je za njim nabrala, me vsega zalije od pasu navzdol. Nič ne de, bolj moker že biti ne morem. Spet reprezentiramo, nehote želimo dokazati, da smo dobri, da nas vihar ni prizadel. Pavle se spomni, da je nekje zgoraj pozabil cepin.

»Pusti ga!«

Skal je konec. Oni so že pri počih. Čez ne gredo, tudi najbrž ne morejo. Vpijejo nekaj o vrvi. Mi vpijemo nazaj že internacionalni

»O. K.« in razumejo. Čakajo.

»Hitro! Pa tudi oblači se spet.«

Zabijem v skalo klin, na katerega bi si še stopne zanke ne upal obesiti. Saj je vseeno. Tu se ne bi več pobili, preveč novega snega so prinesli plazovi čez poč. Spuščam se po globokem ledenem žlebu.

»Plaz!«

»Avalanche!«

Prilepim se ob led in že lete mokre kepe čezme.

»Dobro je!«

Otresem se snega. Naprej!

Konec vrvi. Pet metrov od zgornjega roba počih, trideset metrov od fantov, ki stoje na drugem svetu, svetu življenja. Ni kaj oklevati.

»Naslednji!«

Ko se spušča Metod, vsekam stopnje in zabijem dva klina v led — za spust in varovanje. Led je krhek in nič ne drži, pa drugega tu ni.

Spet plaz, spet se stiskamo k ledu in spet je samo sneg tisti, ki zleti čez rob.

Zadnjič vržemo vrvi v globino. Zadnji čas. Na eni je plašč popolnoma posnet in že jedro je precej obrabljeno. Še nekaj spustov bi zdržala, nič več. Bodo dosegle? Sijajno, še predolge so!

Ledni klin se upogne, pa vzdrži. Do roba je v redu, potem sledi petnajst metrov previsne ledene stene. Ni časa za skrbi, zgoraj v žlebu še dva komaj čakata, da bosta plazovom pokazala pete. Zanimam pod robom, še malo in pristanem na spodnjem robu razpoke. Ni se mi treba držati pokonci na varnih tleh, drugi me podpirajo. Stiski rok, trop od veselja režečih se neznanih obrazov. Neznanih? Ne, take obraze srečaš povsod v gorah, med alpinisti, ki so srečni, da vidijo prijatelja živega. Ne puste, da bi se brigal za Pavleta in Metoda. Moja naloga je popiti čimveč vročega čaja, pojesti čimveč sladkorja, limon in čokolade. Nahrbtnik mi zgine z ramen, da še

sam ne vem kdaj, odvezan sem, prost. Na roke si nataknem suhe rokavice.

Potem se zgrnejo okrog Metoda. Čisto je pozabil na »...messieurs«, le »merci« dvakrat ali trikrat, potem tudi njemu zamaše usta. Zadnji je Pavle. Ko je ravno sredi ledenega previsa, nekaj počni in že se vali po snegu navzdol, ves povit z vrvmi. Pa ni nič hudega, izpulil se je klin, sneg je pa dovolj mehak. V koloni gremo navzdol in preskakujemo pokrite razpoke. Med dežjem padajo snežinke, zgoraj je spet vse po starem. Na ledeniku nam odvežejo še dereze. Šest je ura. Šestdeset ur v steni, od tega dvanajst ur brez snežnega meteža. Raje ne mislim na te stvari, to je že minilo. Vmes je velika ledena razpoka.

Kljub dežju vsi, ki so v koči, hite nasproti. Oskrbnica nas je vesela, kot bi bili njeni.

No, sedaj se bomo že uredili. Pa ne puste. Vso obleko moramo sleči in obleči svežo, suho. Potem se sesedem na stol. Preveč je bilo vsega.

V čaj nam zlivajo žganje in konjak, kar iz steklenice. Pa nismo pijani, bolj kot snežna vihra nas ne more nobena reč več zdelati. Ko smo tako urejeni in okrepani, moramo iz kuhinje v jedilnico. Takoj za mizo, potem se pa začne večerja. Toda kakšna!

Šele potem smo se v nerodni internacionalščini lahko pogovorili. Ti ljudje vseh starosti in poklicev niso bili nobeni reševalci. Bili so alpinisti, ki so se zaradi slabega vremena držali v koči in jih je oskrbnica obvestila, da so šli trije Jugoslovani plezat severno steno Les Droites. In vsi so bili pod steno, da bi storili, kar bi pač mogli. Vsi! Nemci, Francozi, še celo en Španec, ki se je potepal po francoskih hribih. Vsi so bili prav srečni, da smo jo tako poceni odnesli. Pomagali so nam, kot bi bili njihovi bratje. Oskrbnica je bila užaljena, ko sem jo vprašal za račun. To je njena stvar, je rekla. Komaj nam je uspelo prithotapiti nekaj steklenic črnine na mizo, da se ne bi zastonj redili za tuj denar. To sem prvič doživel, odkar hodim po gorah, čeprav sem bil že sam in tudi drugi v podobnih težavah.

Po vrsti zdravic na račun francoskih, španskih, nemških, jugoslovanskih in sploh vseh alpinistov, deklet za našo mizo in spet vseh nas, smo se spravili spat.

Štropot dežja po pločevinasti strehi kočice me ni motil, da ne bi pod toplo, suho odejo zaspal kot ubit.

Zbudil nas je ropot helikopterja. Ponoči je na pol prinesel, na pol privlekel avstrijski plezalec močno poškodovanega tovariša v kočico, čeprav je imel tudi sam poškodbe. Takoj so tovariši, ki so nam pomagali do kočice, krenili pod Col des Cristaux, kjer sta v krajni počitnici obležala ostala dva Avstrijca, oba hudo polomljena in potolčena. V severni steni Trioleta so dvakrat bivakirali, nato iz stene izstopili na Plateau de Triolet, prečili ves greben do Col des Cristaux in skušali z njega po kuloarju sestopiti nazaj na ledenik Argentière. V spodnjem delu sta obe navezi zleteli navzdol.

Ko je helikopter odpeljal izpod sedla prva dva, se je vrnil še po ta dva v kočici. Ob devetih dopoldne je bila akcija končana.

Najraje bi kak dan še počakali, pa je treba nazaj. Skrbeli bodo za nas, pa tudi hrana je bila pri koncu. Drugih ne smemo več obremenjevati.

Čevlje težko obujemo. Noge so se razbolele in zatekle. Z rokami je v redu. Resnih zmrzlin ni, le občutljivost prstov bo za kak mesec manjša. Koža bo v nekaj dneh nova.

Ob enih se poslovimo. Ne vemo, kako bi jim najlaže povedali, da so najčudovitejši planinci, kar jih poznamo. Tudi ne bi verjeli, njim se to zdi umevno samo po sebi. Z lirami plačamo prenočišče — po tarifi za CAF — in vino, se pol ure poslavljamo z »au revoir«, obljubimo simpatični gospodični Yvette kolekcijo cigaret, ko nas je prosila za škatlico »Primorke«, češ da te še nima v svoji zbirki, in gremo.

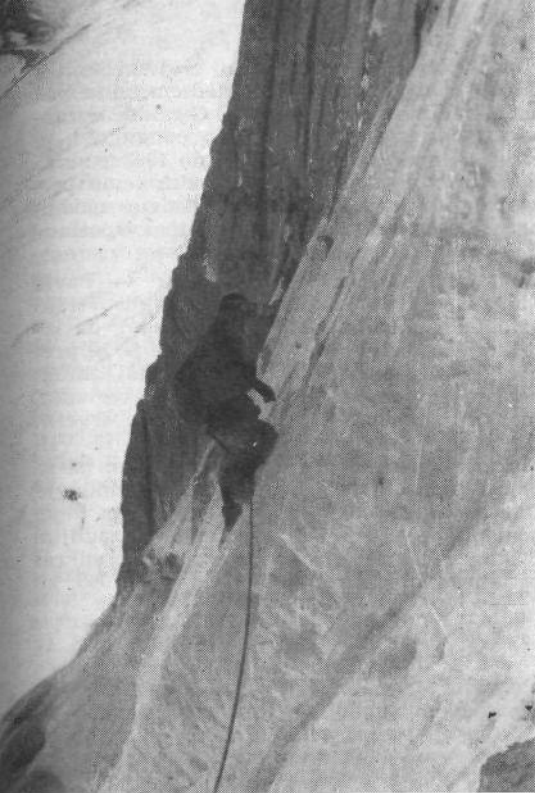
Po moreni in ledeniku se opotekamo kot pijanci. Noge kot da niso naše. Pa je treba stisniti zobe. Sonce spet suši zadnje ostanke vlage v obleki. Preden se ledenik obesí navzdol, počivamo. Gore so bele kot sredi zime. »Prihodnjič moramo biti tu že julija, ko led še ne bo tako nemogoč.

»Metod, si pozabil, kaj smo se menili v steni?«

»Ne, ampak poznam sebe in alpinistične prisege. Dokazali smo sebi in drugim, da bi Les Droites zmogli in to precej hitro, morda nič dlje, kot lani prva ponavljalca.«

Na Lognanu nič ne premišljujemo za smer. Poti po Mer de Glace in ledeniku Géant ne bi z našimi nogami in močmi nikdar zmogli. »Na žičnico. Se bomo pa iz Argentière peljali z vlakom v Chamonix.«

Sprevodnik je v zadregi, ko mu ponujamo lire.

Les Droites, v ledeni strmini

Foto Tone Skarja

»Boste pa spodaj zamenjali, pri blagajni.«
Zanima ga, odkod prihajamo in gleda moje napol odtrgane kapice pri čevljih. Povemo mu, kolikor znamo, o naši steni. Pri blagajni nas dohiti in prepove, da bi plačali. Za Droites je žičnica zastoj. Hvaležen pa je za škatlo cigaret.

»Denar moramo nekje zamenjati, da gremo lahko na vlak.«

Pa smo prepozni. Ko prečkamo tire, opazimo vlak, ki prihaja od Vallorcine sem. Tečemo, kolikor nam dajo otekle noge. Na postaji tudi ne morejo menjati, dajo nam pa karte na upanje in prosijo, da jih plačamo v Chamonixu, ko zamenjamo denar.

Chamonix. Mesto nam je kot star znanec. V menjalnici dobimo franke, da plačamo vozovnice in da se bomo lahko z žičnico pežljali do Torinske kočice. Pri Tairrazu iščemo fotografijo severne stene Les Droites. Cel arhiv prebrskava s prijazno deklico, pa nič. Vse gore imajo posnete z vseh strani. Droites z vzhoda, juga, zahoda, iz zraka, od povsod, le s severa ne. Škoda. Kupimo še razglednice, da se oglasimo domov, in jih v sosedni

gostilni napišemo ob steklenici vina. Ko odhajamo, priteče deklica od Tairraza za nami z iskano sliko. Tairraz ni hotel izgubiti slovesa, da ima na fotografijah vse, kar kdo želi.

Pol ure zatem nas že velika kabina vleče nazaj v gore. Na Plan de l'Aiguille prestopimo, potem pa v enem loku na Aiguille du Midi. Škoda, da že po nekaj minutah dosežemo oblake.

Zgoraj sneži, da je pa vsa stvar še lepša, vzemo, da je žičnica do italijanske meje pokvarjena. Še to nam povejo, da je hoje čez Vallée Blanche tri ure.

»Šest je že ura!«

»Če računamo, da je moral zaradi žičnice še kdo peš naprej in da sneg ne bo zametil sledov lahko gremo. V teh mokrih luknjah ne moremo bivakirati.«

»Sicer pa Pavletova baterija še sveti.«

Potem gremo. Pozabiti moramo na noge, na utrujenost. Tečemo po snegu navzdol. Res dobimo sled. Da le ne bo pred Gross Rognom zavila v levo proti Réquinu. Pa je prava. Še celo vedno močnejša je, ko se smuške sledi priključijo ena za drugo stopinjam. Sneg in megla nas ne brigata. Samo, da pridemo pod streho.

Navzgor gre teže. Tu se izčrpanost pozna. Tečemo sto metrov in se sesedemo v sneg. Samo nekaj močnih vdihov, pa spet sto metrov. Poti noče biti konec. V mraku tečemo mimo vlečnic. Veliko jih je. Kje je kočica? Potem je razpok v ledeniku konec. Široka bela ploščad. To je Col du Géant. Od Pointe Hellbronner, kjer poteka meja, se spustimo navzdol. Iz megle se pojavi obris stavbe.

»Da ne bomo prišli v novo kočico. To je hotel.«

»Saj je vseeno, streha je streha!«

»Pol osmih je. Poldrugo uro smo samo hodili!«

Na skupnem ležišču povečerjamo zadnje ostanke hrane. Spet smo mokri do kože, toda zjutraj bomo v dolini.

Za prenočišče z vodniškim popustom plačamo po 900 lir. Morali bi najti staro torinsko kočico.

Na žičnici smo edini potniki. Sneži in ljudje raje spijo. Bojimo se, da bi se zgrešili z našimi, če bi hoteli na Couvercle, zato napeto strmimo v obe kabini, ki jih srečamo. Pa ni nikogar.

»Danes je četrtek in za danes smo rekli, da pridemo, ali pa jutri. Gotovo ne bodo že tako zgodaj hodili.«

Na spodnji postaji še malo pogledamo po ljudeh, pa ni nobenega znanega obraza.

V campingu je naš avto sam.

Aha, pustili so nam sporočilo.

»Pozdravljeni! Mont Blanc je uspel. Tu nas preganjajo — dnevno 500 lir. Gremo naprej v Dolomite. Taborili bomo pod Cinami. Upamo, da je z vami vse v redu. Srečno! Sreda 14. VIII. 1963.«

»Kako ne bi bilo vse v redu pri tako čudovitem vremenu!«

»Sedaj je vseeno. Raje poskrbimo zase.«

Postavimo šotor, preoblečemo se in si skuhamo zajtrk za vse nazaj. Kako prijetno je brezdelje. Ležiš na hrbtu, gledaš oblake, ki se pode po nebu, se včasih malo popraskaš, kjer te srbe ozeblina, od časa do časa napraviš požirek in premlevaš pot, ki si jo napravil.

Zadovoljni smo. Če napraviš vse, kar je v tvoji moči in še več, potem nisi žalosten, če nisi zlezel na vrh. Lažje je v lepem vremenu steno preplezati, kot pa v neurju priti živ iz nje. O, še bomo prišli! Le oblake, ki plovejo z jugozahoda, bo treba jemati resno. Šele sedaj sem pomirjen za lanski spust v Walkerju. Na Les Droites se bo treba še kdaj spomniti, ko bomo sredi ledene stene, pribiti z lednim klinom, opazovali naraščajoče oblake. Življenje je le eno samo in plezaš lahko samo, dokler živiš.

O P O M B A

Direktna smer v severni steni Les Droites (4000 m) je bila prvič preplezana leta 1955. Od 5. do 10. septembra 1955 je trajal vzpon francoskih plezalcev Davaillea in Cornuaua. Petkrat sta morala bivakirati v nemogoči ledeni strmini in že popolnoma izčrpana in omrznjena ju je na vrhu prevzela v oskrbo reševalna odprava. Steno sta ocenila za težjo in strmejšo od severne stene Matterhorna s tem, da ima boljše možnosti za varovanje. Podatki stene: višina 1080 m, plezarija ledna, v zgornjem delu kombinirana s poledenelo skalo, zelo napet vzpon od začetka do konca, strmina izredna (povprečje $59 \frac{1}{2}^{\circ}$ C), ocena ED (VI), čas plezanja 2 do 3 dni (ocena prvih plezalcev za dobre razmere).

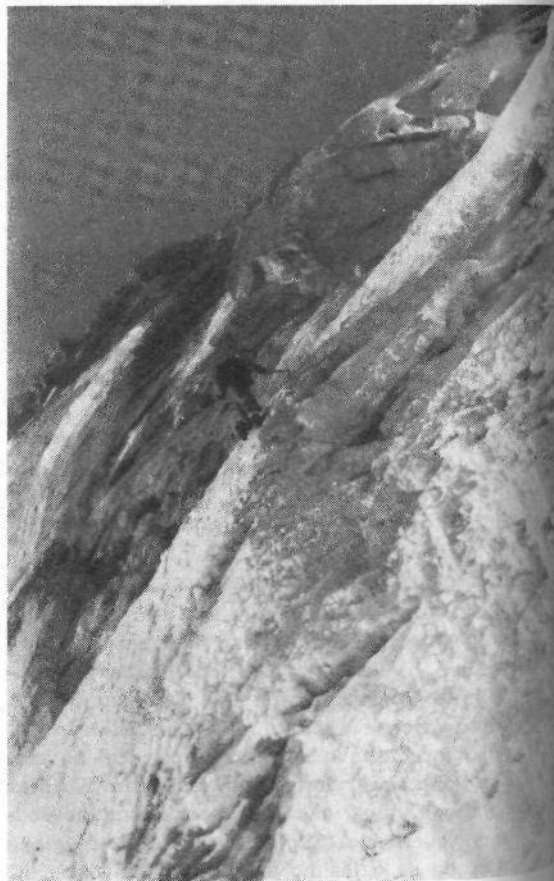
Prvo ponovitev sta v treh dneh meseca julija 1962 izvršila dva Avstrijca: Alois Strickler in njegov tovariš. Kljub dobrim razmeram sta dvakrat bivakirala. Po njenem mnenju — Strickler pozna najtežje stene v Alpah — je severna stena Les Droites najtežja ledna in kombinirana tura sploh. To oceno najbrž tudi zasluži, saj ima povprečno naklonino skoraj tako kot Walkerjev steber v Grandes Jorasses (61°), čeprav gre tam v glavnem za

kopno plezarijo, medtem ko v Les Droites skoraj ni najti suhe skale. Medtem ko se vse okoliške stene (Dru, Triolet, Grandes Jorasses, Courtes) že kar množično ponavljajo, je bila direktna smer od l. 1955 do 1963 ponovljena enkrat samkrat. Vsekakor k temu prispevajo svoje tudi velike objektivne nevarnosti, ki jim je plezalec v tej steni izpostavljen (padajoče kamenje in led).

Kamniška naveza Metod Humar — Pavle Šimenc — Tone Škarja je 11. avgusta 1963 vstopila v direktno smer z namenom, da izvrši njeno drugo ponovitev. Ker se je že prvi dan vreme poslabšalo, so se morali zaradi plazov po težavni prečnici (nova varianta) umakniti na le nekajkrat ponovljeni severni raz (Jean Couzy in R. Sanson 14. do 15. VII. 1952), kjer so bivakirali. Naslednji dan pa so morali zaradi novega požleda na skalovju (snežiti ni prenehalo že od prejšnjega dne) odstopiti le 150 m pod vrhom, pred zadnjim težkim mestom. Med spustom so še enkrat bivakirali in se tretji dan, 13. VIII. 1963, ko

Les Droites — vstop v steno preko krajne peči

Foto Tone Škarja

je snežni vihar ponehal, spustili na ledenik Argentière. V treh dneh so izvršili 900 m vzpona in prav toliko spusta po ledeni steni VI. stopnje, od tega dobro polovico v snežnem viharju. Posledice so bile precejšnja izčrpanost, rahle ozebline po rokah in nogah, izgubljen cepin ter uničena 40 m dolga najlonska vrv, ki se ji je zaradi dolgega spuščanja v mrazu in mokroti popolnoma ogulil zaščitni plašč. V teh treh dneh je zapadlo precej novega snega, šaj ga je bilo 15. avgusta, ko se je ojužil in sesedel, na višini 3400 m še vedno pol metra. Vsega skupaj so plezalci preživeli v steni 60 ur. Naveza je bila zaradi hitrosti opremljena zelo lahko (navadne vetrovke namesto vestonov ali bund, brez viharčnih hlač, za prenočevanje le tanka najlonska vreča namesto spalnih vreč ali slonove noge itd.). Pokazalo se je, da se ledene stene izplača plezati v troje. Prvi plezalec potrebuje za raztežaj celo uro, drugi, ki le prepenja vrv, nekaj minut, tretji pa se z izbijanjem klinov zamudi kake četrte ure. Raztežaj traja torej le nekaj minut dlje kot sicer, v zameno za to malenkostno zamudo pa nudi plezanje v troje precej večjo varnost, ki je sicer v ledenih stenah zelo problematična, in lepšo porazdelitev bremena. Tudi v primeru nesreče (padajoče kamenje in led, plaz) enega plezalca se trojna naveza lahko še vedno sama reši, medtem ko sta v tem primeru dva plezalca obsojena na čakanje reševalne ekipe. Ta pa ima v ledenih stenah precej bolj otežkočeno delo kot v suhih, v slabem vremenu pa je navadno brez moči.

Toliko o plezanju v severni steni Les Droites in o ugotovitvah v zvezi z njo. Naveza je zaradi objektivnih okoliščin ni preplezala do vrha, čeprav so plezalci tvegali za ta vzpon več, kot bi smeli, kljub temu pa je dokazala, da za jugoslovanske alpiniste tudi najtežje stene v Alpah niso več problem.

Kamnik, 31. 10. 1963

Popravek in opravičilo: V PV 1964/3 je pri naslovih slik v članku T. Škarje močno razsajal tiskarski škrat. Prosimo, popravite:

Str. 109: AIGUILLE VERTE

Str. 110: SEVERNA STENA LES COURTES
GLACIER D'ARGENTIÈRE

Str. 111: MONT DOLENT

Str. 113: levo WALKERJEV STEBER (l. 1962)

DA NE POZABIMO

3. in 4. aprila 1954 je bila III. redna skupščina PZS v Mariboru. Njeno poročilo izkazuje 83 PD, 122 plan. postojank, 35 000 članov, 24 AO in 16 postaj GRS; občudovanja vreden napredek in dvig iz ruševin okupacije!

6. aprila 1944 so za obletnico Hitlerjevega napada na Jugoslavijo razobesili trije partizani-alpinisti slovensko zastavo vrh 400 m visoke stene Stadorja v Bohinju, in to po nevarni nočni plezariji. Nemci so mogli do nje šele po poldrugem dnevu.

Pot je naš cilj

Dr. Lev Baebler

Kdo starejših smučarjev ne pozna blažene urice oddiha na zasneženem vrhu po dolgem vzponu na smučeh, kdo še ni doživel opoja smuka v pomladanskem, za spoznanje od sonca zmehčanem zrnatem snegu? In domačnosti planinske kočice po naporni smučarski turi?

Ko je zimska sezona s kratkimi, mrzlimi dnevi in vožnjo po progah ob žičnici za nami in se sneg umakne v gore, se začne druga faza smučanja, lepša, z doživetji bogatejša. S smučmi gremo v gore.

Kje so klasični časi našega turnega smučanja, ko je pokojni Janez Kveder pomlad za pomladjo vodil skupino smučarjev preko Juljskih Alp! Staničeva kočica je bila za smučarje odprta, Skalaški dom na Voglu je vabil v svoje zasneženo kraljestvo in smučarska pota so bila zaznamovana od Krme do Vogla. Kadar zagledam nad Lopučnico na smreko pribito osamelo leseno puščico, s katere so letni časi že zdavnaj izlizali barvo, se je razveselim kot prijatelja iz mladih dni.

Pri nas je turno smučanje z vojno zamrlo. Komisija za gorsko smučanje pri PZS skuša zadnja leta nadomestiti zamujeno in mladina se z navdušenjem udeležuje smučarskih pohodov, ki jih organizira PZS. Mogoče bo turno smučanje spet zaživelo pod geslom, da nam je v gorah cilj — naša pot. Saj niti vrh niti smuk sama zase nista glavna vsebina turnega smučanja. Vse posamezne faze poti od doline do doline, združene v celoto, predstavljajo eno samo veliko doživetje.

Klasična smučarska tura

Opisal bom samo eno, rekel bi »klasično« smučarsko turo in z njo se bomo povzpeli na rame našemu očaku Triglavu. Nekoč smo hodili nanj skozi Radovno mimo stare lovske kočice v gornji Krmí, kjer se je dalo prenočiti

— če pa je bila zasedena, si dobil v njej toplega čaja in prijazno besedo, da si se laže pregrizel preko Apnenice do Staničeve koč. Ker pa smo se tudi pri nas nekoliko modernizirali in mehanizirali, bomo hodili na to turo, dokler ne bo stekla Triglavska žičnica ali ne bo spomladi odprt Dom na Kredarici ali Staničeva koč, rajši v obratni smeri iz bohinjske strani. Popoldne bomo odšli iz Ljubljane, v Ukancu vstopili v gondolo žičnice na Vogel in v nekaj minutah premagali višinsko razliko devet sto metrov ter izstopili na Rjavi Skali, kjer je stal nekoč Skalaški dom. Tam že stojita dve novi brunarici, odprti tudi za planince. Ko bodo speljane tu smučarske žičnice, gotovo ne bo manjkalo obiskovalcev, ki bodo uživali edinstveni razgled, pomladansko sonce in sneg tja do junija. A to je pesem bodočnosti, in ker smo danes na smučarski turi, se na Voglu ne bomo dolgo zadrževali. Naš jutrišnji cilj je Komna in prijazna Koča pri Triglavskih jezerih. Na Voglu bomo prenočili, naslednjega dne pa se zgodaj zjutraj spustili na Spodnji Vogel, kjer stoji nova postojanka planinskega društva »Avtomontaža«, nato pa se držali zimske markacije. V dveh urah smo na najvišji točki poti med Voglom in Komno, na Konjskem sedlu, od tu pa gre pot v krajših in daljših, strmih in položnejših smukih navzdol proti planini Govnjač in kmalu smo pri Domu na Komni — od Vogla vsega štiri ure poti, seveda v normalnih razmerah.

Omenil sem zimske markacije, saj brez teh si turnega smučanja ne moremo misliti. Ob lepem vremenu bo smučar, ki ima čut za orientacijo, tudi brez markacije našel pravo pot. Položaj pa postane lahko kritičen že pri slabi svetlobi, oblačnem nebu, nevaren pa v megli. In v bohinjskem koncu, kjer pravijo, da ima dež mlade, se megla pojavi, da ne veš ne od kod ne kdaj. Ljudje, ki so dobro poznali pot in jo ne vem kolikokrat prehodili, so v megli zašli in po dolgem tavanju spet prišli na svojo lastno smučino. Na Voglu in Komni je kotanja podobna kotanji, globel globeli in zato bi morala vsaka planinska postojanka skrbeti za zimske markacije. Ni treba, da so to zabetonirani železni drogovi, zadostujejo palice s prilitimi smernimi puščicami, ki jih vsako sezono oskrbnik doma postavi do pol pota k sosedni postojanki in ki so na problematičnih krajih gosto nasejane.

V dolini Triglavskih jezer

Kdor ima samo en dan časa, bo šel s Komne v dolino, mi pa se bomo tukaj odpočili in nadaljevali pot proti dolini Sedmerih jezer. Tja držita dve poti — ena preko planine na Kraju, druga takoj od Doma na Komni preko planine Razor — obe smeri sta za silo markirani, pod Kalom pa se združita in nas pri-

Pogled s Kanjavca na Hribarice

Mišeljski konec 2464

Škedenj 2323

Vrh Hribaric 2406

Debeli

peljeta v zložnih smukih v Lopučnico. Tu se začne vzpon. Višinsko razliko med Domom na Komni in 160 m višje ležečo kočo pri jezerih, pa še višino, ki smo jo zgubili s krajšimi spusti, moramo nadomestiti. V dolgih ključih se vije zimska pot čez poraslo pobočje, ki se s severa spušča v Lopučnico, dokler ne pripelje na rob, ki so mu entuziasti nadeli ime »belveder« in že smo v jezerski dolini pod Tičarico. Zagledamo kočo pri Triglavskih jezerih, smučarje pa na plazu pod Tičarico ali na nasprotni strani v macesnovih gajih nad kočo, kjer uživajo sonce v tihoti in samoti te lepe doline.

V tej koči se počutiš kot doma. Cilka in Janez sta še oskrbnika, kakršnih je čedalje manj v naših planinskih domovih, in Gabrielca jima zvesto stoji ob strani. Zato popoldan in večer prehitro mineta, po celodnevem gibanju na svežem zraku pa je spanec globok, zdrav in krepilen.

Čez Hribarice na Velo polje

Naslednjega dne smo že zgodaj na nogah. Če kje, potem velja na spomladanskem smučanju pregovor: Rana ura, zlata ura. Zjutraj je sneg trd in drži stopinjo, odtaja pa se do takrat, ko vozimo nizdol.

Mimogrede smo pri Ledvičnem jezeru. Jezerska dolina je še v senci, pred nami pa se blešči v prvem soncu pobočje Lepega Špičja.

Še malo, pa zagledamo pred sabo Prehodavce in široki Poprovec, mimo katerega nas bo pot pripeljala na Hribarice.

Pobočje je še v senci Zelnarice. Sneg je trd, zato gremo peš in v strmini nam pridejo prav stare zmrznjene stopinje. Če bi jih morali nabijati sami, bi se pot zavlekla, še tako bomo hodili od koč do Hribaric kar tri ure. A človek se tega niti ne zave, saj se z vsakim korakom širi obzorje. Levo pod nami stoji kočna na Prehodavcih, zadaj za njo Trenta, nad njo pa mogočni vrhovi Julijcev od Razorja do Kanina. Više gori nam zapre Poprovec razgled na levo, zato pa leži gorski svet za nami kot na dlani — Lepa Špica, Kal in Komna, ki jo krona venec vrhov z markantno silhueto Krna.

S Hribaric je samo kratek skok na Kanjavec. Njegovo pobočje je gladko, vse zalito in sonce je ravno za spoznanje zmeščalo vrhnjo plast snega. Idealna priložnost za vzpon nanj, saj smučarska žilica ne da miru. Smuka z njega bo idealna. Pot gre kar naravnost po pobočju do sedla med obema vrhovoma, kjer pustimo smučiče, s palicami pa gremo še tistih nekaj metrov do desnega vrha, kjer nas krasen razgled bogato nagradi za polurno hojo. Naravnost pred nami se mogočno dviguje snežni vrh Triglava, desno pod nami leži Velska dolina z Vodnikovo kočjo, kjer bomo drevi prenočili, levo Dolič in Trenta, kjer je dolina že čisto zelena, zadaj pa se za Mangrtom, Jalovcem in Zahodnimi Julijci

Foto L. Baebler

vrh
2392

V
2448

r š

a k i

2428

Zelnarica
2320

Pot je naš cilj ...

Foto L. Baebler

S poti na Kredarico

Foto L. Baebler

vzpenja vrh za vrhom tja daleč do Visokih Tur in italijanskih Dolomitov.

Smuk s sedla Kanjavca na Hribarice je vprašanje nekaj kratkih, prekratkih minut. Kdor ujame tisto urico, ko prime sonce sneg samo na površini, se bo zapeljal v dolgih lokih s Kanjavca kot po maslu in bo hotel ta smuk ponoviti, če ne bo imel pred seboj edinstvenega spusta s Hribaric v Velsko dolino.

Med grebenom Kanjavca na levi in Mišeljskim koncem na desni je vstop v ta smuk. Začetek je precej strm, zato je bolje, da zapeljemo proti levi, na strmini obrnemo v kristijaniji, nato pa gre v mehkih zavojih nizdol v prvo, pa v drugo in tretjo globel, iz pobočja v pobočje. Strmina se poleže, da se lahko spet zveča, tanka skorjica na zrnatem snegu šumi pod hitrimi smučmi, brzina jemlje dih in oči se pod očali zarosijo. Še en dolg smuk po levem pobočju in že smo pri prvih macesnih, kmalu nato pa na Velem polju, sedem sto metrov pod Hribaricami.

Človek počaka, da se smuči same ustavijo, potem se obrne, nasloni na smučarske palice in zastrmi nazaj. Kot da bi pogledal v preteklost — pravkar je še bilo in ni več. V srcu pa ostane globok občutek nečesa velikega in svetlega, kar bo še dolgo živelo v njem.

Na Velem polju je sneg že mehak, zato jo kar na smučeh uberemo vkreber proti Vodnikovim koči. S čela je treba vse pogosteje brisati znoj, nahrbtnik se lepí na hrbet in korak je počasen. A vzpon ni dolg. Poldne je, smučarji so na turah ali pri kosilu in ob vohodu nas sprejme samo kup smučí. V nadstropju više pa gospodari dobrodušna Angela, ki nas s širokim smehljajem povabi na svojo specialiteto — čaj iz borovničevih vejic in na toplo juho. Četudi je koča polna, vemo, da bo našla prostor za nove goste, pa čeprav bi morala sama noč preždeti v kuhinji.

Kredarica

Naslednji dan je zadnji naše ture. Ko prvi sončni žarki pozlate mogočni vrh Triglava, smo že na poti. Običajna zimska pot pelje na Kredarico od Vodnikove kočice v dno Velega polja in po Velski dolini proti Hribaricam, kmalu pa zavije v desno pobočje in premaga najbolj strmi in zoprni del poti pod značilnim borovjem. Tu je v trdem snegu dobro imeti Avčinove polovičke. Nad kratko str-

V gornji Krmi

Foto L. Baebler

mino pa se svet poleže in nudi zložno hojo proti Konjski planini in dalje proti Kredarici. Druga, bližja smer pa gre od Vodnikove kočice po letni poti na Kredarico, takoj za prvim robom pa zapusti markacijo in preči pobočje v levo, da pride v velik, širok in strm žleb, ki ga je treba naskočiti kar v vertikali. Če je sneg trd in nudi dobro stopinjo, je ta smer enostavna, v mehkem ali plazovitem snegu pa utegne biti nevarna. Nad žlebom je ravnica, kot nalašč za kratek postanek, razgled in oddih. Nato gre pot proti Konjski planini in nekako ob letni poti izbi-
raš najprimernejši svet za pristop na Kredarico. Nad Konjsko planino odložimo nahrbt-

nike — vzeli jih bomo pri vrnitvi, le najnujnejše stisnemo v žep vetrovke. Vzpon bo lažji in smuk neoviran.

Če so razmere normalne in stopinja dobra, je človek najkasneje v treh urah na cilju. Z vsakim korakom se odpirajo novi pogledi, kmalu uzremo dolino Krme in prepadne stene Draških vrhov in Tosca, nato se pokažejo Karavanke in Kamniške planine. Za nami so grebeni belih bohinjskih gora čedalje bolj nizki in stara lovska kočja v Gornji Krmi je ostala daleč pod nami. Kolikokrat smo tam pred drugo vojno srečali nosače, ki so zalagali Staničevo kočjo. Praviijo, da je nekdo od njih prinesel na svojih plečih kar cel štedilnik, in če ni bilo drugače tudi smučarko iz južnih krajev, ki se je šla na Triglav za štirinajst dni »braunat«. Nekoč pa sem v blagodejnem mraku te kočje preležal dva sončna dneva, dokler se mi niso za silo pozdravile od sonca vnete oči, da sem lahko ob mraku odtaval v dolino. Takrat sem spoznal

snežno slepoto in nikdar več nisem spomladi smučal brez temnih očal.

Razgleda s Kredarice ne bom opisoval. Vsak pravi planinec ga dobro pozna in vendar je vsem vedno znova posebno doživetje. Greben za grebenom, vrh poleg vrha, sami stari znanci, ki prebujajo v človeku drage spomine na nepozabne urice, preživete v njihovem okrilju. In nehote se počuti človek spet kot takrat, ko je kot majhen deček na svoji prvi, tako težko pričakovani turi na naš najvišji vrh prvokrat stopil na Kredarico. Prsi se širijo, srce bije hitreje, ko podoživljaš tiste mladostne dni, nekje v podzavesti pa se utrne grenka misel — kako daleč so ti časi!

Najdaljši smuk

Pred nami je novo doživetje — smuk z višinsko razliko tisoč pet sto metrov, ki ga ne vozimo vsak dan. Sonce se je že krepko pomaknilo proti jugu in čeprav je tu, na Kre-

Na Hribaricah

Foto L. Baebler

darici, sneg še trd, vemo, da ga je sonce na vesinah pod Vernarjem že krepko prijelo in zato ne smemo odlašati. Navežemo smuči. Zadnji pogled objame še enkrat edinstveno panoramo, nato zaplavamo v dolgih lokih po pobočju, da brizga sneg za nami in da vriska srce od navdušenja. Mimogrede smo pri nahrbtnikih. Oprtamo jih in zavijemo levo proti Apnenici v globoko kotanjo, da nas zanese čim više v nasprotni breg. Prečimo pobočje, poiščemo prehod in v nekaj krajših spustih smo pri majhni lovski koči pod veliko previsno skalo pod Vernarjevim pobočjem.

Tako prijazno je tukaj, da se ustavimo za kratek počitek in krhelj pomaranče, nato jo uberemo proti Krmi, pripeljemo na vrtačo Polje in poiščemo prehod na plazove pod Draškimi vrhovi. Sneg je tu zbit od plazov in hiter. Kako je smuk po njih dolg, nam pove leva noga, ki je venomer obremenjena s težo telesa in se razbremeni le ob redkih kristijanijah v levo.

Tu že čutimo dih pomladi. Grmovje in drevje še ni pognalo brstja, a vejice se napenjajo in od zelenih ruš, ki so se osvobodile snežne odeje, veje duh po zemlji in živiljenju, ki se prebuja.

V Spodnji Krmi odvežemo smuči — veliki dnevi so za nami. Minili so kot sanje, čeprav so bili polni nepozabnih vtisov, ki so še presveži, da bi se že zdaj strnili v eno samo doživetje. Še vedno občutimo sončni zahod na Voglu, ko le tišina šepeta, izgubljam se v mogočnem prostranstvu, ki se odpira s Kanjavca, gledamo gamse v pobočju Lepe Špice in vidimo liso krvi in nekaj perja na plazu

pod Tičarico, kjer je belka postala žrtev roparice. To je naš gorski svet. Lep je poleti, pozimi in spomladi pa je veličasten v svoji tihoti in odmaknjenosti. Planincu, ki se mu zna približati, se v redkih trenutkih skoraj zazdi, da je postal njega del.

V Poljskih visokih Tatrah

Ing. Pavel Šegula

2. Rysy in gore iz njegove soseske.

Za nami sta že bila dva obiska na tatranskih vrheh in grebenih; gorstvo večini izmed nas ni več bilo suh pojem iz zemljevidov, vodnikov in zbirki gorskih fotografij. Skupina kot celota, gore in jezera so bili naši znanci, če ne bližnji, pa vsaj ne več tako nedosegljivi in daljni, kot smo jih bili navajeni obravnavati še doma. Celo ljudi smo se že privadili, spoznali bežno njihove navade ter se z njimi sporazumevali kljub težavam zaradi jezika. Izginila je nebogljenost prvih dni, ko so nas vedno iznova ogoljufale razdalje in so nas zapeljale navidezno kratke razdalje na specialki. Ni dovolj, če človek pozna grobo obli-

PRISPEVKI ZA ZLATOROG

Članarina za čas od 1. 10.—31. 12. 1963	224 290 din
Prispevki od prirediteljev	19 339 din
Arzenšek Amalija, Zalec	200 din
Stergar Pavle, oskrbnik koč na Lisci	1 000 din
Dr. Černe France, Inyo St. Fremo Californija	650 din
Javornik Rafael, Vrhnika	400 din
Juvanc Ljudmila, Ljubljana	200 din
	<hr/>
	246 079 din

STROŠKI VZDRŽEVANJA UPRAVNE ZGRADBE

v času od 1. 10. do 31. 12. 1963 860 690 din

SKLAD DOMA ZLATOROG

Stanje sklada 30. 9. 1963	7 825 754 din
Zbrano do 31. 12. 1963	246 079 din
Stroški vzdrževanja do 31. 12. 1963	860 690 din
	<hr/>
	7 211 143 din

Ljubljana, 11. 2. 1964

kovitost nekega gorstva. Treba je vedeti tudi, kakšni so grebeni, kako padajo strmine, kakšna je kamenina in še marsikaj drugega. Nedvomno, večine vsega naštetega še nismo poznali, vendarle pa so bile med gorami, pod katerimi smo se udomačili, že prve kamenite znanke. Vsakomur izmed nas je bilo v verigi konic in temen iz zelenkastega granita kako ime posebno pri srcu in želeli smo si, da bi se kmalu povzpeli na vabljivi tuji vrh.

Po deževnem presledku se je zopet porodilo vedro jutro. Zgodaj, pa hkrati že prepozno sta zabrnela motorja naših dveh vozil in se mimo Zakopanov ter mimo redkih kmečkih hiš usmerila v dolino Ribjega potoka.

Lepa cesta se vije samotna skozi goste smrekove gozdove. Tu in tam klestijo drvarji podrti deblo, skozi gosto igličevje se le malo kje ukradejo prameni sončnih žarkov. Krivenčaste korenine na debelo pokriva sočen, zelen mah.

Ponekod se ob cesti pojavijo gorjanska znamenja. Ljubitelji gora so jih postavili vsepovsod tam, kjer se s ceste odcepi zaraščen kolovoz ali drobna steza v skrito gorsko dolino, ki se neha nekje daleč pod grebeni Tater. Tako mine dolina Suchey Wody in že smo na kamnitem mostu, koder cesta v ostrem ovinku zavije preko potoka Roztoki. Potok zbira vode iz doline Roztoki ter jih bučno in preko brzic ter manjših slapov vali nekam proti severu.

Prav pod mostom je slap, ki ga občuduje nekaj turistov. Bežno se jim pridružimo tudi mi in pomislimo na naš Vintgar, Rinko in druge lepotce, s katerimi pa se ta tu ne more primerjati. In že smo dalje mimo obronka grebena Opalony ter zavijamo v dolino Ribjega potoka.

Levo nad nami nas pozdravljajo v vedrem jutranjem nebu nasekani robovi in konice mejnih gora. Sonce še ni seglo v dolino, zato učinkujejo vrhovi nad nami bolj kot silhujete, a kljub temu vabljivo in nepozabno.

Najbliže nam je greben Żabie, sledi mu Sedem Granatov. Vrhove te skupine cenijo tako turisti kot alpinisti. Še žival se tam počuti kot v obljubljeni deželi in varna — ni čudno, saj se tam razprostira ozemlje skupnega poljsko-češkega narodnega parka.

Bolj proti jugu se greben najprej vzpne na Niżni Żabi Szyc (2098 m) in prek ostrih igel še na Wużny Żabi Szyc (2258 m). Čisto zadaj nekje leži skrit naš današnji cilj Rusy, naj-

višja gora Poljske. Nekje z leve se pojavi na obzorju Wolowy Grzbiet, ki se počasi dviga proti desni in doseže svoj vrhunec na nadvse privlačnem temenu Mięguszowieckiego Szczyta.

Komaj si utegnemo ogledati vse to, ko avto dokaj naglo požira cesto, razgled pa pogosto preseka zavesa košatih, visokih smrek. Naravnost pred nami se v soncu svetijo že tudi najbližji sosedje Mięguszowieckiego Szczyta, nižje v osrčju masiva bode proti nebu vitki, prepadni Mnich, eldorado poljskih plezalcev in plezalni preizkusni kamen za vse stopnje znanja in poguma.

Končno je cesta za nami. Avtomobila zapegljemo h kraju, kjer naj bi bil prostor za parkiranje. To tudi je, a samo za avtobuse; zato nas po povratku pričakata lističa s prijaznim vabilom, da je treba plačati kazen. Ko se izkrcamo, hitro izginemo proti planinski koči, ki kraljuje nad temnim jezerom. Morskie oko je lepo ime in kaže na ljubezen, ki jo ljudje tod okoli čutijo do svoje gorske narave. Jezero pa je tudi zares lepo, njegovo gladino kodrajo drobceni valovi.

V koči je velik direndaj. Pozdravimo se z nekaterimi znanci, alpinisti in gorskimi reševalci, člani G. O. P. R. (poljska GRS).

Smo že kar pozni, zato se ne mudimo preveč. Marko, Ježek, Ludvik in Janez se namenijo v goste k Mnichu. Dolfe iz Pirnič, eden naših šoferjev, gre z njimi, seveda po stezi, ki je namenjena navadnim smrtnikom. Ostalih enajst nas je očaral Rusy, k njemu je namenjen naš korak. Svoja pota ubira edino kamniški Dolfe, ki si je ponovno želel ogledati Swinico in Dolino peterih poljskih jezer. Obljubil nam je, da se popoldne srečamo tu ob jezeru.

Poslovimo se in si želimo srečno pot. Naša skupina gre ob jezeru po lepi, ravni stezici. Tamkaj, kjer se v Morsko oko izlivajo brzice, ki pritekajo iz višjega Črnega jezera, ubere pot navgor. Hitro smo gori in že se pozdravljamo s prijaznim poljskim graničarjem. Ne brez veselja, da nam lahko ustreže, nam pove, da izjemoma smemo dalje. Ponedeljek je in ta dan je Rysy rezerviran za Čehe. Nesrečne koze so krive temu voznemu redu. kmalu bi nam spet odžrle vrh. Vojaka obdarimo s cigaretami in čokolado, da bo lažje prenašal dolgočasje enolične službe, sami pa odrinemo dalje, zopet ob levem bregu jezera. Res je zelo temno in zasluži svoje ime. V

njem se zrcalijo stene in vrhovi bližnje in daljne okolice. Udarci vetra, ki zdaj pa zdaj vznemirijo tišino okoli nas, vzvalove tudi mirno gladino ter jo prebude iz sanj in pokoja. Kmalu smo na koncu jezera in lagodne poti je konec. Steza zavije v gruščnato, dokaj napeto strmino, ki bi jo lažje premagovali brez nahrbtnikov. Nekateri imajo sicer svoje nosače, a večina vendarle tovari to in ono ropotijo, tudi vrvi in železja ne manjka. Ugotovimo, da so čutarice prazne in jih kaj kmalu napolnimo s hladno vodo, ki je v tem delu sveta pač ne manjka.

Kolikor dopuščajo pljuča, klepetamo in si želimo, da bi bilo mokrega grušča kmalu konec. Tudi sami prispevamo svoj delež k temu cilju. Pospeshimo korak, da smo kmalu vsi znojni in že se zaustavimo na skalnatem hrbtu. Vzpon je takoj prijetnejši, nogam pomagajo še roke, tu in tam je za večjo varnost napeta veriga, zabít kak samotarski klin. Vsa ta varnost se nam zdi skoro čudna, saj poljski klubi svojih članov ne razvajajo preveč z zavarovanimi potmi.

Kaže, da bomo že kmalu na sedlu, tik pod ciljem. Na naši levici štrle v nebo vrhovi Granatov, ki jih deloma že obseva sonce. V soncu se koplje že tudi Nižni Žabi Szczyt, Nižni Rysy, tik nad nami pa je na našo stran še ves mračen in hladen. Ob takem razgledovanju smo mimogrede na škrbini med obema vrhoma; strmine pod njo prepadno padajo v Češko. Pogled zajame tudi nekaj skupin čeških gora v severozahodni smeri, vrh Rysyja je tik nad nami. Na visoki cilj se prebijamo skozi pokopališče praznih konservnih škatelj, olupkov, papirja, polivinilnih cap in tudi drugih ostankov, ki pričajo o človeški dejavnosti. Vrh je pač prvenec gora na Poljskem in ni si težko predstavljati, da sčasoma pri masovnem obisku nastane tudi stiska za prostor, kamor bi človek pospravil navlako. Rysy se koplje v soncu, obzorje pa je zatrapano z vrhovi vseh mogočih oblik in velikosti. Prav blizu nas sta češki Wysoka (2565 m) in Kopky (2362 m). Nekje za Wysoko se v oblakih skriva prvenec Tater, 2663 m visoki Gerlachowsky Szczyt. Prebolel je že svojo prekrstitev v Stalinov vrh in se po reformaciji zopet dobro počuti v stari koži.

Odmor na vrhu izkoristimo za prigrizek. Čokolado delimo s češkim graničarjem in zakoncem iz DDR. Ponudimo jim tudi druge dobrote ter jim pojasnimo to in ono. Uspe

nam, da jih celo prepričamo, da v Jugoslaviji ni ameriških čet. Tako smo kmalu prijatelji in s še večjim zadovoljstvom pritiskamo na prožilce različnih fotoaparátov.

Roman Herlec iz Kranja je posebno prizadeven. V rokah suče pravo filmsko kamero in dokumentira vsak gib. Zato si tudi zasluži tale, čeprav kratek, odstavek.

Prijetnih trenutkov na vrhu mora biti tudi tokrat konec. Okoli Mięguszowieckiego Szczyta se že vlačijo megle, čeprav drugje še s polno močjo sveti sonce. Včasih udari mimo nas sunek vetra, ki nižje na konicah v grebenu zahrumi v pošastnih piskih. Čas beži in mudi se naprej.

Sestopamo po zahodnem grebenu. Z njega je lep pogled na dolg razdrapan greben, ki se dviga nad Menguševo dolino. Dva vrha — Patria in Satan vzbujata posebno občudovanje.

Ob prijetnem plezanju se pomikamo proti Žabjemu prelazu, v katerega se z grebena pride samo s spustom kakih 150 m globoko. Nad sedlom kraljujejo previsi in navpične stene. Za številno družčino, kakršna je naša, gotovo prezamuden posel. Zato se z Jožetom že kar na začetku umakneva sama od sebe prek meli, polic, trav in krušljivih grap. Ostali slede šele potem, ko vidijo, da bi s spuščanjem ob vrvi nič ne pridobili. Vzpon nad Žabjim sedlom na drugi del grebena je visok in gladek. Zahtevna plezarija, ki je ni mogoče pospraviti kar mimogrede, če je končni cilj še daleč, kot naš.

S počivališča nad dvema Žabjima jezercema gledava tovariše. Občudujeva elegantno plezanje, ko se spuščajo od vsepovsod ter pristajajo v dnu prav tam, kjer sva sestop nehala midva. Živobarvna oblačila nudijo lep pogled za oči.

Čas nam krajša tudi pogled na dolgo vrsto čeških planincev, ki prihajajo v smeri od Štrbskih jezer; očitvidno so namenjeni na vrh Rysyja. Dolgo slediva in gledava, vrste pa ni in ni konec. Še potem, ko smo mi že vsi skupaj in se podamo dalje proti grebenu, ni konec kolone.

Vzpenjamo se po zanikrni stezici, ki je ni v karti in je verjetno nekdanj služila češkim graničarjem. Po ozkem, kaminastem žlebu iz drobljivega peska prilezemo na nekako sedelce, od koder je prav blizu na Žabi Kon. To je ena izmed nešteti konic grebena. Z njenega vrha se pravkar spuščata ob vrvi

dva poljska alpinista, ki smo ju popreje videli, kako sta prečila gladke plošče v vzponu od Žabjega sedla. Pogled nas mika, ostanemo pa stanovitni, saj je pot še dolga in nepoznana.

Sledimo nakazani stezici, ki pa nam je precej nezvesta. Treba je kar pohiteti, zvečer smo povabljeni na klepet k veteranu gorskih reševalcev v Zakopanih — Pavlowskemu. Stezica in ozke poličke vodijo po razdrapanih, nenevarnih južnih strmalih grebena. Iščemo prehode, pazimo, da ne prožimo skal na tovariše in v dolino, se spuščamo in zopet dvigamo. Sekati je treba številna skalnata rebra, ki nam zastirajo pogled proti zahodu. Vrh grebena je blizu in nenehno nas mika, da bi zlezli vsaj na eno izmed konic. Visoke so nekako 2300 m in prepadno izginjajo v dolino Črnega jezera. Tudi med njimi in v smeri grebena so prehodi navpični in precej visoki. Nekatere konice tudi proti jugu padajo preko 100, ali 200 m globokih navpičnih sten. V eni izmed njih telovadijo štirje alpinisti, med njimi tudi obvezna alpinistka. To nam ne vzbuja nobenega začudenja, to so dekleta skoro enako številna v navezah kot fantje. Ta, ki jo vidimo kot drugo v navezi, je gotovo ena od boljših, saj družba soglasno ugotavlja, da telovadba nad nami sodi tja med poštene šestice.

Zopet se moramo vzpenjati in kmalu se nam odpre pogled na greben, ki se spušča proti jugu z enega od vrhov na naši desni. Prepodimo dva gamsa in opazimo skupinico turistov, ki se počasi premika nad nami. Zdravnik in Roman sta že na sedelcu Wotowzowa Przelensz (2180 m) in izgineta za gamsoma, mi pa dosežemo razvaline na grebenu nekoliko višje ter se začnemo spuščati v Hinczowo dolino, v kateri leži plavo jezero enakega imena. V ozadju zopet zagledamo žagasti greben Satana in Patrie. Od juga se vleče do Koprowega sedla tik pred nami ter se nato prek Koprowega vrha potegne na sosedo Mięguszowieckiego Szczyta, 2378 m visoko Czubyryno.

Poti, ki bi naj nas povedla na sedlo pod Chlopkiem (2307 m), nikakor ne opazimo. Kaže, da je ne bo lahko zaslediti v zmešnjavi prodiv in melišč. Toda najprej se je še treba pregoljufati nekoliko nižje. Zabavno, toda oprezno delo. Zdravnik se jezi, zakaj smo tako po francosko izginili na svoje. Romana opazimo že ob jezeru, čisto v dolini. Netrudno

rine na Koprowo sedlo. Tulimo za njim, pa nas ne sliši ali pa nam hoče ponagajati.

Jože Makovec spretno najde prehode, ki nas varno vedejo navzdol, tolminski Vlado pa pospeši korak in nam kmalu naznani, da je na poti. Speshimo proti njemu in spotoma rjovemo za Romanom, ki je že precej visoko v nasprotnem, napačnem pobočju. Ne sliši nas, čeprav trušč prepodi nekaj svizcev. Slišimo njihove žvižge, živali pa ne vidimo.

Steza je resnično slaba. Nekaj prask v grušču, tu pa tam na skali lisa modre barve, ponekod nekaj metrov nekoliko boljše. Kaj drugega ni pričakovati, tu neusmiljeno gospodari voda. Ob nalivih gotovo polzi v dolino vse pobočje.

Spremlja nas vedno močnejši veter, nebo je temno in vse prekrito z oblaki. Vročina je izginila, brez znoja smo kmalu na vrhu. Poslovimo se od pogleda na Češko in njene vrhove. Nekje za Koprowim Wierchom je izginil tudi Roman, ki mu ne ostaja drugega kot povratek ali pa nekaj debelih ur dodatne hoje po dolinah in ponoven vzpod preko katera od prelazov, ki drže na Poljsko.

Upamo, da bo ubral krajšo varianto ter se spustimo na severno stran. Morskie oko in Črno jezero sta brez svetlobe, temni in mrtvi. Veter, ki šiba po gladini, da zatrepeta v nešteti valčkih, ki se spet kmalu umirijo.

Lepa steza nudi prijeten sestop. Vešče je speljana med rebri, stenami in nad visokimi prepadi. Pogosto preskočimo majhne potočke, ki si utirajo pot v dolino, ko zapuščajo bela snežišča v kontah med stenami.

Na snežišču pod Mięguszowieckym Szczytom Pośrednim (2393 m) se za hip pozdravimo z alpinistom, ki samotarsko životari v šotoru in se pripravlja na naskok. Če bo šlo po sreči, bo čez dan, dva v zgodovino svojih vzponov zabeležil še enega. Želimo mu vse dobro in obilo sreče. Naša pot gre proti kraju.

V koči ob jezeru smo spet vsi skupaj, z nami je tudi Dolfe.

Ko ostaja za nami cesta in prijetna dolina, v srcih z grenkobo ugotavljamo, da bo naš čas v Tatrah skoro minil.

Mnogo smo videli. Kdo ve, če bomo še kdaj občudovali svetlobo nad tistimi vrhovi, šteli konice v grebenih in se vzpenjali na izvoljene med njimi.

Naj bo kakorkoli, hvaležni smo Tatram za obilico lepote, ki so nam jo radodarno poklonile v štirih dneh.

Sem in tja po planinskih domovih

Ing. Friderik Degen

Člani gospodarske komisije PZS smo v minulem poletju obiskali nekaj desetini naših planinskih postojank. Meni so naložili, da jih obiščem sedem. Ti domovi leže v sredogorju, le do treh ne drže lepe ceste. Imen domov ne navajam iz razloga, ker želim nanizati nekaj načelnih misli, nekaj problemov, ki utegnejo biti akutni prav tako v Gorjancih kakor v Zasavju, v Triglavskem pogorju ali pa na Notranjskem. Ko bodo člani te obhodne komisije obdelali celotni material, bo PZS itak podala poročilo o tem pregledu na širšem forumu.

V tem zapisku želim prikazati nekaj ugotovitev, žal negativnih ugotovitev, ki zahtevajo skorajšnjo, če ne takojšnjo rešitev. Ponovno smo že ugotovili in se strinjali, da delata turizem in planinstvo z roko v roki in da tudi tako morata. Obema je skupno gostinstvo in ne morem se strinjati z ugotovitvijo, da so nekateri planinski domovi bolj ali sploh gostinski, ki čestokrat gredo čez »dobre gostinske običaje« v dolini. Menim, da bi do takih »planinskih domov« morali zavzeti že čisto določeno in energično stališče. Ne vidim potrebe, da dom, ki pa prav nič nima skupnega več s planinstvom, nosi ime planinski dom. Nekateri teh domov nimajo ne zunanega in tudi ne notranjega planinskega ambianta. Ravno v času mojega obhoda je PZS izdala znano okrožnico o pijačevanju v planinskih domovih in opozarjala PD, da energično ukrepajo. V domu, kjer sem ravno vršil »pregled«, so tisto noč krokali do zore. In to kako!

Danes imamo v našem gorskem svetu tudi lovške kočice, domove oddiha ZB, sindikalne domove in domove raznih delovnih organizacij tako, da že včasih ne veš, ali je dom v upravi planinske organizacije ali ne. Menim, da bi bilo prav in umestno, da bi naši domovi imeli tudi na zunaj enotne (obvezne) napisne table, ki bi pokazale dejanski status planinskega doma v upravi PZS.

Hišnih redov domovi nimajo, pa tudi nekdanji so klasično zastareli. GK pripravlja nov hišni red, s tem bomo to vrzel zamašili. Tudi s hišnim redom dajmo našim planinskim domovom planinsko domačnost in umirjenost. V nekaterih domovih je notranja dekoracija tako kičasta, da sliči cirkuškemu vagonu. Mar nimamo vseh mogočih slik iz naših gora? Vpisne knjige nam ne delajo časti in bi jih mirne duše lahko odpravili, saj delajo sramoto društvu in planinski organizaciji. V cenah smo res zmerni in cenejši kot v dolini. Način upravljanja planinskih domov je prav pester, ponekod takšen, da oskrbniki kapitalizirajo, PD revščuje. Tu bo morala PZS poseči v upravljanje in tega se bodo PD morali držati. Zavedati se moramo, da upravljajo oskrbniki kakor PD in končno PZS društveno imovino in da jo moramo upravljati s skrbjo dobrega gospodarja, kakor to pravi in določa ustrezní zakon.

Gorske ceste so tudi svojevrsten problem, ki ima za planince lahko tudi pozitiven pomen in ne le negativen, zlasti takrat, če ti omogočajo hitreje priti v gore. Če pa cesta pelje takorekoč v kuhinjo, kje je potem planinstvo, izlet? Finančno materialno poslovanje v domovih je na šibkih nogah, ne *nepravilno*, pač pa strokovno izredno šibko in čestokrat po domače. Krivi smo sami, ker ne dajemo PD ustreznih navodil in ne učimo. PD imajo svojo gospodarsko samostojnost, vendar pa sem mnenja, da je PZS dolžna usmerjati gospodarsko delovanje društev in upravljanje domov po enotnih preprostih in pametnih smernicah. Prenočinske pristojbine so do sledno prenizke, tudi ni prav, da nekateri domovi ne računajo nečlanom trikratne prenočnine. Vsako društvo ima svoje lokalne probleme, prav tako domovi, vendar pa bi v slehernem našem planinskem domu morali občutiti, da je dom del skupnosti naših planinskih domov.

Prav bi bilo, zelo koristno bi bilo, da bi pričeli z določenimi korekturami v upravljanju naših domov že takoj v začetku leta. Posvet gospodarjev PD, gospodarska komisija in upravni odbor PZS bodo morali zavzeti do nekaterih teh problemov jasno, določeno in perspektivno stališče, da bomo tako očuvali vsaj še nekaj planinskih interesov in da bo planinstvo le še ostalo planinstvo. Planinstvo ne sme priti zaradi nekvalificiranega gostinstva v svojih domovih ob svoj bogati ugled in družbeno pomembno vlogo. Čas in tempo življenja bosta storila, da bodo državljani radi obiskovali mirne planinske domove, domove, kjer jih bodo lepote gora umsko in fizično krepile. Ko bomo te probleme reševali, ne smemo biti drobnjakarski, ne smemo jih reševati le skozi prizmo individualnega planinca, reševati jih moramo splošno, skozi prizmo zavestno vodenega planinstva in skozi prizmo gorskega turizma. Zavedati se pa moramo, da ima planinska organizacija veliko moralno in materialno bogastvo, in zaradi tega skrbeti, da ga popolnoma ne zapravimo.

**15-LETNICA PLANINSKEGA
DRUŠTVA MEDVODE**

PD v Medvodah je bilo ustanovljeno leta 1948. Kot mnoge druge organizacije se je moralo tudi to društvo spoprijeti s težavami. V dobi 15 let je društvo opravilo ogromno delo. Članstvo se je dvignilo na skoraj 600 članov, kar pomeni, da je skoraj vsak deseti prebivalec bivše občine Medvode član PD. Iz nekdanje opustošene graničarske karavle je društvo uredilo lep planinski dom, kar predstavlja danes vrednost preko 20 000 000 din. Medvodske planince srečujemo prav na vseh planinskih manifestacijah in na vseh vrhovih naše ožje domovine. Za svoje uspehe je bil mladinski odsek nagrajen od Planinske zveze Slovenije. Tudi člani alpinističnega odseka so zelo agilni. Svoje odprave so z uspehom organizirali tudi v Centralne Alpe in Dolomite. To so le nekatere naloge, ki jih je društvo že opravilo, vendar bo treba še veliko dela. Nova teritorialna razdelitev kakor tudi prilagajanje planinske organizacije splošnim družbenim spremembam terja prav od PD Medvode, da se še bolj aktivno vključi v planinsko delo ter da pomaga reševati planinske probleme v zadovoljstvo članstva in v korist družbe.

Planinsko društvo je proslavilo svojo obletnico obstoja decembra 1963 in istočasno skupno s PD Obrtnik počastilo tudi 70-letnico slovenske planinske organizacije. Ob lepi udeležbi članov obeh društev in zastopnikov PZS ter ob odlično izvedenem kulturnem programu je društvo sklenilo, da bo pomnožilo svoje sile in poglobilo društveno delo.

Mirko Fetih

FOTORAZSTAVO pod geslom »Turistični motivi koroške regije« je v dneih od 1. II. do 16. II. 1964 priredila Koroška turistična zveza v Slovenjgradcu. Umetniški paviljon, ki je temu lepemu naselju med Pohorjem in Uršljo goro prinesel veljaven glas med slovenskimi središči in mu dal značaj kulturne pomembnosti, je nudil razstavi gostoljubnost in tako tudi v tem primeru služil kultu in kulturi lepote, to pot iskane in oblikovane s fototehniko. Fotist išče lepoto, lep ali senzacionalen motiv, vsak pa ga ne najde. Ni vsakemu dano, da bi s fotografijo zadel in zajel tisto, kar bi nas zaradi svoje oblike, vsebine in občutja premagalo, prevzelo in osvojilo.

Koroška fotorazstava je bila odlično prirejena, z okusom in ljubeznijo do stvari. Ljubitelj gora je tu našel nekaj planinskih fotografov, ki zaverovani v skrivnosti gorskega sveta neutrudno že leta in leta odkrivajo nji-

hovo lice in iščejo za njimi globljo vsebino, občutje, ki ga je težko izraziti. Nekaj teh posnetkov je objavil tudi že naš list, 1. nagrada je bila prisojena znanemu planinskemu fotografu Jožetu Kovačiču iz Maribora (»Zimski motiv«, objavljena v PV na ovitku). Omeniti bi moral vrsto slik, ki predstavljajo koroško gorato pokrajino z izrednim smislom in občutkom za naravo in za vse, kar je človek v njej ustvaril, zanjo in zanj značilno, zato pa tudi vredno ogleda in pomembno za turistično kulturo. Nedvomno je to vsebinska značilnost razstave in njena nesporna vrednost. Kakor vse naše foto-razstave tako tudi ta ni krenila v reportažno smer, k dinamičnemu foto-ponazorilu življenja, ki vre iz najrazličnejših človeških akcij.

Razstava je doživela velik obisk in predstavlja lep uspeh koroških turističnih delavcev.

T. O.

**PLANINSKA SKUPŠČINA OB
SKADRSKEM JEZERU**

26. januarja 1964 je sklical svoje delegate Planinarsko smučarski savez Črne gore v Titograd, mesto z dvema licema: eno je stara Podgorica, s svojim pisanim neredom okoli nizkih domov, ki so danes le še revne priče preteklosti, drugo pa je kar boleča geometrija modernega Titograda, ki je zrasel iz žrtev, katerim so Črnogorci na vzpetini nad mestom postavili mogočen spomenik, pravi simbol zanosne graditve novega mesta. Stroga zima, ki je januarja 1964 z mrzlo roko držala za vrat skoraj vso Jugoslavijo, je v Primorju morala popuščati in povabila je vse do širne ravnice, ki se vleče severozapadno od velike vode — Skadrskega jezera. Dih Sredozemlja se je neprimerno bolj poznal na vremenu kakor na arhitekturi starega dela današnje črnogorske metropole, na obzorju pa je visel bleščeči sneg na vencu visokih gora, ki ovijajo titograjsko ravnico. Nepozabna lepota zimskega dne nam je jasnila obraze in nam grela srce z optimizmom.

Pred seboj imam »Izveštaj o radu saveza« (20. VI. 1960 — 26. I. 1964), okoli sebe 30 delegatov črnogorske planinske zveze, večji del mladih ljudi, ki so se zbrali v prostorih mladinske kina na robu mesta. Imajo si kaj povedati, tudi »Poročilo« je zgovorno. Položaj črnogorskega planinstva: ima izvrstne prirodne pogoje za letno in zimsko sezono, manjka pa ljudi, ki bi vodili društva in razvijali pestro planinsko-smučarsko dejavnost. Cela vrsta društev ni poslala poročil, delo drugih ni bilo stalno, ampak kampanjsko. Vsega imajo 18 društev s 1232 odraslimi člani in 1482 mladinci. Delavna društva so samo v Nikšiću, Titogradu, Pljevlju in Hercegovem. Popustilo je delo v Bijelem Polju, Šavniku, Andrijevi in Baru in celo v Cetinju in Kotoru. Zveza ni uspela z intervencijami pri družbeno-političnih činiteljih, sku-

šala pa je oživljati društva s svojimi prireditvami. Še najbolje dela društvo »Javorak« v Nikšiću, ki si je znatna finančna sredstva oskrbelo z raziskovanjem voda v Durmitoru, pri čemer je zbralo dvakrat več kot ima sredstev PSS Crne gore proračuna (3 milijone din). Štirje člani tega društva Bojanović Miloš, Vulanović Boško, Ključev Svetislav in Boček Boro so se 1. 1962 povzpeli na Mt. Blanc.

Med najbolj uspelo akcijo štejejo »Spominski pohod Sutjeska 1963«, organiziran iz Žabljaka, in XVII. državno smučarsko prvenstvo v klasičnih disciplinah v Žabljaku 1. 1962. Planinstvo pa se sicer v javnosti ni uveljavilo, običajna propaganda pospešuje v glavnem nogomet, planinstvo kot množična osnova za aktiven oddih delavnega človeka ne najde prave podpore, čeprav si planinska zveza prizadeva, da bi pridobili za to vsaj dnevni tisk. Pripravljajo majhne vodnike po Sinjajevini, Bjelasici, Komovih, Durmitoru in Lovčenu, ki naj bi izšli kot turistični prospekti. Nedvomno, to je naloga propagande, saj gre za izredno zanimiv in turistično pomemben predel naše domovine.

Čeprav planinstvo še ni pognalo korenin v širše množice, ima Črna gora nekaj vnetih in sposobnih planincev: Nekaj jih dela slovensko transverzalo, drugi pa so od blizu spoznali Dolomite, Gran Sasso in Majelo, Watzmann, Parnas, Olimp, Grossglockner in Mt. Blanc. Prepričan sem, da je plodno jedro tu in da bo do večjega napredka planinstva tu zagotovo prišlo.

»Spominski pohod Sutjeska 1963« je spodbudil zvezo, da to pot spremeni v stalno transverzalo. Transverzala imamo zdaj že precej, ta pa je nedvomno taka, da je njena utemeljitev v resnici tehtna in da bo v resnici pomenila spodbudo za pospeševanje planinstva. Črnogorski planinci so se udeležili tudi Igmanškega marša, zveznega orientacijskega tekmovanja 29. in 30. nov. 1963 v Jajcu, organizirali so smuške tekme na Bjelasici, Durmitorju in Lovčenu. Durmitorski smuk je prišel v zvezni koledar Smučarske zveze Jugoslavije. V Žabljaku so priredili tudi skakalne tekme in dosegali skoke od 30 do 40 m. Zato govore o izgradnji smuškega centra v Črni gori, treba pa bo seveda še marsikaj narediti za to, da se zanimanje za smučanje v resnici razvije.

Planinske kočje imajo 175 ležišč, so slabo oskrbovane in predstavljajo za zvezo hudo težavo: obisk je slab, prometa ni, vzdrževanje pa terja sredstva. Društva Hercegovni, Kolašin in Nikšići imajo pri oskrbi domov nekoliko srečnejšo roko.

Osnovata se je alpinistična celica, imajo pet alpinistov in prve prvenstvene smeri, uradno registrirane: Nikšićani so jih zabeležili v Moračkih planinah, Žurinovih, Ostroški Gredi in Morakovu. Imeli so 1. 1962 tečaj na Durmitoru in so se ga udeležili alpinisti iz »Javoraka« (Nikšić), »Čelika« (Nikšić), »Steva Kraljevića« (Titograd) in »Lovčena« (Cetinje). Ista društva so pokazala razumevanje tudi za

markiranje, na istih ramenih slone tudi začetki GRS, ki ima za seboj tudi prve intervencije.

Zaključek obiska v Črni gori: Vse premalo je med nami delovnih stikov. Dolžni smo, da jih vzpostavimo in gojimo, ne samo zaradi tega, ker živimo v isti usodni skupnosti, ampak zato, da se vzajemno nekaj naučimo in si pomagamo. Marsikaka začetna težava in morda napaka bi odpadla, če bi plodneje presajali naše izkušnje, mi pa bi ob fondu svojih izkušenj prišli do marsikakšne nove pobude in novih delovnih oblik.

Res pa je, da je do črnogorskih planinskih masivov, če se ne usedeš v avion, precej dalj kot do Švice, kaj šele do Visokih Tur in Dolomitov. To pa seveda ne sme vplivati preveč na našo »notranjo« planinsko politiko.

T. O.

občni zbori

JUBILEJNI OBČNI ZBOR PD KAMNIK. Tudi to društvo je lansko leto proslavilo pomemben jubilej, 70-letnico svojega dela. Na svečanem občnem zboru, ki se je vršil 11. 4. 1963, praznično obeležje pa so mu dale še recitacije in pevski oktet »Solidarnosti«, je društveni predsednik tov. Karel Benkovič na kratko podal historiat društva, nakar so sledila poročila društvenih funkcionarjev o društvenem delu v zadnji mandatni dobi.

Iz teh posnemamo, da so bili najaktivnejši alpinistični, gospodarski in gradbeni, v zadnjem času pa tudi mladinski odsek. Na manjšo aktivnost drugih odsekov je vplivalo predvsem dejstvo, da so delo odsekov nosili na svojih ramah le načelniki, ki pa razumljivo, brez sodelavcev niso mogli opraviti vsega. Upravnemu odboru, ki vključuje 900 odraslih članov, 361 mladincev in 318 pionirjev, skupno torej 1579 članov ter upravlja štiri planinske postojanke, so bili v čvrsto oporo društveni uslužbenci.

Delo alpinističnega odseka za preteklo leto se loči od preteklih po dveh značilnostih: po razmeroma majhnem številu vzponov glede na število članstva in pa po največjem številu prvenstvenih vzponov, odkar obstaja pri društvu alpinistični odsek. Odsek je imel 6 aktivnih članov in enega pripravnika ter izvršil 15 zimskih in 32 letnih plezalnih vzponov, skupaj 47, med temi 6 prvenstvenih smeri. Tako so 21. 1. 1962 (Trobevšek, Šimenc, Grabljevec in Škarja) preplezali v 4 urah južno steno Planjave nad Repovim kotom, 24. 6. 1962 (Šimenc in Škarja) jugozahodno steno Skute, dne 22. 7. 1962 varianto nad Jugovo počjo in smerjo X v zahodni steni Planjave, združeno s prvim sestopom

po Drofenikovi in Tschadovi smeri v 1200 m visoki severni steni Planjave, dne 13. in 14. 9. 1962 kamniško smer v južni steni Kogla, ki spada v vrh najtežjih smeri v naših gorah, 30. 9. 1962 Centralni steber v Kalški gori in še istega dne direktno smer v zahodni steni Štruce. Smer je visoka le 250 m, vendar pa je zahtevala najmodernejše plezalne pripomočke. Vzpon je uspel šele pri četrtem poskusu. Glavna značilnost stene in hkrati najtežje mesto je ogromen previs, ki visi 8 m od stene. Od ostalih vzponov naj omenimo 3. in 4. ponovitev centralne kamniške smeri v severozahodni steni Rzenika in 1. ponovitev spominke smeri Zajc-Solar v južni steni Kogla. V tujih gorah pa grebenko prečenje Mont Blanca, Monteners (1900 m) — koča Réquin (2516 m) — Col du Midi (3550 m, bivak) — Mont Blanc du Taucul (4248 m) — Mont Maudit (4465 m) — Mont Blanc (4807 m) — zavetišče Vallot (4362 m) — Grands Mullets (3051 m, prenočišče) — ledenik Bossons — Monteners (1900 m). Žal, da zaradi slabega vremena ni uspel vzpon preko najtežje stene v Evropi — severne stene Pointe Walker (1200 m), najvišjega vrha Grandes Jorasses (4200 m), čeprav sta bila plezalca Škarja in Humar že 400 m visoko v steni. Odsek je imel med letom številna predavanja, pomagal pa je tudi pri gradnji žičnice na Kokrsko sedlo in sodeloval v akcijah GRS. V odsek se je vpisalo 5 novih pripravnikov, ki so se marljivo vadili v plezalni šoli na Starem gradu.

Mladinski odsek, izvoljen na zadnjem občnem zboru, zaradi službene zadržanosti in preselitve članov ni mogel izpolniti svojega delovnega programa. Prišlo je celo tako daleč, da se je združil s propagandnim odsekom. Ker pa se je upravni odbor društva zavedal pomembnosti dela z mladino in je svojo pomoč ponudil tudi alpinistični odsek, sta bila takoj po novem letu sklicana dva posveta, ki sta obravnavala mladinsko problematiko. Rezultat teh razgovorov je bil ta, da so januarja izvolili novo vodstvo mladinskega odseka in pričeli z intenzivnim delom. V treh mesecih aktivnega dela je odseku uspelo organizirati sedem mladinskih predavanj in sicer po skupinah v Mostah, Komeni, Križu, na gimnaziji, v Svitu in dve na osnovni šoli v Stranjah. Sodelovali pa so tudi pri organizaciji dveh predavanj za odrasle člane. Za poživitev dela z mladino je odsek organiziral spominski smučarski pohod na Veliki planini. Pohod je bil organiziran v spomin 5. državne SKOJ in 20. obletnice USAOJ ter v počastitev 70-letnice slovenske planinske organizacije, ki je hkrati tudi 70-letnica matičnega društva. Pohoda se je udeležila mladina vsega kamniškega bazena od Črnuč in Mengša pa preko Domžal do Kamnika, v celoti 132 mladincev in 16 odraslih članov. Sobotni večer na Veliki planini je bil izpolnjen s pripovedovanjem udeležencev NOV o vstaji na kamniškem področju in pohodu II. grupe odredov NOV in

POJ preko tega predela. Za varnost so poskrbeli člani GRS in smučarskega odseka.

Propagandni odsek je bil kljub svoji maloštevilnosti še kar delaven. Organiziral je 5 kvalitetnih predavanj in pripravil izlet na Mengeško kočo in na Kum Propagiral je tudi pot po slovenski planinski transverzali in stalno skrbel za propagandno gradivo v izložbeni omarici. Za izložbo je skrbel predvsem tov. Humar, ki je z lepaki in domiselnimi skicami skušal vselej dati poudarek kake posebnosti njihovega dela. O društvenem delu je objavljaval poročila v Planinskem Vestniku in kamniškem Občanu.

Pomanjkanje finančnih sredstev in slabo vreme sta povzročila, da markacijski odsek ni mogel v celoti izpolniti svojih delovnih nalog. Očistili in popravili so nekaj poti, čeprav je sneg oviral njihovo delo. Sneg, ki je lansko leto ležal dolgo v pomlad, je onemogočil delo na manjših odsekih poti na Dolgem hrbtu in Turski gori. Prav tako so Boštjanja in Kotlički zaman čakali pridnih rok, ki bi jih popravile in očistile. Uspela tudi ni nadelava že trasirane poti na Kalški greben. Odsek je poskrbel za namestitvev orientacijskih tablic na vseh poteh v Kamniških planinah. Izdelana je bila tudi orientacijska tabla celotnega področja Kamniških planin in nameščena na zgornji železniški postaji, ki posebno ob sobotah popoldne, po prihodu vlaka v Kamnik, vzbuja pri planincih veliko pozornost in jim koristno služi pri njihovi izbiri tur. Enako, vendar pa še večjo tablo bodo namestili tudi v Stahovici.

V letu 1962 je postaja GRS Kamnik izvedla 16 reševalnih in 10 poizvedovalnih akcij. Žal so morali prenesti v dolino tudi dva mrtva planinca. Postaja je v preventivne namene in da bi čim boljše zajamčila varnost hoje v Kamniških planinah sklicala širši sestanek vseh organizacij kamniškega kota, kjer je bilo sprejetih tudi dokaj koristnih sklepov, žal je ostalo le pri sklepih. Ko bi bilo treba dati za to potrebna denarna sredstva, se je povsod zataknilo. Korak naprej je storila postaja GRS z vspostavitvijo radio-zveze z Veliko planino ter s kočo na Kamniškem in Kokrskem sedlu. Prav zaradi teh zvez so kamniški reševalci najmanj 3 do 4 ure prej pri ponesrečencu, kar je pri težkih poškodbah nadvse važno. Vse navedene postojanke imajo trikrat dnevno zvezo z radio postajo v Kamniku, za katero brezplačno skrbi načelnik postaje tov. Pavle Kemperle. Poleg rednih poročil pa radijska zveza uspešno skrbi za poročanje o vremenu, o snežnih razmerah, o prostih kapacitetah v postojankah in podobno. Pridobitev za postajo je tudi lavinski pes, ki ga je kupil tov. Miha Habjan. Med številnimi člani postaje GRS v Kamniku so tudi tov. Franc Erjavšek, Peter Erjavšek, Tone Erjavšek, Franc Ajdovec, Peter Uršič in Ivo Motnikar, Miha Habjan in Tone Trobevšek, ki so bili lani za svoje zasluge odlikovani s častnim znakom PZS in sicer prvi z zlatim, ostali pa s srebrnim znakom.

Društvo je v pretekli sezoni upravljalo poleg postojank na Kamniškem in Kokrskem sedlu, še postojanko na Starem gradu in zavetišče na Kratni. Zavetišče leži ob cesti na Stari grad in ima izredno lepo geografsko lego. Gospodarski odsek je imel v svojem delovnem programu dograditev in ureditev koč na Starem gradu, opremo spalnic in kuhinje ter vodovoda, dalje dograditev in ureditev avtomobilske ceste na Stari grad, gradnjo tovarne žičnice na Kokrsko sedlo in izvršitev začetnih del za povečanje postojanke ter ureditev pomožnih skladišč v Kamniški Bistrici. Od omenjenih del pa je bila realizirana le gradnja žičnice na Kokrsko sedlo, med tem ko drugih del zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni mogel izvršiti. Društvo si že nekaj let prizadeva najti poslovne prostore za društveno pisarno, ker sedanji spriči vedno obsežnejšega administrativnega dela ne odgovarjajo več, društvo pa potrebuje tudi primerno klet in skladišni prostor za inventar, ki ga vsako leto vskladišči iz postojank na Kamniškem in Kokrskem sedlu. ObLO Kamnik je društvu sicer podelil v trajno uporabljane hišo v Kidričevi ulici, ki je pa v celoti zasedena od najemnikov.

Zlati častni znak Planinske zveze Jugoslavije so prejeli tov. Štefan Repanšek, Tone Uršič, Tone Erjavšek, Franc Erjavšek, Peter Erjavšek, Jurij Lemič, Miha Habjan, Vinko Dobnikar, Jože Divjak in Miha Jerman, srebrni častni znak iste zveze pa tov. Adolf Ravnik, Franc Česen, Jože Janežič, Rajko Gregorc, Vinko Vizovišek, Tone Škarja, Jože Rozman, Nace Vidmar in Janez Repanšek.

Društvo bo tudi v bodoče vodil dosedanji predsednik tov. Karel Benkovič.

XV. OBČNI ZBOR PD ŽELEZNIČAR LJUBLJANA

Društvo je bilo ustanovljeno dne 22. XI. 1949 z namenom, da zbere članstvo predvsem iz železniških delovnih kolektivov.

Za delo med mladino, so bili osnovani alpinistični, markacijski, fotografski, smučarski, mladinski in jamarski odsek, starejše članstvo pa je gojilo večinoma individualno deloma pa tudi množično izletništvo ter sodelovalo pri gradbenem, markacijskem in upravnem delu.

Število članstva je do danes narastlo na 806, od tega je 291 mladincev in pionirjev.

Društvo je v preteklem letu organiziralo 11 skupinskih izletov z več kot 400 udeleženci, med njimi enega na železničarski praznik 14. IV. na Vogar, enega na proslavo železničarskega praznika pri PD Železničar Zagreb dne 21. IV. na Oštrc nad Samoborom in pa enega na III. zlet planincev-železničarjev na Ovčar in Kablar dne 3. VII. do 7. VII.

Razen tega so se člani društva 18-krat udeležili skupinskega prostovoljnega dela na Vogarju.

Slovensko planinsko transverzalo so v preteklem letu prehodili člani društva Berčič

Vladislav, Bezek Ivan in Štemberger Leopold.

Mladinska sekcija je izvedla 14 skupinskih izletov, udeležila se je turnega smuka na Veliki planini in na Golen brdu. Razen tega je samostojno organizirala in izvedla svoj del trase planinske štafete Triglav—Jajce in sicer od Ribnice do Crnomlja.

Alpinistična sekcija je zaradi odhoda nekaterih članov k vojakom po številu sicer v upadanju, vendar je v preteklem letu opravila 88 vzponov, od tega 54 vzponov V. in VI. stopnje. En član je bil na Mont Blancu, dva pa na alpinističnih vzponih v Avstriji (Wildner Kaiser, Fleischbank, Gesäuse, Dachstein i. p.), 6 članov se je udeležilo alpinističnega tečaja v Vratih.

Jamarska sekcija skrbi za šolanje svojega članstva. V ta namen je imela 4 predavanja o kraških pojavih in tehniki raziskovanja jam, dve predavanji o tehniki plezanja v jamah, dve plezalni vaji na Turncu. Da bi delo sekcije pri raziskovanju kraških jam bilo čim uspešnejše ter da bi temeljilo na znanstveni osnovi, se je sekcija strokovno pridružila »Društvu za raziskovanje jam Slovenije«, ki koordinira delo vseh slovenskih jamarskih skupin. V letu 1963 je sekcija izvedla 14 enodnevniških ekskurzij. Na večdnevni prvomajski akciji je preiskala Prepadno jamo ob Kolpi, ki je največja in najgloblja na Kočevskem. Po 36-urnem neprekinjenem delu v jami je sekcija preiskala čez 1000 m jamskih prostorov do globine 150 m. Med drugim je našla jelenovo rogovje ocenjeno na 6000 let starosti.

Sekcija je nadalje preiskala 10 brezen v dolini Triglavskih jezer ter 6 jam na drugih terenih.

Razen tega je sekcija izdala svoj bilten.

Gradbeni odbor je vodil nadaljevanje del za koč na planini Vogar nad Bohinjskim jezerom. V letu 1963 je investiral v ta namen 4311305 din. Do sedaj je že narejen 1500 m dolg vodovod z zajetjem in rezervoarjem za 13000 litrov, zgrajeno in obnovljeno je zidovje koč, vzdana okna in vrata, izdelana nova streha, strelvod ter vmesne stropne konstrukcije. Skupna vrednost teh investicij znaša ca. 9000000 din. Pri graditvi so člani društva opravili 1255 ur, železniški kolektivi pa 3481 ur prostovoljnega dela. Če ne bo posebnih ovir, bo koč začela obratovati že v tem letu. V ta namen bo potrebno še nadaljnjih 9 milijonov dinarjev za dograditev, opremo in inventar.

Drago Kosi

PD AVTOMONTAŽA je imelo v letu 1964 med prvimi našimi društvi svoj občni zbor v prostorih svoje delovne organizacije, od koder je v lepih januarskih dneh tako presunljivo lep pogled na Grintovec in Karavanke.

Predsednik tov. Franc Debevc je v jedrnatem poročilu poročal predvsem o gradnji društvenega planinskega doma na Voglu. Srečna lokacija in edinstvena panorama bo-

hinjskih gora obetata temu domu še lepo prihodnost. PD Avtomontaža je s to gradnjo obnovilo 70 in večletno izročilo planinskega gospodarstva v bohinjskem kotu. Dom bo odprt za vse, imel pa bo seveda različne cene, saj so člani tega PD zbirali sredstva tudi s posebno mesečno članarino. Društvo je prirejalo izlete, skušalo za planinstvo pridobiti tudi mladino, vendar ne s posebnim uspehom. Upajo pa, da bodo dosegli tudi to, zdaj ko so za njimi skrbi za gradnjo in sredstva. Vodstvo tovarne in delavski svet s PD sodelujeta, na občni zbor sta poslala svoje zastopnike, prav tako mladinska organizacija. PZS je zastopal tov. Orel.

Društvo k uspehu na Voglu čestitamo in želimo, da bi zaživelo v vseh odsekih, ki jih takole društvo lahko goji, predvsem pa v mladinskem. Sodeč po razpoložanju na občnem zboru bo to tudi doseglo.

T. O.

Zaradi tehničnih in deloma subjektivnih težav pa se slovenska ekipa tekmovanja ni udeležila.

Mladinska komisija pri PZS namerava orientacijski šport v bodoče poživeti z vsakoletnim republiškimi tekmovanjem, na katerem bi sodelovale po dve ali tri najboljše uvrščene ekipe s tekmovanjem po posameznih področnih koordinacijskih odborih. Tako bi lahko nadaljevali tradicionalni orientacijski pohod za »Milovanovičev memorial«, ki ga je MK zaradi izrednega naraščanja stroškov morala v lanskem letu opustiti. Poleg tega bi po predlogu MK to tekmovanje posvetili Dnevu mladosti in ga tudi na ta dan na slovesen način izvršili.

T. B.

DEVETA REDNA SKUPŠČINA POČITNIŠKE ZVEZE SLOVENIJE

Počitniška zveza Slovenije je imela svojo deveto redno skupščino 19. januarja 1964 v Luciji pri Portorožu. Svoje uspešno delo so pokazali v bogatem pismenem gradivu in v uvodnem referatu. Najbolj pomembno je brez dvoma velik porast članstva organizacije, saj štejejo njihove vrste danes že 18 000 članov. Razlika med planinsko in počitniško zvezo je najpomembnejša v gradnji organizacij. Počitničarji so svojo organizacijo dodobra in uspešno prilagodili teritorialni in politični razdelitvi, temu uspešnemu prilaganju gre tudi del zaslug za vse dosežene uspehe. Za najvažnejšo organizacijsko enoto štejejo organizacijo počitniške zveze v komuni. Občinski izvršni odbor skrbi za boljšo organiziranost posameznih družin v podjetjih, šolah, ustanovah itd. Razen tega skrbi še za skupne tečaje in seminarje vodstev družin, združuje sile in materialna sredstva za posamezne večje prireditve itd. Navzgor se občinski izvršni odbor veže preko okrajnega odbora do republiškega in preko njega na zveznega. Ta organizacijska shema in izredna dinamičnost vodstev te organizacije ima brez dvoma veliko zaslug pri zelo dobri povezavi organizacije z osnovnimi in ostalimi enotami Zveze mladine Slovenije.

Iz referata in razprave, ki mu je sledila, smo v nadaljevanju lahko slišali tudi za najbolj pereče probleme, ki še tarejo to specializirano mladinsko turistično organizacijo. Stalno pereč problem je še vedno slabo razvita materialna osnova: Premalo in premajhni domovi, njihova slaba razporeditev po posameznih turistično zanimivih področjih, nerazumevanje lokalnih oblasti itn. Problem osrednjega doma v Ljubljani je med vsemi najbolj pereč in težaven. V razpravi je sodeloval tudi predsednik CK ZMS tov. Tone Florjančič, ki je v svojem daljšem prispevku obrazložil, kaj pričakuje in kaj nudi organizacija mladine kot politično vzgojna od ostalih specializiranih organizacij, in še posebej osvetlil odnose in mesto počitniške zveze kot posebne mladinske organizacije.

novice iz mladinskih odsekov

ORIENTACIJSKA TEKMOVANJA

Ena od privlačnih oblik dela, ki so jo mladi planinci v Sloveniji osvojili v zadnjih letih, so orientacijski pohodi, tekmovanja in ostale, ki zahtevajo poglobljeno znanje orientacije v neznanem področju in spoznavanju specialnih kart. Svoje mesto je orientacija in spoznavanje kart po pravici dobila tudi v izpitnih programih za tečaje mladinskih vodnikov. Med vsemi delovnimi oblikami v naši planinski organizaciji ima orientacijsko tekmovanje največ skupnega z ostalimi izrazito športnimi tekmovanji drugih telesnovzgojnih organizacij.

V naši republici je orientacijsko tekmovanje verjetno najbolj razvila Zveza tabornikov Slovenije. Poleg tradicije imajo taborniki tudi veliko primernega kadra za vzgojo tekmovalcev pa tudi za pripravo samih tekmovanj. Pri planincih se s to obliko dela ukvarjajo predvsem posamezni mladinski odseki, koordinacijski odbori MO in MK. O resnejšem delu na tem področju lahko govorimo samo v zadnjih petih letih. Rezultati, s katerimi se ponašamo lahko tudi v jugoslovanskem merilu, pa so bili doseženi šele lansko leto. Na pohodu za »Trofej Platak«, ki je eno od najelitnejših tekmovanj v orientaciji v naši državi, je moška ekipa PD Radovljica osvojila med 29 ekipami odlično tretje mesto, ženska ekipa PD Celje pa prvo mesto med trinajstimi ženskimi ekipami.

Lansko leto je tudi Planinska zveza Jugoslavije pripravila planinsko vsedržavno orientacijsko tekmovanje 29. novembra v Jajcu.

Bistveno opozorilo in rdeča nit njegove razprave je bil poziv na poglobljeno delo v vseh posebnih organizacijah in na večji poudarek pri vsebinskem delu teh združenj in organizacij.

Če nekoliko primerjamo delo planinske mladine z delom počitniške zveze, lahko ugotovimo, da smo prav glede povezave z ostalimi predvsem pa z organizacijo zveze mladine storili veliko premalo. Del krievde nosi posebna oblika planinske organizacije, de-

loma pa dejstvo, da je planinska zveza organizacija tako mlajših kot starejših planincev, ostanek, ki pa ni tako majhen, pa bi bremenil vodstva posameznih MO koordinacijskih odborov MO pa tudi MK pri PZS.

V plodnem delu vseh organizacij počitniške zveze bi lahko tudi planinci razen sodelovanja pri reševanju skupnih problemov našli in prevzeli marsikateri uspešen prijem ali obliko dela.

T. B.

Propagandna komisija Planinske zveze Slovenije razpisuje

n a t e č a j

plezalsko-smučarske tehnične fotografije na temo »Človek in gora«. K natečaju vabimo predvsem aktivne plezalce in smučarje, ki imajo priložnost posneti alpinista, plezalca in smučarja v njegovi akciji v gorah. Za natečaj pridejo v poštev tudi posnetki množičnih prizorov s planinskih potov, iz katerih je razvidna potreba po organiziranem pohodu.

Natečaj bo obsegal naslednje tri skupine:

- a) črno belo fotografijo (minimalni format 18×24 cm)
- b) barvno fotografijo (minimalni format 18×24 cm)
- c) barvne diapozitive (5×5 cm)

Vsaka fotografija mora na hrbtni strani imeti geslo avtorja in naslov fotografije, v zaprti kuverti pa naj avtor pošlje svoj osebni naslov in navede slike, ki jih je pod svojim geslom za natečaj poslal. Diapozitivi naj bodo na okvirih označeni z geslom. Nagrajene bodo prve tri najlepše fotografije in prvi trije najboljši diapozitivi z nagradami: 20 000, 15 000 in 10 000 din. PZS je pripravljena odkupiti nagrajene in nenagrajene slike oz. diapozitive.

Natečaj bo zaključen 15. sept. 1964. Do tega dne naj avtorji svoja dela pošljejo na naslov: Planinska zveza Slovenije, Ljubljana, Dvořakova 9, poštni predal 214/IV. V žiriji so naslednji zastopniki propagandne, mladinske in alpinistične komisije PZS in sicer: tov. France Zupan, Miran Marussig, Zlatko Lavrenčič, Joco Žnidaršič.

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE

alpinistične novice

JUGOSLOVANSKI ALPINISTI NA ALPINIADI V BOLGARIJI

(V Vratcih od 12. 9.—23. 9. 1963)

Srečen sem, da sem bil udeleženec bolgarske alpinjade, tega edinstvenega mednarodnega srečanja alpinistov v Evropi, srečen, ker sem videl bolgarske gore, lepoto podzemskih jam, še posebno pa, da sem spoznal bratski bolgarski narod.

Po dolgi in prijetni vožnji v družbi alpinistov drugih sosednjih držav smo iz Sofije prispeli do mesta Vratca. Vsi prepoteni od neznosne vročine smo končno prišli do težko pričakovanega cilja. Mesto s 40 000 prebivalci nas je pričakovalo v prazničnem razpoloženju. Na izhodišču mesta, koder poteka avtocesta v smeri gorate soteske do samih Vratc, po katerih je dobilo mesto ime, nas je obkolila večtisočglava množica domačinov in bolgarskih alpinistov ter nam s cvetjem in zastavicami priredila prisrčen sprejem.

Letošnja alpinjada v Bolgariji ni bila kot druga leta samo mednarodno srečanje alpinistov, to je bila manifestacija bolgarskih športnikov in vsega bolgarskega naroda v težnji za mirom in prijateljskem sožitju z drugimi narodi. Prav zaradi tega je bolgarska turistična zveza pripisovala temu srečanju še poseben pomen, kar smo čutili ob pogledu na prekrasno dekoracijo po okoliških objektih in na samem kraju alpinjade ter po pestrem kulturnem programu, posebno ob slovesni otvoritvi.

Ogledoval sem svet okoli sebe, toda s tega mesta še nikjer nisem videl primernege terena, ki bi ustrezal našemu namenu. Kje so torej stene, ki bi vabile alpinista? Valoviti svet, ki nas je spremljal že od Sofije, se je res tukaj pri Vratcih precej dvignil, toda višje planote so bile še vedno travnate, pobočja pa poraščena z drevjem in grmičjem. Le tu in tam so se iz ožganega rjavega pobočja prikazovale neznatne sive pečine. Na tem mestu naj omenim, da je pogorje Stara planina kraški svet z mnogimi podzemskimi jamami. Povedali so nam, da je v Bolgariji preko 2000 jam in prav blizu Vratc jama Lednika, ki je bila odkrita šele pred dvema letoma. — V Bolgariji letos že več mesecev ni bilo dežja, zato je pogled na hribovje okoli Vratc kaj malo privlačen, — le kaj nam bodo pokazali prihodnji metri naše poti?

Jugoslavija je poslala na to mednarodno srečanje alpinistov 6 člansko delegacijo, med temi tri Slovence in tri Bosance iz Sarajeva. Par dni pred odhodom sem zvedel za imena svojih dveh sopotnikov iz Ljubljane in iz Črne na Koroškem: Franc Štupnik-Cic in Ferdinand Pušnik-Dodi. To sta fanta 18 in 25

let, toda oba že izkušena alpinista. Najbolj me je skrbela razlika v letih, saj jih imam za seboj že 58 in lahko sem si mislil, da se ne bosta posebno dobro počutila v moji družini. Pred nami je bila dolga pot in med mladimi je treba biti mlad. In to med potjo v pogovoru in zabavi — kaj pa v steni? — Pravijo, da je vožnja iz Ljubljane do Beograda dolga, vendar moram priznati, da je minila, kot bi mignil. Vsega zanimivega je bilo več kot za tiste kilometre od Ljubljane do Beograda, tako da nam je še veliko ostalo do Sofije. Ponavljali smo vsak svoje plezalne vzpone, že na vožnji sem spoznal, da sta fanta v stenah doma in da jima tudi najtežje smeri, ki se jih bosta prav gotovo lotila v Vratcih, ne bodo delale preglavic.

V Sofiji so nas ob izstopu iz vagona pričakali zastopniki Turistične zveze Bolgarije, med njimi sekretar saveza Ivan Bogoev ter nam izrekli dobrodošlico. Neka deklica nam je poklonila ob tej priliki šopek cvetja. Iz istega vlaka je izstopil tudi zastopnik avstrijskega planinskega društva iz Celovca. Skupaj smo potem odšli iz postaje do avtomobilov, s katerimi so nas prepeljali v hotel, koder smo to noč prenočevali. Med potjo smo se sešli z alpinisti iz Poljske. Z zastopniki ostalih držav smo se seznanili šele naslednji dan na avtobusu v Vratca. Pred odhodom so dodelili vsaki ekipi svojega tolmača, katerega naloga je bila skrbeti za nas, obveščati nas o event. spremembah programa ter v vseh pogledih biti nam na razpolago. Vsi ti tolmači so bili alpinisti ter so nam predstavljali živi leksikon bolgarskega gorstva, pa tudi drugih zanimivosti. Tolmač naše ekipe je govoril angleško, nemško, rusko in srbohrvatsko. Bil je zelo uslužen in prikupen. — Po sprejemu v Vratcih nas je avtobus zapeljal še zadnji kilometer ceste do mesta, kjer se je vršila alpinjada. Tu se nam je pred zadnjimi hišami predmestja odprl popolnoma drug razgled. Cesta zavija ob strugi izsušenega potoka v sotesko. Še preden pa smo prišli do same soteske, so se nam z desne strani prikazale strnjene skalne čeri, vrhu katerih so plapolale rdeče zastavice. Ali naj to skalovje pomeni mesto, kjer na bi plezali? Saj je to, kar je bilo videti s tega mesta, vendar vse prenziko in se plezalne skupine tu niti ne bi mogle razvrstiti. Kaj naj potem pomenijo zastavice na grebenu? Toda še preden smo povsem zavozili v sotesko, se nam je nudil presenetljiv pogled. Ob desni strani ceste je pred našimi očmi zraslo silno vertikalno pečevje. Stena za steno — kot v nekem preračunanem zaporedju postavljene kulise — je s svojimi navpičnimi razi in zajedami kipela k nebu. Z vsakim metrom vožnje so stene spreminjale svojo obliko. Kar nismo mogli verjeti, da se sredi nižinskih hribov najde pravi dolomitski sistem pečevja. Stena ob steni se niza v dolžini ca. 700 m vzdolž asfaltne ceste, po kateri se pretaka dnevni promet. Zanimivo je, da ta veličastna skalnata tvorba nima nobe-

nega imena. Razčlemba samega pečevja je tako neizrazita in vertikalna, da bi jo človek ob bežnem pogledu zamenjal s kulisami. Tu v teh stenah, visokih od 200 do 500 m, bodo alpinisti vzhodnih držav prihodnje dni preizkušali svojo plezalsko sposobnost. Ta večer ni bilo več časa za ogledovanje posameznih plezalnih smeri, ker se nam je mudilo na zbornem mestu, od koder so nas razmestili po weekend hišicah na zaraslem pobočju nad hotelom. Poleg planinskega doma je ležalo majhno jezerce, nocoj okrašeno z lampijončki. Dom je žarel v neonski razsvetljavi in vse je bilo v prazničnem razpoloženju. Na terasah pred domom in na cesti se je trla množica v pričakovanju otvoritve. V določenem času smo se morali vsi tujci zopet zbrati pred domom, od koder smo odkorakali ob spremljavi godbe do spomenika padlega heroja. V luči vojaških žarometov in streljanju raket je predsednik Turistične zveze Bolgarije otvoril tretjo bolgarsko alpiniado. Višek te slavnostne otvoritve pa je bil, ko je godba zaigrala državno himno, med katero je vsa tisočglava množica pokleknila. Po končani otvoritvi je sprevod z godbo krenil nazaj do planinskega doma, žarometi pa so razsvetljevali skalovje.

Po večerji smo se udeležili odlikovanja dveh najboljših bolgarskih alpinistov v čin »zasluzni mojster športa.«

Ta dva sta letos preplezala steno Druja v Mt. Blancu. Po odlikovanju so nastopile še folklorne skupine, nakar se je začelo splošno rajanje.

Naslednji dan je bila nedelja 14. septembra, za nas inozemce dan počitka. Bolgarski alpinisti so nam razkazovali plezalne smeri, precej plezalnih navez pa je šlo na plezalne ture. Čez dan smo tudi zvedeli za številčno udeležbo posameznih držav in to: Rusija 13, Čehoslovaška 2, Poljska 4, Avstrija 3, Nemčija vzh. 2, Romunija 2, Jugoslavija 6 alpinistov.

V ponedeljek 14. 9. sta Cic in Dodi že zgodaj zjutraj pripravljala plezalno opremo. Plezalno smer sta si ogledala že prejšnji dan iz velike razstavljenе fotografije sten, kjer so bili označeni vsi plezalni vzponi. Sicer pa sama slika ni dosti povedala o vzponu: zaneslivejšo orientacijo je nudila pri vsakem vstopu v plezalno smer velika rdeča markacija s puščico, ki je bila vidna že izpred planinskega doma. — Za nas Jugoslovane ni bil obvezen zdravniški pregled pred vsako turo, sicer pa so zahtevali tudi od nas, da že prejšnji večer prijavimo komisiji alpinjade smer, ki jo mislimo naslednji dan plezati. Te prijave so bile predvsem potrebne zaradi event. nesreče, zaradi razporeda plezalnih navez in zaradi registracije vzponov. Nazivi smeri se nanašajo največ na imena padlih herojev v partizanih. V teh stenah so po težavnosti ocenjene smeri od 3a—6b stopnje. V času alpinjade so preplezali slovenski alpinisti naslednje smeri:

1. Alleko, 4/b zajeda, plezala Štupnik — Pušnik.
2. Bizenga, 5/b zajeda, plezala Štupnik — Pušnik.
3. Kučkin zub, 3/b raz, plezala Štupnik — Kemperle.
4. Centralni raz, 6/a raz, plezala Štupnik — Pušnik.
5. Čajka, 4/b raz, plezala Štupnik — Pušnik.

Sarajevčani so preplezali smer desno od Bizenge tež. 3/a, eden od njih je plezal z nekim Bolgarom centralni raz tež. 6/a.

Ves čas alpinjade je bila v pripravljenosti gorska reševalna služba. Imel sem priložnost seznaniti se z načelnikom GRS Bolgarije Stepanom Kamburovom iz Sofije. Pokazal mi je reševalno opremo. Pri snemanju filma alpinjade sem videl spuščanje ponesrečenca iz stene. Spuščanje je potekalo z vrha stene po sistemu žičnice preko ceste do planinskega doma. Gorska reševalna služba je med alpinjado stalno dežurala. Reševalci so imeli na razpolago velike vojaške daljnogledе, montirane na stativih, s katerimi so nadzorovali naveze v plezalnih smereh. Dogodila se je tudi težka nesreča v ruski navezi v prvenstvenem vzponu, pri kateri si je eden od dvojice zlomil obe nogi. Poljska, češka in bolgarska naveza pa so med drugimi naredili tudi vsaka po eno prvenstveno smer. Med alpinjado smo se vsi že dobro seznanili tako z inozemskimi kakor tudi z bolgarskimi alpinisti. Jugoslovani smo bili nekega večera povabljeni v tabor bolgarskih alpinistov. Skupaj smo kurili kres in prepevali dolgo v noč. Počutil sem se zares mlad v družbi Cica in Dedija, ki sta postala ljubljena festivala in žela posebne simpatije tudi pri mladih bolgarskih alpinistkah. Cic se je zaljubil v bolgarsko planinsko pesem »Bojano« in zanjo delal propagando ob vsaki priložnosti. Na koncertu planinskega pevskega zbora Sofije, ki je nastopal na alpinjadi, so zapeli to pesem prav za Cica.

Izven rednega programa pevskih in folklornih nastopov so nas inozemce povabili na ogled Kmetijske zadruge, t. j. posestva s 40 000 ha zemlje. Ob pristrčnem sprejemu pred združnim domom so nam ponudili po staroslovanskem običaju sol in kruh, nam zavezali okoli vratu pionirske rdeče rutke ter vsakemu posebej podarili šopek cvetja. Po ogledu posestva so nam priredili banket, kjer je bilo vsega v izobilju, med tem tudi dobre volje in rajanja. Za konec obiska smo zaplesali bolgarsko kolo.

Naslednji dan smo šli ogledovat turistične zanimivosti: staro turško utrdbo pri mestu Belogradčiku in znamenito podzemsko jamo Maguro. Jama slovi poleg lepih kapnikov še posebno po risbah na skali in sledovih ognjišča pračloveka.

Vodnik nam je povedal, da je v Bolgariji preko 2000 podzemskih jam, vendar je samo nekaj od njih raziskanih. — Še isti dan smo si ogledali še drugo po obsegu veliko

večjo jamo »Ledenika«, seveda smo morali do nje prevoziti še kakih 100 km. Jama »Ledenika« je dolga 25 km.

Na povratku iz jame Ledenika smo z avtoceste visoko nad Vratci videli že od daleč snop žarkov žarometa. Ko smo prišli do našega bivališča, smo bili priča snemanju nočnega reševanja iz stene.

Naslednji dan, to je bilo v petek smo bili povabljeni k podjetju »Vinoprom« v Vratca. Po ogledu velikanskih cistern in drugih naprav za shranjevanje vina smo odšli na banket.

Naslednji dan smo imeli namen preplezati še eno smer.

Zadnji dan v Vratcih. Zgodaj zjutraj nas je prebudil oskrbnik weekend hišic in nas seznanil s programom tega dne. Pričelo se je pripravlanje za odhod. Med tem sem opravil še nekaj obiskov pri naših sosedih Poljaki in Čehih. — Do nameravane plezalne ture pa ni prišlo, ker sta bila moja tovariša utrujena od prejšnjega dne.

V soboto dne 21. 9. smo jemali slovo od bolgarskih tovarišev. Alpiniada je bila končana. Po kosilu, na katerega so bili povabljeni tudi vsi bolgarski alpinisti — (vseh udeležencev nas je bilo preko 300) — je bil pregled posameznih alpinističnih enot in razdelitev diplom, dva alpinistična odseka iz Sofije in Varne pa sta dobila alpinistične prapore. Posebna zahvala je bila izrečena inozemskim alpinistom. Tudi mi smo prejeli darila.

Pri večerji smo se še zadnjikrat zbrali s češkimi, poljskimi, romunskimi, nemškimi in avstrijskimi alpinisti. Pri tem naj omenim, da so se ruski alpinisti poslovili od nas že pri Rilem samostanu, od koder so odšli v pogorje Maljovica na alpinistični tečaj. — Pri večerji so bili navzoči še vsi naši bolgarski spremljevalci iz Vratc in župan mesta Sofije, ki nam je zaželel srečno pot v domovino. — Ta večer smo res mislili in govorili samo še o domu. — Za Jugoslovane je bil rezerviran voz ob 12. uri naslednji dan, toda mi smo sklenili, da odpotujemo že zjutraj z ekspresnim vlakom, zato smo se že pri večerji poslovili od prirediteljev alpiniade in ostalih inozemskih tovarišev ter se zahvalili za gostoljubnost.

Kamnik, dne 4. oktobra 1963

Pavel Kemperle

ZMAGE NAD GORAMI

V opisih gorskih vzponov in v razpravah filozofov alpinizma beremo o človekovi zmagi nad goro. Zlasti kadar o takih podvigih poroča časopisje—tudi naše—je vse naježeno napihnjenega zmagoslavja. Stvar je podobna pisarjenju o osvajanju vesolja in astronomiki, ko človek od vesolja ni osvojil niti atoma, pa že govori o medzvezdni plovbi. Walter Bonatti je skupno z Zapellijem z njemu lastno tehniško preračunljivostjo in fizično sposobnostjo »premagal« Walkerjev

steber Grandes Jorasses pozimi po Cassinovi poletni smeri. Doslej največja čista alpinistična zmaga v Alpah, pravijo! Takoj za njim sta prišla René Desmaison in Jacques Batkin, ki sta že dolgo gojila iste namene. V dveh dneh sta opravila isto kot Bonatti v domala tednu dni. Še večja zmaga? Bilo je tako, da jima drugača tudi ni kazalo, saj bi ju sněžno neurje sicer požrlo, uničilo, odpihnilo. Da sta prehitela čas, sta morala v steni pustiti večino opreme, železja, jedi, obleke. Od zadnjega klina naprej je bil vzpon le še umik pred silami narave, panični beg ne glede na vsa tveganja, igra na eno samo karto; samo še Hamletov »to be or not to be«, samo še za biti ali ne biti. In le za las je manjkalo. Desmaison zaključuje svoj poznavalcu gorske narave vprav grozljivi opis (La Montagne, oktober 1963, str. 114) bega iz stene z naslednjim priznanjem svojih občutkov na vrhu, ob rešitvi: »*Pauvre homme, où est ta victoire? Il y a quelques instants seulement, tu étais simplement heureux d'être encore vivant.* — Bedno človeče, le kje je tvoja zmaga? Komaj nekaj trenutkov je tega, ko si bil srečen, da sploh še živiš.« Končno iskreno javno priznanje samokritičnega človeka.

Tako je s človekovimi zmagami v gorah in nad naravo sploh. Vsaka planinska kavka se lahko kadarkoli usede nad še tak previs, vsak pajek ga igraje prepleza, vsak kondor bi se dvignil nad slednji himalajski vrh, Sleherni gams je fizično desetkrat sposobnejši od najutrajnejšega človeka, stokrat hitrejši, če le-ta izgubi svojo tehniko, da se znajde gol v gorah. Zato dajmo, prenehajmo že z našimi »zmagami«, ne smešimo samega sebe. Lastna telesna nemoč, to je vse kar lahko premagamo z duševno silo in pa — seveda — z dobro, ne boljšo tehniko. Gora ni sovražnik, ne napada nas in nič nas ne sili k njej. Vse, kar v njej vidimo, je zgolj odraz nas samih. Gora samo je. Hvaležni ji bodimo, ne pa sovražni. Tako nam bo nudila največ v teh časih opasnega človekovega odtujevanja naravi.

France Avčič

iz planinske literature

ALPINISMUS, Internationale Information für Bergsteiger, Wanderer, Skifahrer, 1963, 1—2. 3, 1964. »Alpinismus« je nova revija, ki jo je v l. 1963 intenzivno pripravljala znani alpinist in publicist Toni Hiebeler. Izdaja jo dr. Walther Heering, izhaja mesečno. Heeringova založba izdaja tudi znani luksuzni Fotomagazin, Film-kreis in Ton-magazin. Odgovorni urednik Hiebeler je v kratkem času zbral med planinskimi publicisti najbolj aktivne za svoje sodelavce in to iz cele vrste

držav: Argentine, Belgije (Barbier), Nemčije (teh je seveda največ), Finske, Francije (Contamine, Franco, Livanos, Magnone, Mazeaud, Rebuffat, Terray), Grčije (Defner, Tzartzanos), Anglije (Wright), Irana, Italije (Ziass, Crepez, Menegus, dr. Nava, dr. Rossi, dr. Ugo di Vallepliana), Japonske, Jugoslavije, Nizozemske, Norveške, Avstrije (Barobek, Diemberger, Moravec, Schwanda, Vanis, dr. Ziak), Peruja, Poljske (dr. Hajdukiewicz, Mostowski), Švedske, Švice (Dittert, dr. Tonella), Španije, SZ (Beleckij, Borovikov) in ZDA.

V 1. in 2. zvezku je redakcija pokazala tudi nadpovprečno zanimanje za naše planinstvo. V 1. st. je dr. Hans Sattke objavil pregleden in jednat članek o naši planinski transverzali s slovenskim naslovom »Po slovenskih gorah«, v 2. št. pa je izšel članek ing. Nadje Fajdige »Severna stena Grands Charnoz« in notica o isti avtorici. Vsebina je res mednarodnega značaja, nekaka literarna manifestacija »evropske ali bolje svetovne naveze«, o kateri se že nekaj let piše (posebno dr. Guido Tonella se je rad razpisoval o tej temi), deloma tudi klasičnega kozmopolitizma, ki ga je alpinizem vedno rad gojil in vpletal v svoje miselne sfere, lahko pa bi našli v takem literarnem pojavu tudi odmev sodobnih integracijskih prizadevanj z leve in desne, svet pač postaja manjši, mednarodni stiki so vedno številnejši in vsebinsko močnejši, mednarodno sodelovanje je postalo nezogibna življenjska oblika na planetu. Nedvomno je v takem vzajemnem spoznavanju med narodi mnogo pozitivnega, verjetno tudi eden od nagonskih odgovorov na nesmisle nacionalističnih šovinizmov, v znamenju katerih je zgrmelo na svet že toliko gorja.

Ne bom navajal vsebine, pestre in spretno garnirane, naj raje omenim razkošje, s katerim je založba novo revijo naravnost obložila. Umetniški papir, oprema, ilustracija, metérska tehnika, vse je na višku. Ni čuda, če se nekateri poznavalci nemškega knjižnega trga sprašujejo, ali bo Hiebeler vzdržal. Če bo založba dajala sredstva, ni razloga, zakaj bi tako dinamičen urednik, kakor je Hiebeler, ne mogel nadaljevati, kakor je začel v 1. in 2. zvezku in kakor je nadaljeval v 3. in 4. Njegova revija bo senzacija tudi za svetovni trg. Ker uporablja nemški, angleški, italijanski in francoski jezik — vsaj za uvodne članke — ustreza do neke meje tudi mednarodni kurtoaziji. Zna pa zbrati tudi tematiko, ki vzbujajo izjemno pozornost. 2. zvezek je izšel pod geslom »Žena v gorah« oziroma »Ali ženska res pomeni konec alpinizma«, vprašanje, ki ga je nekam odjudno zastavil že Paul Preuss.

T. O.

LE ALPI VENETE, anno XVII, primavera — estate 1963, autunno — natale 1963, 2. Pred kratkim je planinska knjižnica pri PZS po posredovanju dr. V. Vovka začela zamenjavati za Planinski Vestnik to pokrajinsko glasilo CAJ, »rassegna semestrale delle sezioni

trivenete del Club Alpino Italiano«. Direkcija in redakcija glasila sta v Benetkah, uredniška komiteja pa sta še v Trstu in v Vicenzi, medtem ko glasilo izdajajo oz. zalagajo številne in močne sekcije od Alte Adige do Tržiča (Monfalcone) in Trbiža (Società Monte Lussari — Višarje), med drugim še Gorica, Reka (Fiume) in obe tržaški (Società Alpina delle Giulie in Sezione xxx Ottobre). Prvi zvezek za uvod prinaša povzetek zgodovine CAJ v treh Benečijah kot pendant k stoletnici CAJ. Znani Roberto Sorgato popisuje zimski vzpon preko »stene vseh sten« Civette po smeri Solleder - Lettenbauer. Piero Rossi, vodilni funkcionar v bellunski sekciji, ki nam je »Le Alpi Venete« poslal, je popisal zimske vzpone v zimi 1962/63, o katerih smo že skoraj o vseh poročali. Camilo Berti iz Benetk z geslom iz Carduccijevega »Il Cadore« popisuje vzpone v Marmarolah v Vzhodnih Dolomitih. Slede tehnični opisi iz Focobona (Pale di S. Martino), nato drobnejše gradivo. Med drugim zanimiv zapisek izredno sposobne tržaške alpinistike Silvie Metzeltin »O moji gori« oziroma »Gori vsakogar«. Ista alpinistka je priobčila tudi oceno knjige tržaškega planinskega pisatelja s takimle imenom: Spiro Dalla Porta Xidias. Številne so beležke iz življenja beneških sekcij CAJ. V drugem zvezku je uvodni članek napisal G. B. Spezzoti »Razmišljanja ob 100 letnici«. G. Mazzotti iz sekcije Treviso razmišlja »Zakaj hodimo v gore?«, staro a vedno novo vprašanje, oziroma, vedno znova je treba nanj odgovarjati. Članek ne prinaša bistveno novih odgovorov in se zadržuje pri pomembnih mislih o alpinizmu, ki so jih izrekli slavni pionirji alpinizma. G. Angelini iz bellunske sekcije opisuje Bosconero in razvoj alpinizma v tej skupini z mnogimi tehničnimi opisi in nekaj dovršenimi fotoposnetki. G. Pieropan iz Vicenze posveča članek bivaku v Cima Undici, znani iz prve svetovne vojne. L. Bellavitis, ki je v našem glasilu objavil nekaj svojih fotoposnetkov, pa je prispeval članek iz Karnijskih Alp, ki jih nam zadnja leta s svojimi razglednimi in obenem toplimi članki predstavlja dr. V. Vovk. Piero Rossi piše tudi v skupini Schiara, ki jo je zadnja leta pri Nemcih populariziral Hiebeler. Tržačan Spiro Dalla Porta Xidias je prispeval črtico »Priatelji na Vazzolerju«, kjer se srečajo trenutno najbolj renomirani italijanski plezalci z mednarodnimi asi. Črtica je pisana z umetniško ambicijo. Dr. Rossi obravnava še Kaisergebirge, Silvia Metzeltin pa Marmolado de Rocca. Tudi slednja ima leposlovno ambicijo. Slede množica opisov iz Focobona, dalje zapisi o plazovih v zimi 1962/63, društvene novice iz pokrajinskih organizacij in sekcij, zapiski o kočah, o novih vzponih in novih knjigah. Marsikaj zanimivega najdeš v tem drobižu, posebno v sekcijah, ki meje na naše ozemlje. Najbolj vidna nota pa je podpiranje, pospeševanje in načrtna krepitev alpinizma, to je najbolj reprezentativnih pa tudi skromnejših plezalnih navez.

T. O.

razgled po svetu

STOLETNIČO CAS so slovesno praznovali tudi v ZDA AA — CAS — M = American Assosyety of Swiss Alpine Club Members), v Peruju (perujski andinisti so se v počastitev povzpeli na Nevado Ranrapalca — 6162 m) in v Angliji. V British Museum so priredili razstavo planinskega tiska in razstavili 5000 podob iz švicarskih gora. Alpine Club pa je v svojih prostorih priredil razstavo o 150-letni zgodovini CAS. Obe razstavi sta bili odprti v drugi polovici novembra 1963.

ZIMSKI VZPON V POINT WALKERJU je v oktobrski številki 1963 La Montagne opisal René Desmaison. Takole nekako pravi: »Ne vem, če bi še imel pogum vstopiti v tako steno in to v slabem vremenu. Plezanje v Walkerju je pač tveganje. Če se ne upaš, pač ne vstopiš. S prijateljem Jacquesom Batkinom sva trenirala v Fontainebleauju. Tiste skale ne naredi alpinista, alpinist pa najde v njih trening za vse. Ko sva bila povsem pripravljena, sva zvedela, da sta v Walker že vstopila Bonatti in Zappelli. Razočaranje je bilo hudo, vendar sva Italijanoma želela vso srečo in nekaj dni nato sva že taborila na moreni ledenika Leschaux. 2. febr. ob treh zjutraj sva vstopila v idealnih razmerah. Računala sva z dvema bivačkoma. Toda med prvim bivačkom se je vreme spremenilo, steno je potihoma pobelil sneg. Sestopila sva v Chamonix. Zdajci se je vreme spremenilo. Če sva hotela nadomestiti izgubljena dva dneva, sva morala pod steno s helikopterjem. 5. februarja naju je jekleni ptič položil v vzočje Grandes Jorasses in v dveh urah sva bila že na vrhu vstopne zajede. Snežne razmere so bile boljše, snega pa je bilo še vedno precej. 6. februarja naju je zbudilo lepo jutro, »meteo« se je očitno zmotil. Ta dan sva hitro zmagovala vse poglavitne težave in pod noč skoro stopila iz območja znamenitih črnih plošč. Kakor da ni bilo V in VI stopnje! Nastopil je drugi, zelo optimistični bivak kljub ozeblim prstom. Jasno noč so proti jutru zagrnile megle. Ni bilo drugega izhoda kakor prehiteti sneg, priti iz vseh težav pred snegom. Brez ozira na tveganje! Doživeti zimsko vihro v tej steni, ne, to je nemogoče. Batkin je dejal: »Ti odločlaš«. To zaupanje mi je dalo novih moči, vse je postalo lažje. S krova sva vrgla vso odvišno težo, vzela s seboj samo 12 klinov, iz nahrbtnikov zmetala vso hrano, ki je zmrznila. Požirala sva najtežje raztežaje, ob 11 uri 7. febr. pa naju je zajel sneg. Neslo ga je s silovito brzino horizontalno, vetru ni bilo mogoče obrniti hrbtna, kakor da je piš vrel iz stene. Ko sva prišla do kaminov, je snežilo, kakor da bi trgal cunje. Odložiti sva morala naočnike, pa

tudi brez njih nisva več razločila oprimkov znanem previsu. Za kamine sva potrebovala štiri ure, klinov nisva več pulila. Sneg je zmrzoval na vekah in obrveh, oči nisva mogla več zapirati, živčni napor nama je jemal poslednjo moč. Za 20 m lahkega sveta nama je potekla cela ura. Tik pod izstopom sem zdržal težak plaz, brez klina, ob slabem oprimku in na slabem stopu. Hip nato sem segel po zadnjem izstopnem oprimku in z divjim veseljem sem zarjul Batkinu: »Sem že zunaj!«, kakor da bi bil res že na vrhu Walkerja. Imel sem za seboj najtežji in najbolj tvegani raztežaj v življenju. Ko je bil Batkin pri meni, je legla temna noč. Izkopala sva v led dva sedeža in nato so začele teči ure. Oba sva imela ozeble roke, vse krvave. Bila je dolga, kruta noč.

Zjutraj nama je sneg segal do pasu. Z derzami sva se zagrizla v greben, varovala vedno za robom, če bi prišlo do plazu. Se ni bilo konec težav, tik pod vrhom sva morala tvegati vse, ne da bi mogla drug drugega varovati. Preveč je bilo snega.«

Desmaison končno pravi, da sta se na vrhu jokala in smejala obenem. Batkin da je neverjetno močan, vztrajen in sijajen tovariš. »Prišla sva iz pekla. Nisva osvojila Walkerja, ampak svoje življenje. Ubogi človek, kje je neki tvoja zmaga? Ni dolgo tega, kar si bil enostavno vesel, da si še ostal živ. A kljub vsemu naju je zalilo čustvo ponosa«.

Slike, s katerimi je Desmaison opremil svoj članek, so edinstveni dokumenti zimskega Point Walkerja v Grandes Jorasses, po vsebini in obliki zgled moderne, dinamične fotografije, ki ji statika ne pomeni nič, reportažna dinamika vse.

MAZEAUD spada med vrhove francoske alpinistike zadnjih let. Tudi v pretekli letni sezoni ni miroval. 21. julija je kot prvi premagal severni zid Mt. Blanc du Tacul v spremstvu Andréja Contamina, Tsinant pa ga je spremljal pri prvenstvenem vzponu po zapadni steni Pointe Durier. Skupno s Tsinantom in Laffontom, so v južni steni Aig. du Midi plezali varianto Rebuffatove smeri. Ocena VI—. V Aig. du Fou pa so s prvenstveno smerjo uspeli Amerikanci Frost, Harlin, Hemming in Angležji Fulton. Tudi v Aig. du Blaitière so Anglosasi uspešno ponavljali »la voie britannique«, čeprav je uspeh zasenčila težja nesreča. Škota Nivena je zadel kamen in mu zdobil lobanjo. Francoz Belleville se je takoj odvezal od svoje naveze in pomagal britanski navezi. Klice na pomoč so reševalci zaznali šele 6 ur po nesreči, na kar so s helikopterjem takoj nastopili instruktorji in profesorji ENSA, GRS in javna varnost. Profesorja ENSA sta v dežju, toči in ponoči priplezala ob 23 do ponesrečenja. Reševali so ponoči in ob 4 uri zjutraj je bil ponesrečenec pod steno, nakar ga je helikopter v kratkem pripeljal v chamoniško bolnišnico.

POLETNA SEZONA 1963 v Alpah, posebno v Zapadnih, je bila zelo slaba. Julij je bil v glavnem povprečen, proti koncu pa se je vreme izboljšalo, v avgustu pa je v glavnem deževalo in snežilo, v drugi polovici avgusta pa se je večkrat hudo zmrazilo. Začetek septembra ni bil nič boljši, v drugi polovici pa se je vreme izboljšalo, vendar je sneg v večjih višinah ostal. V Chamonixu je ENSA spet priredila mednarodno srečanje alpinistov, vodili so ga Jean Franco in vodnika André Contamine in Yves Pollet Villard. 41 alpinistov je zastopalo 21 držav. Med drugim so ponovili velike smeri: greben Peuterey, voie Major, angleška smer v zapadni steni Aig du Blaitière, štiri naveze so bile isti dan v zapadni steni Druja. Tu se je smrtno ponesrečil Van der Leek. Kriva je bila lesena zagozda. Amerikanca Frost in Harlin sta kot prva prišla čez zapadni steber Frêneya, premagala več mest V in V+, ključno mesto v višini 4000 m je dolgo štiri raztežaje, drugi je As, tretji VI—, četrti pa V+ in VI—. Poljaka Sadus in Zawadzki sta v južni steni Mt. Maudit potegnili varianto smeri Kagami.

SEVERNO STENO GRANDS CHARMOZ je kot prvi samohodec zmozel vodnik Barthélémy v osmih urah, v Point Albert pa so Constant, G'Sell in Velin potegnili novo smer v zapadni steni. Poljaki so bili 30. in 31. julija 1963 spet v Grandes Jorasses: Juskowski in Nowacki sta prišla čez Pointe Walker, kar pomeni, da je poljski alpinizem dinamičen, pojavljajo se vsako leto novi kandidati za najtežje smeri. Štirje Poljaki so kot druga naveza prišli na Aig. Verte preko Argentière. Bili so Potocki, Sadus, Utracki in Zawadzki.

V PETITES JORASSES sta 1. 1963 plezala Norvežana Hoibakk in Apdal v smeri, ki jo primerjajo zapadni steni Druja in zapadni steni Aig. du Blaitière. Je zelo naporna smer. Isti čas so bili v smeri tudi Angleži. Mladi angleški alpinisti so v 1. 1963 nastopali v takem številu kakor že desetletja ne. J. Brown je s tovariši preplezal tudi Bonattijevo smer v Aig. du Dru. Zapadno steno Aig. dr Dru je kot prvi samohodec v dveh dneh zmozel René Desmaison. Severno steno Les Courtes sta preplezala kot četrta naveza avstrijca Krempke in Shlömmer, smer je težja kot znani kuloar Contamine-Lachenal v severni steni Triolet.

MATTERHORN je v severni steni imel spet večje število navez. 24. naveza so bili Italijani Brignolo, Castelli, Mellano in Perego, morali so dvakrat bivakirati in so močno ozebili.

EIGERJEVA SEVERNA STENA je zabeležila 37. do 41. ponovitev. V steni so bili Švicarji, Avstrijci, Angleža Baillie in Haston, samohodec Darbellay in Nemci. Darbellay je bivakiral 200 pod vrhom, zadržali so ga curki vode, ki so bili preko vršnih poč. Darbellay

je poskušal že 1. 1962 in je prišel do »rampe«. Sam je uspel zaradi izrednih plezalskih sposobnosti, v kopnem in ledu, in seveda zaradi izrednega tempa, ki ga zmore.

MARMOLADA je še vedno interesantna za nabiralce prvenstvenih smeri. 30. jul. do 2. avg. 1963 sta Nemca Scheffer in Uhner potegnili novo smer v jugozapadni steni, ki sta jo nekaj dni nato ponovila Belgijec Barbier in Nemec Schubert. Smer ni dosti lažja od slavne Soldine smeri, najtežja v Marmoladi pa je še vedno smer Vinatzer-Castiglioni. Solidno smer je lani ponovila tretja francoska naveza.

CIVETTA je združila lani na pobudo FFM imenitne francoske plezalce pod vodstvom Georgea Livanosa in nekaj italijanskih. Plezali so skoro vse najtežje smeri v Civetti, Andrichevo in Tissijevo v Torre Venezia, vzhodno steno Cima del Bancon, Da Roitovo v Busazzi, Carlessovo v Torre Trieste, Philippovo, Rattijevo, Cima Su Alto in še druge. Tudi na tem plezalskem zboru je prišlo do nesreče, z vrvo se je zadušil pri nihalni prečnici v Cima Su Alto H. P. Phathey. Menegus je sam sestopal, a je dvignil tovariša prepozno. V Civetti je bilo tudi več nemških in avstrijskih navez, posebno v zajedi Philipp-Flamm. Štejejo jo za težjo od direktne v Veliki Cini, vsaj tako so jo ocenile prve naveze, ki jih je bilo do lani komaj sedem. Od plezalcev terja dovršeno ravnotežje v prostem plezanju. Visoka je 900 m. V Cima de Gasperi so de Francesch, Sonja Livanos in George Livanos, Belleville, Martin in Negri v 19 urah preplezali severno steno. Imeli so slabo vreme, zabili so 50 klinov. V Veliki Cini so plezali novo direktno v severni steni Ploner-Zeni, Barbier-Noseda Pedraglio, Bonafede-Ivano Dibona-Menegus, dalje plezalca iz Nizze Ruggeri in Ughetto.

TOURS DU PAINE v Patagonskih Andih so nekakšni dvojčki Treh Cin. 18. jan. 1963 sta Angleža Clough in Walker ponovila smer italijanskih plezalcev iz 1. 1958. Smer sta ponovila tudi Angleža Bonington in Whillans. Italijanski plezalci, ki so si v Tours du Paine zapisali svoja imena, so bili Aiazzi, Aste, Casati, Nusdeo in Taldo.

ALPINIZEM V GRČIJI je za oktobrsko številkoo 1963 »La Montagne et Alpinisme« obdelal Jason Hadjidas. Sicer pa je v Stuttgartu izšel vodnik »Die Bergwelt Griechenlandes«, vendar brez plezalnih smeri. Poleg CAH (Club Alpin Hellénique deluje v Grčiji še Zveza izletniških klubov (Fédération des Club Excursionistes de Grèce). Hadjidas omenja Comicija in Anno Escher in nekatere nemško govoreče plezalce, ki so plezali med 1. 1930 in 1940. Niso pa mu znani vzponi slovenskih plezalcev (Lipovšek, Avčín, Lev Pipan). CAH ima zdaj 27 sekcij in 9 skupin. Alpinisti so ustanovili svojo organizacijo AAH (Association des Alpinistes Hellènes),

ki združuje kakih 100 članov, nekaka kopija francoske G. H. M. Njegova ideologija je »larpurlartistična« (à la Lachenal, Maduschka). Izdali so tudi svojo revijo »Orivassia« (oros = gora, baino = grem, torej Bergsteigerei — alpinizem).

V Alpah se ti alpinisti še niso uveljavili, čeprav so ponovili že lepe smeri: Rebuffatovo v Aig. du Midi, Dibonovo, Contaminovo v Mt. Blanc du Tacul, južni greben Noire de Peuterey, severno steno Petit Dru in še nekatere.

70-LETNICA SPD je našla svoj prostor tudi v ŌAZ, v sept.-okt. številki 81. letnika. Na kratko je povzeta zgodovina našega planinstva in njegova dejavnost. Prav je, da se v isti sapi omenjajo tudi »Triglavski prijatelji« iz l. 1871. Članek je izšel obenem s člankom o 100 letnici SAC in CAJ. V isti številki je izšla razprava dr. Adolfa Diembergerja iz Salzburga, očeta Kurta Diembergerja, znanega alpinista, o ekspedicijah v Hindukuš v zadnjih letih. Spričo vedno večjega zanimanja za Hindukuš ima razprava trajno vrednost. Prinaša tudi karto, pri kateri je sodeloval tudi Dieter Hasse (priobčena v »Die Erde« 1961). Hasse je v drugi polovici o Hindukušu predaval v Sloveniji in v Zagrebu. Dr. Diemberger za Hindukuš ni to, kar Dyhrenfurth ali Kurz za Himalajo, vendar je gradivo vestno zbral in pregledno uredil. Če je res, kar pravi Hasse, da je Hindukuš za ekspedicionizem dežela bodočnosti, potem je razprava še več vredna.

Naj pripomnimo, da so k odkrivanju mnogo doprinesli Poljaki in da so svoje delo objavili v Alpine Journal (1961/2), v Rivista Mensile (1961/9-10), seveda pa tudi v Tatarniku (1962). Objava v obeh svetovno priznanih glasilih kaže, kako globoko je v Poljaki zasidrana zavest, da je alpinistični uspeh pri odkrivanju velegorstev za narod in državo velepomemben, vreden tveganja in sredstev.

SNOWMAKER je nov pojem, v Evropo iz Amerike uvožen l. 1961. Lani je firma AMF uvozila stroj za izdelovanje snega tudi v Anglijo, škotskemu hotelu »Dahnunzie«. Sneg izstreljujejo izdelež pri temperaturi od 0° C. »Snowguni« izdelujejo sneg iz vode in stisnjenega zraka, zato lahko producirajo bolj ali manj vlažen sneg.

KATASTROFA V DOLINI VAJONT je uničila 8 krajev, največji med njimi je bil Longaronè. 2000 ljudi je izgubilo življenje. Iz višine 262 m v Monte Toc je zgrmelo v umetno jezero 30 do 50 milijonov m³ skal in prsti (za predstavbo: kocka z robom 350 m). V Alpah je to ena največjih nesreč. Zgodovina pozna tri podobne v Alpah: V Plursu l. 1618 (2500 mrtvih), v Goldauu l. 1806 (457 mrtvih) in v Elmsu l. 1881 (115 mrtvih). Geolog Albert Heim sodi, da so podobni podori samo v Švici doslej uničili 4500 do 5000 ljudi, vsaj v zgodovinskem času. Po ledeni dobi je moralo biti takih podorov še več, ker ni bilo več

protipritiska ledu na obe strani ledeniških dolin. Potres je l. 1348 povzročil orjaški podor na Dobraču, ki je uničil 17 vasi, tri gradove in devet cerkva.

O ŠESTI STOPNJI, o ekstremizmu se v alpinizmu govori že leta in leta, pravzaprav že desetletja. O tem je pisal George Livanos: Predhodnik VI. stopnje je Hans Dülfer. »Ni dovolj, da stojimo na ravni težav, ki bi jih radi premagali, stati moramo nad njimi«, je pisal Dülfer. Že l. 1913 je napovedal ta samohodec, da bodo severno steno Velike Cine preplezali, da je to le vprašanje časa in klinov. L. 1925 je Emil Solleder preplezal severozapadno steno Civette, 1200 m visoko in prestopil »mejo človeških možnosti«. Domenico Rudatis je pisal tedaj: »V kraljestvo šeste stopnje stopiš tam, kjer gora najjasneje razkazuje svojo moč.« 8 let za Sollederjem sta Comici in Dimai preplezala severno steno Velike Cine. To je bilo l. 1932 pomembnejše kot l. 1951 Cima Su Alto ali direttissima v Veliki Cini iz l. 1958. Spustila sta se v steno, ki se je zdela nepreplezljiva. Ko sta prišla čez, so pisali: »Vse zavisi od tega, če lahko zabiješ klin«. Umetelno plezanje s tehničnimi sredstvi je nato od 1934 do 1938 doseglo pravi razcvet, šesta stopnja si je utrla pot. Cima Su Alto in direttissima v Cini temeljita v prodoru iz l. 1933.«

TEKMOVANJE je za alpinizem prav tako značilno kakor za druge športe, pravi Robert Paragot, eden najvidnejših francoskih plezalcev po vojni. Tudi v alpinizmu gre za individualno in kolektivno tekmovanje, kdo bo »zmogel« in kako bo »premagan« ta ali oni vrh, zadnje čase pa alpinisti tekmujejo tudi v hitrosti plezanja. Ni še norm, ni kriterijev, ni enakih okoliščin, ampak tekmuje se kljub temu. Posebno je vidno tekmovanje v Dolomiti in ga bo zmeraj več. V SZ in v vzhodnih deželah pa so dali tekmovanju že določeno obliko, pravila, kriterije, sodnike, zdravnike, časomerilce itd. Tudi o tem športnem gledanju na alpinizem se je že mnogo napisalo in bilo je mnogo prerekanja. In ga bo še, zakaj neki ne!

Isti Paragot je sodeloval pri »umetni gori«, ki jo je v Parizu postavila Union Nationale des Centres de Montagne iz lesa v obliki lesenega stolpa s previsi, oprimki in stopi, pribitimi na leseni stolp. Prireditev je za Parižane režiral Guido Magnone, plezali pa so na 22 m visoki »rekvizit« Berardini, Desmaison, Paragot, Contamine, torej sami asi, pokroviteljstvo pa je prevzel Maurice Herzog. Speaker je bil Magnone. Stolp so postavili na neko športno razstavo in z njim naredili originalno propagando, malo reklame zase, predvsem pa so na tisoče Parižanov poučili, kako se pleza, kaj pomeni previs, varovanje, streme, prečnica itd. In zakaj množice tega ne bi smele videti in vedeti?

FRANCOSKA PLEZALNA ŠOLA je danes po vsem svetu znana in priznana. Ecole Na-

tionale de Ski et d'Alpinisme za državni sekretariat za mladino in šport mnogo pomeni. Solo so ustanovili že l. 1938 v Val d'Isère in jo l. 1943 prenesli v Huez in La Grave. L. 1945 je postala finančno avtonomna, sedež pa ima pozimi v Val d'Isère, Chamonixu ali Alluesu, poleti v Chamonixu. ENSA usposablja smučarske učitelje in njihove pomočnike. Kdor nima za seboj pettedenskega tečaja v ENSI, ne more biti nameščen kot smučarski učitelj. L. 1950/51 je naredilo izpit 42, l. 1962/63 52, v sezoni 1963/64 pa bodo usposobili 100 smučarskih učiteljev, na vsakega učitelja pa tri pomočnike. Tudi tečaji za gorske vodnike trajajo pet do šest tednov. Vpišejo se lahko 18 do 32 let stari kandidati. Pisni pogoji: priporočilo ene od sekcij FFM ali vodniške zveze, lista vzponov. Izpit traja štiri dni. L. 1963 je izpit opravilo 51 vodniških kandidatov, 13 je bilo odklonjenih pri izpitu, 51 pa že pri vpisu. Za pravega gorskega vodnika so pogoji težji: Starost 23 do 35 let, dve leti kandidatske prakse; lista vzponov; priporočilo FFM. ENSA usposablja tudi instruktorje v tečajih, ki trajajo 2 do 3 mesece. Kandidati morajo imeti splošno izobrazbo, morajo biti dobri tehniki in pedagogi. V l. 1963 je opravilo vodniški izpit 28 vodnikov, 16 pa izpit za instruktora. ENSA prireja razna tekmovanja za izbor reprezentanc, podeljuje naslove »zvezni trener«, »pokrajinski trener«, prireja tečaje za inozemce in mednarodno srečanje alpinistov vsake dve leti.

EIGER PO NARODNOSTI. Doslej so severno steno te najbolj razglašene stene preplezali: 20 Nemcev, 37 Avstrijcev (začenjamo s temi, ker sta bili prvi dve navezi v Eigerju nemško-avstrijski — Heckmair, Vörg, Harrer, Kasperek), 39 Švicarjev, 9 Francozov, 3 Angleži, 1 Amerikanec, 6 Italijanov, 2 Čeha, 2 Poljaka, 1 Rodezijec (Baillie v Angležem Hastonom). Relativno so torej švicarske naveze tu največ naredile, tudi če računamo z nemško-avstrijskim planinskim »anšlusom«. Med smrtnimi žrtvami te gore je 11 Nemcev, 5 Avstrijcev, 2 Švicarja, 2 Angleža, 3 Italijani, 2 Španca, skupaj torej 25 žrtev od l. 1935 do 1963. Prva žrtev Nemec Karl Mehringer je dosegel »smrtni bivak« pri »likalniku« 25. VIII. 1935. Njegove ostanke so našli 3. IX. 1962 na drugem snežišču Švicarji Asper, Voltolini, Dalphin in Habersaat, torej po 28 letih.

ITALIJANSKI ANDINIZEM je bil tudi v l. 1963 zelo aktiven. Italijanske naveze so bile v Ekvadorju (cilj, žal, nedoseženi cilj naše akademske ekspedicije!) in v Peruju. Prve je vodil Tremonti iz Udin (Vidma) na Cerro Alta (5318 m) in Chimborazo (6269 m), alpinistično nezahteven cilj. Drugim je načeloval Fulvio Ratto na ekspediciji »Città di Biella 1963 alle Ande peruviane«. Ta je odšla v Paucartambo z vrhovi Ayacachi, Condovani, Payacrata in Paccopampa, drugi cilj pa je pokazala že ekspedicija Città di Como 1958

pod vodstvom Maria Fantina: Teriujay. V tej skupini so Italijani krstili nekaj vrhov, kakor imajo že navado: Nevado Biella (5350 m), Nevado Gallo (5190 m), Nevado De Agostini (5050 m), Nevado Padova (5020 m), Nevado Raimondi (5430 m). O teh imenih bo odločilo še geografsko društvo v Limi. Guido Monzino, nekoliko spremenjeni alter ego pokojnega ing. Piera Ghiglioneja, je bil lani spet na Grönlandiji med vzporednikoma 71. in 73. Alpine Club ga je imenoval za svojega člana, kar je izredno redka čast.

DIETRICH HASSE, znani avtor direttissime v Veliki Cini iz l. 1958 je za Hiebelerjem l. 1961 prevzel redakcijo »Bergkamerada«, z decembrom 1963 pa je redakcijsko delo zaključil in prevzel vplivno mesto v vodstvu glavne pisarne DAV. DAV spada med najmočnejše planinske organizacije na svetu.

CHAMONIŠKA GRS je poleti 1963 spravila z gora 21 smrtno ponesrečenih, 47 ranjenih, 24 pogrešanih, največ iz Petit Druja (5 žrtev), Mt. Blanc du Tacul, Whymperjevega kularja in Aig. Verte. V 45 primerih je šlo za inozemce, 19 smrtno ponesrečenih je bilo inozemskih. V 48 primerih je posredoval helikopter, stroški so znašali povprečno 120 000 za vsak poseg. Vendar si ne delajmo iluzij, da Société Chamoniard de Secours en Montagne poceni rešuje. Kdor bi si hotel privoščiti, da ga s škripcem potegne iz Pointe Walker, naj se zavaruje kar za 2 do 2 in pol milijona dinarjev.

125-LETNICE deželne topografije so se lani spomnili v Švici. L. 1837 so po naročilu generala Dufourja ustanovili državni biro za topografske meritve. Trajalo je več kot sto let, da je biro dobil lastno poslopje. V člankih, ki govore o dosežkih tega biroja, poudarjajo, da je tudi po fotogrametriji še vedno zelo važen risar karte. Če ta ni dober, posnetki zemlje iz zraka še ne zadostujejo za dobro karto.

1 390 000 POLDNEVNIH SMUŠKIH LEKCIJ je v zimi 1962/63 opravilo 122 švicarskih smučarskih šol. V 30 letih je te šole obiskovalo 14 milijonov smučarjev. Število šol stalno raste: l. 1933 jih je bilo 70, l. 1954 pa že 85. Šole morajo za vežbališča plačevati odškodnino, letno 1 šv. fr. za tekoči meter šolskega vežbališča. Lastniki trdijo in to po pravici, da množice smučarskih šolarjev delajo škodo: z robniki npr. zatro podmladek v gozdu, na pašnikih odmetavajo vse mogoče stvari, ki utegnejo biti živini nevarne itd.

176 339 ČLANOV je imel ÖAV v l. 1962, kakor je razvidno iz poročila na skupščini oktobra 1963 v Innsbrucku. 100-letnica ÖAV je močno pomnožila vrste ÖAV. Za mladino je ÖAV v enem poslovnem letu izdal 1 141 400 šilingov. 140 sekcij ima mladinske skupine. Za inozemske ekspedicije je dal ÖAV sam komaj 42 000 šilingov, ima 48 plezalskih skupin s

1200 člani, med drugim tudi v Amsterdamu (te imajo svoje prve vaje v gasilskem domu). ČAV ima 170 planinskih koč z zavarovalno vrednostjo 140 000 000 šilingov. Imele so blizu 700 000 obiskovalcev s 405 000 nočninami.

PRIJATELJI GORA se združujejo v SAC, ne samo plezalci, zatrjujejo v Švici onim, ki se boje vpisati v planinsko organizacijo. Plezalcev da je od 44 700 članov komaj 400, samo toliko je torej »specialistov in plezalških fanatikov«.

LOUIS LACHENAL je bil nedvomno eden od najdrznejših alpinistov naših dni. Že kot gimnazijec je živel samo za gore. V navezi s Terrayem je opravil najtežje ture v Alpah, s Herzogom pa prvi prišel na Annapurno in s tem odprl zlato dobo himalaizma. Smrt ga je zatekla v gorah, a to na lahki smuški turi — padel je v ledeniško razpoko in ga niso mogli več rešiti. Gérard Herzog je o njem napisal knjigo 230 strani.

O INDIJSKI ALPINISTIČNI ŠOLI poroča dr. Scherer, ki je l. 1961 obiskal Darjeeling (2170 m). Imenuje se Himalayan Mountaineering Institute in stoji na izredno razgledni točki, tako da ima stalno pred seboj Kangčendzöngö in njene sosedo. Stavba ima moderno fasado z velikim indijskim gorniškim znakom, v notranjščini pa najprej velik planinski muzej, ki pa predstavlja tudi favno in floro Himalaje. Šolo vodi brigadni general Gyan Singh, vodja prve indijske ekspedicije na Everest. Biblioteka ima skoro vse planinske periodike iz vsega sveta. Pred leti je od nas terjala tudi naš Planinski Vestnik. Singh sam je mnogo potoval, da je spoznal največje planinske centre v Evropi. Šola je doslej v 25 tečajih izobrazila 600 tečajnikov, med njimi tudi dve ženski, Tenzingovo nečakinjo in hčerko političnega oficirja Sikkima. Uspehi indijskih gornikov so razmeroma lepi: Npr. mornariški poročnik M. S. Kohli je 6. maja 1961 s sirdarjem Sonam Girmi in Sonam Gyačo prišel na 7578 m visoko Annapurno III, l. 1958 so bili Indijci na 8157 m visokem Čo-Oju, šestem najvišjem vrhu na zemlji, l. 1961 so bili na 7121 m visokem Trisulu, 6800 visokem Maiktoli in 6700 visokem Devistanu, da ne omenjamo ekspedicije na Everest l. 1960, ki sicer ni uspela, je pa pokazala izreden nivo, ki so ga Indijci v himalaizmu v kratkem dosegli. V Indiji je zdaj zraslo že nekaj planinskih društev, v Bombayu pa celo podobna ustanova, kakršna je ta v Darjeelingu. »V gorah ni nobenega nasprotja med človekom in gorom«, je zapisal eden od udeležencev 18. tečaja v Darjeelingu, potem ko je mesec dni preživel v Himalaji v trdem treningu, »je le nasprotje med boljšim in slabim jazom v človeku. V gorah se lahko uveljavi samo boljši jaz, ker slabši ni kos naporom, zaprekam in dolžnostim do tovarišije v težkih položajih. Ker se tu uveljavi boljši jaz, grem z gora boljši«.

NAJVEČJE UMETNO SMUČIŠČE imajo Japonci. Mecen Shoriki je dal na razpolago 10 milijonov jenov, v našem denarju 21 milijard, za izgradnjo velikanskega »Pratra« nedaleč od desetmilijonskega mesta Tokia v Yomiuriju. Na tisoče kubikov zemlje so premetali, da so tu uredili 200 m dolgo in 50 m široko smučišče z umetnim snegom, ki je tudi v najbolj pasjih dneh dober za smuko. Uredili bodo tudi skakalnico na bregu miniaturnega oceana, skratka to bo pravljina dežela na robu enega največjih človeških mravljišč na zemlji.

WALTER BONATTI je gotovo izredna osebnost med sodobnimi najuspešnejšimi alpinisti. 33 let star je stalno na nogah, ne mine letna ne zimska sezona, da bi ne zabeležil katero od najtežjih smeri. Lani je v januarju zmozel Point Walker v Grandes Jorasses, pri čemer je cela dva dneva čakal na boljše vreme. Bonatti je začel z 19 leti in to tako, da je svetovna alpinistična javnost takoj postala pozorna nanj. Pri devetnajsti pomladi je ponovil nekaj šestice: južno steno Croz dell'Altissimo, Piz Badile, Aig Noire de Peuterey, Point Walker in še južno steno Punte Campiglio v skupini Brenta. V l. 1950 do 1952 je sicer mnogo študiral in služil vojake, vendar je še našel čas za ponovitev severozapadnega raza Cengalo, za prvenstveni vzpon v severnem razu Punta S. Anna in v vzhodni steni Grand Capucin (VI +), s čimer je v tem predelu odprl novo dobo plezanja. L. 1953 je z Maurijem posegel po najtežjih zimskih vzponih: preplezal je Commicijevo smer v Veliki Cini, greben Furggen v Matterhornu, kjer je bivakiral pri -25°C in je v takem mrazu izdelal še varianto VI. stopnje. L. 1953 je bil sprejet v CAAI, zunanje priznanje za njegove uspehe, Desio pa ga je l. 1954 vzel na K2. L. 1954 in 1955 mu je italijanska republika dodelila dve visoki odlikovanji (Cavaliere al merito della Republica in Medaglia d'argento al valore civile). L. 1955 je sam preplezal jugozahodni steber v Petit Dru, ki velja še danes za najtežje alpsko plezanje v kopni skali. Posvetil se je vodniškemu poklicu in dosegel nove časti in odlikovanja. L. 1956 je smučal od Kanina čez Mont Blanc do Nizze, l. 1957 prvi preplezal Pilier d'Angle (1500 m visoka stena, do l. 1963 neponovljeno), l. 1958 je bil v Patagoniji in na Gašerbumu IV od l. 1959 do lani pa je naredil vrsto ekstremno težkih prvenstvenih vzponov v masivu Mt. Blanca: greben Brouillard, jugovzhodno steno Mt. Maudit, vzhodno steno iste gore, Chandelle v vzhodni steni Tacula, Sentinelle v Brenvi, severno steno Pilier d'Angle, poleg tega pa se je še povzpel na severni vrh Rondoy (5820 m). Bonatti spada med najuspešnejše alpiniste na svetu, morda med najuspešnejše vseh časov. Italijani so mu poskrbeli primerno publiciteto, njegova knjiga pa je planinski bestseller, kakor jih je malo.

NAROČITE IN BERITE PLANINSKI VESTNIK

